

Riksdagens protokoll

1997/98:21

Onsdagen den 29 oktober

Kl. 9.00 – 14.50

Protokoll
1997/98:21

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 23 oktober.

2 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen meddelade att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats ut till kammarernas ledamöter:

Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 92/12EEG om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor (Punktskattekommittén)
KOM (97) 326

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

1997/98:36 till socialförsäkringsutskottet

Motioner

1997/98:Sk22 och Sk23 till skatteutskottet

1997/98:Fi2–Fi7 till finansutskottet

1997/98:U7–U11 till utrikesutskottet

Meddelande om samlad votering

Förste vice talmannen meddelade att samtliga ärenden på dagens föredragningslista skulle avgöras i ett sammanhang efter avslutad debatt.

4 § Handlingsoffentlighet vid vissa stiftelser

Föredrogs
Konstitutionsutskottets betänkande 1997/98:KU2
Handlingsoffentlighet vid vissa stiftelser (prop. 1996/97:142)

Anf. 1 BIRGER HAGÅRD (m):

Herr talman! Det finns två begrepp som alltid har ställt till det för socialdemokratin, begreppen socialism och socialisering. Hur skulle gamle Marx tolkas? Vad skulle hans teorier leda till i praktiken? Därom stred man länge.

Det är egentligen först på 1920-talet som frågan på allvar kan sägas pacificeras. Vad gjorde man då? Jo, man följde den gamla svenska traditionen, när man inte vill ha någonting gjort tillsätter man en kommitté eller utredning.

Det gjorde man i det här fallet också. Den första socialdemokratiska regeringen tillsatte en socialiseringsutredning under ordförandeskap av Rickard Sandler. Den gjorde ingenting, och den gjorde ingenting. Så småningom fann finansminister Wohlin 1929 att det var dags att ge utredningen i fråga en nådatid. Den upphörde någon gång i början av 1930-talet.

Men socialismen och socialiseringen fortsatte att vrida om i den socialdemokratiska själen.

Så fick vi då efterkrigsprogrammet. Nu var den stora skördetiden inne minsann. Men man kallade det inte socialism. Man försökte i stället genomföra det man uppfattade som socialistiska åtgärder. Det blev fullt av regleringar. Så småningom ville tänkarna sätta en rubrik på det nya som höll på att ske och kallade det för funktionssocialism.

Alltnog, det riktiga socialistiska greppet lyste fortfarande med sin frånvaro. Men så kom Rudolf Meidner på det geniala greppet för hur man skulle lösa det problemet: Vi skall låta företagen socialisera sig själva.

Genom den stöld av pengar från företagen som ägde rum byggdes så småningom gigantiska fonder upp. De var så gigantiska att man t.o.m. på socialdemokratisk sida baxnade inför vad som höll på att ske.

Alltnog, socialismen skulle nu kunna genomföras så sakta och smygvis att människorna, som det hade sagts, en gång skulle vakna upp och befinna sig leva i ett socialistiskt samhälle. Kanske manade inte föredömena i öster helt till efterföljd. Men löntagarfonderna var en fråga som under hela 80-talet och början av 90-talet definitivt förgiftade den svenska politiska atmosfären.

Det var helt uppenbart att en borgerlig regering som tog vid inte skulle kunna låta saken gå opåtalad förbi. En så odemokratisk institution som löntagarfonderna, som uppmuntrade till pampvälde och som kom att utgöra något av en kräftsvulst i det svenska samhället, kunde man från borgerlig sida naturligtvis inte tolerera. Men vad skulle man göra?

Ja, det riktigaste kanske hade varit att ge pengarna tillbaka till dem man hade stulit ifrån en gång i tiden. Men det var svårt av praktiska skäl. I stället kom man på den som jag tycker mycket goda idén att i stället för att göra ont värre i det svenska samhället sätta de här pengarna i forskningens tjänst. De skulle gå till den forskning som vi alla så väl behöver.

Så bildades forskningsstiftelserna och dessutom Chalmers och Jönköpings högskolor som fria stiftelsehögskolor.

Naturligtvis kunde det här inte ge socialdemokraterna någon lugn nattsömn, utan frågan var hur man skulle kunna återta makten över stiftelserna. De hade ju nu blivit privaträttsliga subjekt, så man kunde inte, om man verkligen skulle leva upp till orden ”respektera äganderätten”, komma åt dem utan vidare. Men på ett eller annat sätt ville man att det här skulle lösa sig och även ge svar på frågan: Hur skulle man kunna få in sina egna pampar och hejdukar i de här stiftelserna för att där styra och ställa?

I suveränt förakt för grundlagen och för vad den säger om egendoms- skydd och i suveränt förakt för Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna genomdrev den socialdemokratiska regeringen att regeringen skulle utse och entlediga ledamöter i stiftelsernas styrelser. Detta var steg ett.

I dag står vi inför steg två. I propositionen 1996/97:142 föreslås att reglerna för handlingars offentlighet skall bli tillämpliga på stiftelser som bildats med medel från de avvecklade löntagarfonderna. Samtidigt kommer en vacker trudelutt om demokrati, en trudelutt som definitivt inte har i det sammanhanget att göra.

I praktiken betyder reglerna om att man gör handlingar i stiftelserna tillgängliga för offentligheten inte ett skvatt, därför att det är de redan. I praktiken är alla de här handlingarna offentliga. I praktiken tillämpas offentlighetsprincipens alla regler på dem. Men vad det framför allt är fråga om, herr talman, är naturligtvis ett försök att i efterhand ge legitimitet åt det odemokratiska och rättsvidriga agerande som regeringen tidigare gjort sig skyldig till.

Löntagarfonderna kommer i och med detta att fortsätta att vara det ideologiska stridsämnet. Det sista ordet sägs naturligtvis inte i dag, utan det sista ordet sägs först när socialdemokraterna har accepterat att de pengar som så orätmätigt har tagits från landets företagare och förts över i löntagarfonder nu får göra sin tjänst hos en fri och obunden forskning. Alla skall veta att efter den nedrustning som nu satt i gång på universitetens och forskningens område behövs den här friheten, och de här pengarna behövs mer än väl.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen och avslag på propositionen.

Anf. 2 PÄR-AXEL SAHLBERG (s):

Herr talman! Man satte dit egna pampar och hejdukar, sade Birger Hagård. Talar han männe om Staffan Burenstam Linder eller Ingegerd Troedsson, som var två före detta men också blivande framstående moderata politiker? Nej, inte alls. I den här frågan används nämligen två helt olika viktsystem. Det innebär att det som Birger Hagård här har redogjort för inte alls redovisar det totala läget.

Herr talman! Privaträttsliga subjekt – smaka på de orden. Har de smak av demokrati? Smakar de folklig kontroll? Smakar de som en del av det allmänna? Det var privaträttsliga subjekt som Anders Björcks, Birger Hagårds, Jerry Martingens och Inger Renés regering skapade. Var det regeringsmedlemmarnas egen förmögenhet som omplacerades i privaträttsliga subjekt? Gjordes kanske en insamling i regeringskretsen?

Nej, det var fem statliga löntagarfondsstyrelser miljarder man gjorde om till privaträttsliga subjekt.

Birger Hagård har givit oss sitt tolkningsperspektiv. Han talar om löntagarfonderna som höjden av odemokratisk organisation. Men där blandar Hagård bort korten. För privaträttslig är i juridisk mening motsatsen till offentligrättslig. Man kan också säga att de står vid sidan av varandra, men de definieras på helt skilda sätt. Regeringen, oavsett vilken politisk färg den har, är det mest offentligrättsliga vi kan tänka oss i det svenska samhället. Den regerar på den av folket valda riksdagens mandat. Denna offentligrättsliga regering tar löntagarfondspengarna som samlats i företag och genom enskilda som i avtalsförhandlingar avstod lön.

Man kan tycka mycket eller litet om löntagarfonder, men medlen förvaltades i dessa fem offentligrättsligt reglerade löntagarfondsstyrelser. Det är dessa pengar som den borgerliga regeringen skulle överföra till forskningsstiftelser, utan att den politiska överläggning som man hade varit ense om ägde rum. Den borgerliga regeringen hade ett annat mål, vilket Birger Hagård har kommit tillbaka till här i dag, nämligen det som Per Unckel så olycksaligt – det förmodar jag att han tycker – uttryckte som att pengarna skulle föras bortom demokratins kontroll. Smaka på de orden också, herr talman – bortom demokratins kontroll. Demokratins yttersta utpost i svenskt samhällsliv fattar beslut som innebär att man uppnår ett läge utanför demokratins kontroll.

Vi har tidigare i denna kammare vid många tillfällen, också under mina få år här, diskuterat styrelserna. Vi har utrett dem i KU. Vi har granskat frågorna. Vi har haft följdlagstiftningarna på vårt bord. Vi ser hur den politiska skiljelinjen har fört oss till så skilda steg.

Den nuvarande regeringen har steg för steg slagit ett brospann över det som i Per Unckels tankar var ett förskräckande långt avstånd mellan demokratiskt kontrollerad offentligrättslig förvaltning och den dolda förvaltningen av svenska folkets miljarder i privaträttsliga stiftelser. Först formaliserades stiftelsernas funktion, bl.a. genom att regeringen fick möjlighet att utse styrelse i stället för att styrelsen utsåg styrelse. Det är en demokratisk skillnad. Det är en avgrund mellan värderingarna. Stiftelserna fördes in under svenska folkets kontroll. Nu tas alltså nästa steg, som innebär att de också omfattas av något av det mest offentligrättsliga av allt, nämligen offentlighetsprincipen.

Herr talman! Den moderata reservationen har ett oerhört intressant och avslöjande avsnitt. Man skriver nämligen att stiftelserna redan tillämpar offentlighetsprincipen. Man formulerar sig som om offentlighetsprincipen är något som man kan välja eller välja bort. Hagård sade just att det inte betyder ett skvatt. Om själva kärnan i det svenska demokratiska systemet säger Hagård att den inte betyder ett skvatt. Man hade gjort en ensidig deklaration om att en öppenhet skulle gälla, och så säger man så om offentlighetsprincipen.

Herr talmannen håller säkert med mig om att offentlighetsprincipen kan sägas vara vårt demokratiska systems innersta kärna. Det är genom denna genomskinlighet vi skapar de förutsättningar som gör att den offentliga makten utövas under lagarna och att människor kan ställas till svars för sina beslut. Det är inte, som Moderaterna låter påskina i sin reservation, något som man frivilligt kan välja. Det gäller i det som har offentligrättslig status. En styrelse, utsedd att utse sig själv, kan inte välja

eller låta bli att välja denna genomskinlighet. Det är inte offentlighetsprincipen så som grundlagen definierar den.

Stiftelserna får nu en sådan myndighetslik ställning inför lagen som offentlighetsprincipen förutsätter. De är därmed förda tillbaka inom demokratisk kontroll. För demokrater är därför detta en viktig dag. Det är ett ganska oansenligt betänkande. Det är en ganska tidig morgontid i kammaren. Men detta är majoritetens tydliga vaktslående om demokratin. Detta kallas i moderat vokabulär för socialisering och byråkratisering. Vi andra, dvs. alla partier utom Moderaterna, vet att det kallas demokrati. Folkets valda ombud utser och kan avsätta sina ombud.

Den borgerliga regeringen kunde med demokratiska medel fatta beslut om dessa offentlighetspengar. Därefter hoppades man att man hade placerat pengarna utom demokratisk kontroll. Till all lycka hade man fel. Ordningen är återställd. Moderaterna ensamma kallar demokrati för socialisering och byråkratisering. De tror att offentlighetsprincipen är något man kan välja eller välja bort.

Herr talman! Jag yrkar bifall till hemställan i konstitutionsutskottets kloka betänkande och avslag på motionerna och reservationerna.

Anf. 3 BIRGER HAGÅRD (m):

Herr talman! Pär-Axel Sahlbergs anförande kan ställas i kontrast till det anförande jag höll. Det är uppenbart att vi står så långt ifrån varandra som man över huvud taget kan komma när det gäller synen på socialisering och vad som därmed hänger samman.

Pär-Axel Sahlberg nämnde inte med ett enda ord, och jag kan förstå att han inte gjorde det, tillkomsten av löntagarfonderna – detta fräcka försök att mer eller mindre beröva företagen och företagarna deras medel, detta oblyga försök att föra in socialismen bakvägen och smygvägen socialisera stora delar av näringslivet.

Den demokratiska kontrollen av löntagarfonderna var hela tiden ett problem. Det talades i början stora ord om att styrelseledamöterna skulle väljas direkt av folket i allmänna val. Det blev ingenting av det. Det blev i stället pamparna som fick styra och ställa.

Det är alldeles självklart, herr talman, att det var nödvändigt att förvandla löntagarfonderna till privaträttsliga subjekt för att föra institutionerna så långt bort man kunde inte från demokratisk kontroll, som Pär-Axel Sahlberg säger, utan från socialdemokratisk klåfingrighet. Alla kunde förutsätta att man från socialdemokratisk sida skulle göra sitt för att vrida klockan tillbaka om man fick en chans.

Nu skulle fonderna få en så myndighetsliknande ställning som möjligt, som Sahlberg säger. Det är just det som det gäller att förhindra. Vi har sett hur man från Utbildningsdepartementets sida försöker utnyttja de medel som skulle göra det möjligt för svensk forskning att hävda sig på vissa spetsområden inför framtiden. Vi ser nu hur man försöker ta in de pengar som stiftelserna har i den allmänna forskningsbudgeten. Därmed utarmas också svensk forskning, vilket är att beklaga. De nyaste greppen har ingen annan uppgift än att legitimera ett orättfärdigt ingrepp som tidigare har skett i strid med Europakonventionen och i strid med svensk grundlag.

Anf. 4 PÄR-AXEL SAHLBERG (s):

Herr talman! Det är just när det gäller egendomsrättsfrågorna, både i svensk grundlag och i Europakonventionen, som Lagrådet och den här församlingen har ansett att detta inte strider mot dem.

Demokratiska beslut fattas i riksdagen. Man kan tycka illa eller bra om de besluten, men poängen med dem är att de är demokratiska. De är öppna, offentliga och tillgängliga, och de kan debatteras. Så fattades beslutet om löntagarfonderna, Birger Hagård. Principen är därmed att verksamheten och också inflytandet över dem finns kvar under denna offentliga, demokratiska kontroll. Det innebär att de kan bli föremål för nya demokratiska beslut. Det är det här som är demokratins principer – inte att vi är överens om allting, men att demokratins räckvidd har giltighet i de här frågorna.

Hagård tar nu avstånd från Per Unckels definition om att föra bortom demokratins kontroll och säger att det skall handla om att föra detta bort från socialdemokratisk klåfingrighet. Ja, från demokratisk synpunkt är det mycket mer elegant uttryckt; det måste jag hålla med om. Det är bra att Hagård tar avstånd från Per Unckels formulering i det här avseendet. Men fortfarande är frågan varför det var så angeläget att få bort de här pengarna från den demokratiska agendan. Det är där vi kan ifrågasätta det demokratiska sinnelaget.

Jag frågar Birger Hagård: Varför genomfördes den här förändringen utan de överläggningar som man tidigare hade varit överens om mellan de olika politiska partierna? Varför gick det så fort?

Anf. 5 BIRGER HAGÅRD (m):

Herr talman! Varför gick det så fort, frågar Pär-Axel Sahlberg. Jo, därför att det var nödvändigt. Man visste inte vilken olycka som skulle kunna inträffa 1995 i valet. Det gällde att få bort de här löntagarfonderna en gång för alla, för att få bort denna socialistiska kräftsvulst i det svenska samhället. Det var nödvändigt att säkra forskningen inför framtiden. *Därför* var det nödvändigt att agera snabbt. Om det var någon som inte fick sitta med vid något bord och resonera om det hela eller inte – det vet inte jag. Men det fanns alla möjligheter att informera sig om det som var på gång.

Jag tar inte alls avstånd från Per Unckels uttryckssätt bortom demokratins kontroll. Sannolikt förstod Per Unckel med detta bortom socialdemokratins kontroll, vilket för mig är detsamma som bortom socialdemokratisk klåfingrighet. Jag tycker att all erfarenhet har visat oss att det gäller att få bort så mycket som möjligt från socialdemokratisk klåfingrighet. Vad som än händer med det som socialdemokraterna har kontroll över – inte är det någonting som gagnar demokratin och utvecklingen i landet! Tvärtom är det någonting som på sin höjd kan uppmuntra till pampvälde och som kan gynna den egna sidan. Det har vi sett alltför många exempel på.

Anf. 6 PÄR-AXEL SAHLBERG (s):

Herr talman! Vi andra hade val 1994, men det gör inte så mycket. Det är väl samma val vi talar om. Det var det valet som hetsade den borgerliga regeringen att genomföra det här.

Per Unckels resonemang om bortom demokratins kontroll är naturligtvis oerhört intressant. Nu känner Hagård inte längre för att ta avstånd från det utan omdefinierar det på nytt. Det han talade om var alltså att demokrati i det sammanhanget betydde socialdemokrati. Jag kan inte annat än tacka för beskrivningen att det är just det parti som jag råkar tillhöra som står för demokratin i det här perspektivet. Jag tackar Hagård för det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 14 §.)

5 § Radio och TV under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred

Föredrogs
Konstitutionsutskottets betänkande 1997/98:KU3
Radio och TV under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred (prop. 1996/97:158)

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 14 §.)

6 § Kapitalförluster och organisationskostnader vid beskattningen, m.m.

Föredrogs
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU2
Kapitalförluster och organisationskostnader vid beskattningen, m.m. (prop. 1996/97:154)

Anf. 7 JAN-OLOF FRANZÉN (m):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 under mom. 2 i detta betänkande.

Vi moderater menar att när en näringsidkare har drabbats av förlust av kontanter genom en stöld eller ett rån är det ur rättssäkerhetssynpunkt viktigt att hela förlusten blir avdragsgill. Om den skattskyldige kan visa hur mycket kontanter som fanns i förvar när brottet begicks skall avdragsrätten inte dessutom vara beroende av en prövning från skattemyndighetens sida av huruvida det var försvarligt att ha så mycket kontanter i kassan vid brottstillfället, utifrån någon allmän uppfattning om hur mycket kontanta medel en företagare bör ha i kassan. Avdragsrätten för förluster bör således inte begränsas på detta sätt.

I en tidigare utredning om kapitalförluster och organisationskostnader vid beskattning föreslogs en presumtionsregel med innebörd att kravet på att visa förlustens storlek och karaktär skulle anses vara uppfyllt om försäkringsersättning utbetalats på grund av brottet. Detta är en enkel regel som skulle underlätta för alla parter att bedöma skadans omfattning.

Prot. 1997/98:21
29 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Kapitalförluster och
organisationskost-
nader vid beskattning-
en, m.m.*

Regeringen anser i propositionen att en presumptionsregel skulle kunna ge incitament att begå försäkringsbedrägeri, och lagstiftningen skall inte ge sådana impulser. Vi moderater menar att man alltid skall sträva efter förenklingar som underlättar för såväl myndighet som den skattskyldige. Om försäkringsersättning med anledning av en stöld eller ett rån har utbetalats har den varit föremål för en omfattande bevisprövning hos försäkringsbolaget. Försäkringsbolagets bestämmelser om hur kontanta medel skall förvaras och transporteras är också mycket detaljerade och borde vara helt tillfyllest även för skattemyndigheten.

Rädslan för att presumptionsregeln skulle kunna ge impulser till försäkringsbedrägeri är det enda motiv som regeringen anför för att inte följa utredningens förslag. Detta kan enligt vår uppfattning inte vara tillräckligt för att hindra en i övrigt enkel och praktisk lösning. Vi moderater anser att riksdagen på denna punkt skall följa utredningens förslag.

När det gäller reservation 5 under mom. 4 yrkar jag inte bifall till denna reservation, men jag står självfallet bakom reservationens intentioner. Det handlar om kostnader som uppstår i samband med att man bildar bolag. Dessa kostnader är ganska omfattande, och de är till sin natur helt nödvändiga för att verksamheten i bolag skall kunna starta. I våra grannländer Danmark, Finland och Norge är sådana kostnader direkt avdragsgilla. I Sverige, där samtliga politiska partier talar om nödvändigheten av att nyföretagande stimuleras, borde samma avdragsrätt införas. Det är framför allt de mindre företagen som drabbas, då startkostnaderna är ungefär desamma för bolag av olika storlekar. Enligt vår mening bör bolagsbildningskostnader i fortsättningen vara avdragsgilla.

Anf. 8 ISA HALVARSSON (fp):

Herr talman! Det var den förra borgerliga regeringen som initierade en översyn av kapitalförlustbegreppet och avdragsbestämmelserna för bl.a. organisationskostnader. Det är den översynen som har legat till grund för den nuvarande regeringens proposition. Med några få undantag instämmer Folkpartiet i det liggande förslaget.

Förslaget om rätt till avdrag för förluster av kontanta medel på grund av brott är välkommet. Men vi vänder oss mot förslaget om en särskild bevisregel. Det innebär att en betydligt högre bevisbörda kommer att ställas på den drabbade än vad som vanligen gäller. Vi menar att vanliga bevisregler måste gälla. Det kommer att bli onödigt besvärligt med den här formen av högre bevisbörda.

Det är faktiskt inte rimligt att företagare – i det här fallet är det ofta detaljhandlare och kioskägare – skall behöva betala skatt på pengar som stulits vid inbrott. Enligt det liggande förslaget skall den som får dagskassan stulen få göra avdrag mot inkomstskatten, men tvingas betala in moms på de stulna pengarna. Varför undanta mervärdesbeskattningen?

I förslaget konstateras torrt att dagens regler inte medger att hänsyn tas till sådana förluster, dvs. brott, eftersom den skattskyldige redan har uppburit ersättning från kunden.

Ja, visst har man fått ersättning. Men sedan har ju någon illasinnad person snott ersättningen, och man har inga pengar kvar. Folkpartiets uppfattning är att samma behandling bör ske i mervärdesskattesystemet som nu föreslås i inkomstskattesystemet.

Herr talman! I motsats till regering och utskott anser Folkpartiet att kostnader för att upprätta deklARATIONER i företag skall vara avdragsgilla. Regeringens motiv är att eftersom eventuella deklARATIONSKOSTNADER inte är avdragsgilla för alla bör de inte heller vara det för juridiska personer. Det finner vi mycket märkligt.

Att upprätta en deklARATION för t.ex. ett aktiebolag eller fåmansbolag är onekligen något helt annat än att deklarerera för förvärvsinkomster. Det regelverk som omgärdar företagandet, inte minst skattelagstiftningen, är både omfattande och komplicerat. Ur ett småföretagarperspektiv är regeringens ovilja att låta deklARATIONSKOSTNADER vara avdragsgilla särskilt olyckligt. På Småföretagardelegationens hearing i fredags, där för övrigt alltför få politiker var närvarande, klagade t.o.m. en utbildad civilekonom på svårigheterna att deklarerera. Hon klarade inte att deklarerera sitt företag, utan var tvungen att anlita en företagskonsult.

I de större företagen finns den interna kompetens som ensamföretagarna inte rimligen kan besitta, tydligen inte ens om de är civilekonomer. För småföretagare som saknar kunskaper om bokföring och skatterätt är det ofta alltför betungande att sköta företagsdeklARATIONEN på egen hand. Komplexiteten i skattelagstiftningen leder dessutom till att många blir rädda. De är rädda för att göra fel eller för att missa något. Många tvingas anlita extern expertis. De kostnaderna måste betraktas som en direkt följd av näringsverksamheten och bör vara avdragsgilla.

Reglerna borde inte vara så komplicerade. Vi har därför från Folkpartiets sida i olika sammanhang lagt fram förslag om förenklad självdeklARATION för egenföretagare.

Herr talman! Jag och Folkpartiet står bakom samtliga reservationer som jag har undertecknat. Men för att spara kammarens tid yrkar jag bifall endast till reservation nr 8.

Anf. 9 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! I det föreliggande betänkandet föreslås att kapitalförlustbegreppet skall försvinna. När det gäller näringsverksamhet är det kanske inga större problem, eftersom man i det fallet skriver att förluster som har med näringsverksamhet att göra skall vara avdragsgilla. Den typ av förluster som inte har med näringsverksamhet att göra skall inte vara avdragsgill. Man tar alltså bort kapitalförlustbegreppet, men reellt kommer kanske förändringarna inte att bli så stora.

Däremot har jag vid närmare eftertanke kommit fram till att kapitalförlustbegreppet för kapital kanske egentligen borde ha fått vara kvar. Det kommer kanske att uppkomma en del fall där skattemyndigheterna helt enkelt kommer att få svårigheter, vid vissa transaktioner av skenkaraktär. Det kan bli svårt för skattemyndigheterna att argumentera, om man inte kan skriva att det är en kapitalförlust som därmed icke är avdragsgill. Jag tänker på de fall där man fiktivt köper en sak ganska dyrt och sedan säljer den väldigt mycket billigare, och där det kvitto som finns inte är av reell karaktär utan förfälskat eller innehåller felaktiga siffror. Det kan bli svårt i processer att hävda att det är på det sättet, om kapitalförlustbegreppet inte finns med.

Nu har vi inte uppmärksammat det, men jag hoppas att vi i framtiden kommer att ha ögonen på kapitalförlustbegreppet för inkomstslaget kapital. Jag tror att det är viktigt att följa utvecklingen på den här punkten.

Så till diskussionen om avdrag för stulna pengar i samband med rån och stöld. Debatten kommer att visa att det blir stora bevisproblem när det gäller t.ex. hur mycket pengar det fanns i kassan. Vänsterpartiet anser att detta är en sektor som lämpar sig mycket väl för privatisering. Se till att alla företag har en försäkring! Då får man försäkringsersättning och kan dra av självriskan. Då skulle vi kunna lösa problemen på ett helt annat sätt.

Men skall vi införa avdragsrätt måste vi ha en bevisregel. I de fall där försäkringsersättning inte utgår måste vi ha en särskild bevisregel där skattemyndigheten verkligen utreder hur mycket pengar som har funnits i kassan. Det är väldigt viktigt, för annars blir det här en gråzon utan dess like. Det finns ju en del uppmärksammade fall där företagare har hävdat att de har haft väldigt stora summor i kassan för att sedan göra stor affär av det. Men, som sagt, det är farligt att inrätta gråzoner.

Jag förstår inte riktigt Isa Halvarssons och Folkpartiets resonemang om att avdragsrätten även skall gälla moms. Har man en försäkring får man ju ut en försäkringsersättning på totalbeloppet, och sedan skickar man in den delen som är moms. Pengarna finns alltså där, så varför man sedan skall få göra avdrag på moms har jag litet svårt att förstå. Man får ju faktiskt ersättning från försäkringsbolaget för hela kapitalförlusten. Det är väl det som är meningen, antar jag.

De farhågor jag har när det gäller borttagande av kapitalförlustbegreppet gäller alltså inkomstslaget kapital. Jag tycker också att man skall begränsa sig till att ge avdrag för självriskan. Då hade vi sluppit en mängd diskussioner, och vi hade sluppit den svåra diskussionen om bevisregler. Det hade blivit en sak för försäkringsbolagen att göra den utredningen.

Så till den förändring som jag kanske tycker är den allvarligaste i det här betänkandet. Det är att man gör organisationskostnader avdragsgilla. Alla partier har under många år haft den gemensamma uppfattningen att den här typen av kostnader i princip inte skall vara avdragsgilla. Jag har faktiskt ingenstans tidigare sett yrkanden från något parti om att organisationskostnader, dvs. kostnader i samband med t.ex. nyemission, skall vara avdragsgilla. Nu kommer ett förslag om att det skall bli på det sättet.

Situationen är väldigt knepig. Det finns något som heter Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag, och för ett antal år sedan infördes VPC-lagen, enligt vilken det är så, att om ett företag som biträder ett annat företag i samband med nyemission skickar sin faktura via VPC, blir kostnaden plötsligt avdragsgill. Det kan väl aldrig ha varit lagstiftarens mening att skattelagstiftningen skall kunna kringgås på det sättet.

Vi får nu kanske svaret på den frågan. Nu gör man helt om och godkänner att alla organisationskostnader skall vara avdragsgilla. Jag har försökt att få reda på vad det här skulle kosta staten, och man hänvisar då till att rättslaget är väldigt osäkert osv. I den utredning som ligger till grund för förslaget och även i budgetpropositionen säger man att det handlar om mellan 30 och 40 miljoner.

När vi gick emot detta i budgetsammanhang uppskattade vi kostnaden till 1,5 miljarder. Jag har haft kontakt med Finansdepartementet och med VPC för att klara ut detta. Jag har försökt få fram hur mycket VPC omsätter i form av vidarefakturerings, men det är hemliga siffror, som man inte får reda på. Jag har då försökt att genom Finansdepartementet få reda på

detta, men inte heller där vet man någonting. För att få fram en siffra sätter man där upp fingret i luften och känner efter hur hårt det blåser.

Jag medger att mina siffror bygger på vissa antaganden. Jag har fått fram att den totala nyemissionen – jag tror att det gällde 1996 – uppgick till ca 40 miljarder och har sedan räknat baklänges. Emissionskostnaden för detta uppgick till mellan 6 och 9 %. Vidare har jag räknat med skatteeffekten av vårt förslag om höjning av bolagsskatten från 28 till 30 % och om en särskild 35-procentig skatt på de mest vinstgivande bolagen. Lägger man därtill moms, kommer man upp till ett belopp om mellan 1 ½ och 2 miljarder.

Det är upp till mina politiska meddebattörer att svara för sina siffror. Jag har förklarat hur jag har räknat fram mina siffror och kan svara för dem.

Från departementet säger man att det här är fråga om finansiella tjänster, som det inte är moms på. Jag har studerat en del sådana här fakturor och konstaterar att det också är fråga om momsbelagda tjänster. Det gäller inte bara finansiella tjänster utan också prospekt, information och tjänster av annan karaktär.

Jag är fullkomligt medveten om att rättsläget är oklart, men det har ändå förekommit att moms har tagits ut på de här fakturorna. Gör man nu allt det här avdragsgillt, blir ju också moms avdragsgill. Huvudregeln i medverkandelagstiftningen är ju att det som är avdragsgillt i inkomstdeklarationen också är avdragsgillt när det gäller mervärdesskatt.

Jag har också konstaterat att Riksskatteverket här har haft en drivande roll. Man har t.o.m. mer eller mindre givit sig in i rättsprocessen genom att för skattemyndigheter uttala att de inte skall befatta sig med den här typen av mål. Det gäller mål som faktiskt är avgjorda på länsrättsnivå och där skattemyndigheterna har fått rätt. Riksskatteverket har dock sagt att de inte längre skall bry sig om detta, detta innan vi över huvud taget har fattat något nytt beslut i riksdagen om detta. Jag tycker att det är minst sagt anmärkningsvärt.

Jag vet inte om Riksskatteverket har gjort så här på eget bevåg eller om det har kommit signaler från Finansdepartementet om detta, men jag tycker ändå att en sådan här handläggning av frågor är litet märklig.

Herr talman! Jag yrkar bifall till såväl reservation 2 som reservation 6.

Anf. 10 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag vill bara svara på Per Rosengrens fråga varför vi drar in mervärdesbeskattningen i samband med stulna pengar. Det är inte bara vi som har tänkt på det här, utan man har också i beredningsarbetet övervägt frågan om mervärdesskatten. Man har dock i propositionen konstaterat att ett införande av en rätt till korrigerings skulle strida mot den grundläggande principen för mervärdesskatten att skatteplikten inträder redan när omsättningen sker. Det är det som vi har vänt oss emot. Detta argument har anförts också i utskottsbetänkandet, och det är det argument som utskottsmajoriteten inklusive Per Rosengren har anført emot vårt yrkande.

Anf. 11 PER ROSENGREN (v) replik:Herr talman! Jag vill först korrigera mitt yrkande. Jag yrkar inte bifall till reservation 2 utan till reservation 3. I annat fall hade jag faktiskt yrkat bifall till reservationen från Isa Halvarsson, som jag just nu debatterar med, och det hade inte varit så lyckat.

Isa Halvarsson! Det är så här. Får företagaren ut försäkringsersättning inklusive moms, får han ju tillbaka momspengarna. Varför skall han då få göra avdrag för dem en gång till? Det är det som jag inte riktigt förstår. Vad ni vill göra är att kompensera vederbörande dels genom att han får pengarna från försäkringsbolaget, dels genom att han får göra avdrag för dem, dvs. slipper att skicka in dem.

Också vi är företagsvänliga, men vi drar gränsen litet annorlunda. Vi tycker inte att man både skall få försäkringsersättning och samtidigt få pengar av staten. Det blir litet knepigt.

Anf. 12 RONNY KORSBERG (mp):

Herr talman! Det här betänkandet innehåller ett antal förslag, bl.a. det som vi har hört här i debatten om att företagare som har blivit bestulna eller rånade på olika sätt skall få ersättning. Vi tycker att det är bra att man inför en sådan regel. Man kan naturligtvis diskutera formerna för hur det skall gå till, men vi har från Miljöpartiets sida funnit att det förslag som regeringen har lagt fram är relativt väl avvägt, och vi ställer oss därför bakom det.

Vi har dock några avvikande synpunkter när det gäller en del andra kostnader, som i dag inte är avdragsgilla vid beskattningen av företag. Det är fråga om kostnader för anskaffning av aktier när man startar ett bolag.

Vi finner att resonemanget i betänkandet om kostnader för att förse ett bolag med kapital i viss mån är ologiskt. Det sägs å ena sidan att kostnaden för den som har en pågående verksamhet och behöver mer kapital skall vara avdragsgill, eftersom kostnaden då är en del i företagets drift. Man hänvisar i propositionen till att anledningen till detta är att det behövs en likformighet mellan kostnader för olika sätt att förse bolaget med kapital.

Man är å andra sidan inte beredd att föra samma resonemang när företaget startar sin verksamhet. Vi menar från Miljöpartiets sida att även den som startar ett bolag har ett behov av detta kapital för att verksamheten skall kunna komma i gång och fungera. Man framhåller i propositionen som motivering för att man inte får göra avdrag ”att kostnaderna för ett bolags bildande av naturliga skäl uppkommer innan bolaget bedriver verksamhet”. Detta skall i stället ses som en del av kostnaderna för aktierna, som man kan dra av när man säljer aktierna.

Det är väl ändå så att de flesta av de bolag som bildas inte är till för att säljas utan för att bedrivas och för att de som har bolagen skall kunna ha sin utkomst av dem.

Fr.o.m. nästa mening anføres: ”Detta medför att kostnaderna har ett direkt samband med bolagsbildarna – – –. Kostnader för ökning av aktiekapitalet uppkommer däremot under driften av företaget och har inte samma direkta samband med aktieägarnas förvärv av aktierna utan föranleds av ett behov av driftkapital.” Det är det som vi menar är det ologiska, dvs. ”behov av driftkapital”. Man kan naturligtvis fråga sig vad det

ursprungliga aktiekapitalet är. Är det driftkapital eller är det något annat? Är det något slags säkerhet för borgenärer och andra?

Självklart är det så att när man startar ett företag behövs en viss mängd kapital. I praktiken blir det så att en del av de pengarna kommer att användas till driftkapital medan verksamheten rullar i gång. Därför borde det behandlas på samma sätt. Skall likformighetsprincipen hävdas när det gäller att utöka kapitalet, borde även startkapitalet kunna omfattas. Det torde inte heller bli några stora kostnader för samhället att ha den likformigheten.

Vi har haft litet andra synpunkter på kostnaden för skattemål. Tyvärr är skattereglerna väldigt komplicerade för de mindre företagen och de allra minsta företagen. Man är nästan alltid tvungen att ta till hjälp för att klara det hela. Isa Halvarsson var inne på svårigheterna i sitt anförande, och de har även belysts vid ett seminarium.

När ett litet företag hamnar i en situation i ett skattemål att man måste försvara sig mot något man inte räknade med, måste det rimligtvis kunna betraktas som en del av verksamhetens kostnad. Hade inte företaget, verksamheten, funnits hade inte heller kostnaden funnits.

Det kan inte uteslutas att många av skattemålen har sitt ursprung i att man har haft svårt att klara ut regelverket. Man kan inte alltid utgå från att alla som har företag är potentiella skattesmitare och fuskare. Det vore en hemsk tanke, och jag vägrar att omfattas av det synsättet. Min erfarenhet av företagare är en helt annan. Jag menar att detta beror på det krångliga skattesystem och regelverk som finns för företagare i dag.

Därför tycker jag att man kunde ha en mer företagsvänlig syn på kostnader som uppträder i samband med skattemål. Därför har vi i en reservation sagt att detta borde man kunna få dra av i beskattningshänseende för företaget.

Jag skall inte orda mer om detta. Jag har belyst några av de synpunkter vi har på det här betänkandet. Jag står naturligtvis bakom de reservationer vi har. Men jag skall, som vi brukar säga, för tids vinnande i kammaren nöja mig med att yrka bifall till reservation nr 8.

Anf. 13 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Betänkandet och propositionen handlar – som har framgått med all önskvärd tydlighet – om företagens och företagandets villkor i Sverige. Rent allmänt kan man säga att företagen i Sverige blomstrar nu som aldrig förr. Vinsterna är rekordhöga, aktiekurserna stiger – trots de konvulsioner som just nu pågår på börsen. Utdelningarna kommer att bli höga. Nya företag etableras. Industriinvesteringarna och industriproduktionen stiger.

Då kan man ställa sig frågan: Hur kommer detta sig? Ja, vi har naturligtvis, trots allt som sägs, ett bra företagsklimat i Sverige. Det har också sina skäl. Vi har äntligen, efter många om och men, fått ordning och reda i de svenska statsfinanserna. Budgetunderskottet sjunker – det är t.o.m. helt borta. Räntan har halverats. Arbetslösheten sjunker. Vi har en optimism bland människor som vi inte har haft på mången god dag. Folk vågar konsumera, köpa saker och ting. Det är klart att det leder till en ökad produktion och på sikt ökad sysselsättning.

Det är inte många som talar om det, men vi har faktiskt genomfört ett stort antal skattesänkningar för speciellt de små företagen. Egenföreta-

garna har fått bättre villkor. De onoterade aktiebolagen har fått kraftiga skattesänkningar. Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna. Det handlar faktiskt om så mycket pengar som 4–5 miljarder kronor. Det finns anledning att understryka det.

En tredje sak som är viktig att peka på i sammanhanget är det förenklingsarbete som har genomförts för företagen. Jag tänker bl.a. på skattekontona. De är oerhört viktiga för framför allt de mindre företagen. Det kommer att bli mindre pappersexercis. Det blir lättare för företagen och skattemyndigheterna med uppbörden. Det är bra för småföretagen i Sverige.

Nu går vi vidare. Det här förslaget är ett steg på den vägen. Det handlar om förbättrade avdragsmöjligheter för företag på en mängd områden. Rätt till avdrag för förluster av kontanta medel vid brott. Rätt till avdrag för aktiebolagskostnader vid ökning och nedsättning av aktiekapitalet. Samma sak gäller för kostnader för ekonomiska föreningar för ökning respektive nedsättning av företagets medlems- och förlagsinsatser. Rätt för aktiebolag och ekonomiska föreningar att dra av kostnader för förvaltning av det egna kapitalet. Rätt till avdrag för kostnader i samband med vissa funktioner, osv.

Det mest omdebatterade och kanske viktigaste av förslagen är förslaget om avdragsmöjligheter vid förlust av kontanta medel i näringsverksamhet. En näringsidkare skall få göra avdrag för förluster vid stöld eller rån, och avdraget skall motsvara vad som kan betraktas som en normal dagskassa. Det är ett förslag som har en lång historia. Det diskuterades mycket intensivt i slutet av 1980-talet. Jag minns mycket väl hur det väcktes ganska många borgerliga motioner om just detta, dvs. krav på att få göra avdrag för förluster vid stöld och rån. Det fanns socialdemokratiska motioner också.

Då kan man fråga sig: Varför hände ingenting på det området mellan 1991 och 1994 när de borgerliga hade makten och hade möjligheten att genomföra detta? Men det hände absolut ingenting. Det har kommit ett förslag, och det har kommit *nu* när vi har en socialdemokratisk regering. Jag tycker att det visar litet grand på skillnaden i handlingskraft mellan de två regeringarna.

Nu får vi kritik för detta i borgerliga motioner. Det är på sitt sätt kraftig kritik. Då kan man ställa frågan till de borgerliga debattörerna: Varför genomförde ni inte förslaget när ni hade möjlighet? Då hade ni haft möjlighet att utforma förslaget precis så som ni hade velat ha det. Jag hoppas att ni kan ge mig ett någorlunda tillfredsställande svar på den frågan.

Till betänkandet finns åtta reservationer. Fyra av de reservationerna handlar just om förslaget om avdragsrätt vid stöld eller rån. Jag skall kommentera de fyra reservationerna. Jag utgår från att vi kommer att kunna diskutera de andra reservationerna i den efterföljande debatten.

Reservation nr 1 av Moderata samlingspartiet handlar bl.a. om hur man skall kunna fastställa hur mycket kontanter som fanns i kassan vid rån- eller stöldtillfället, dvs. hur mycket man skall få lov att dra av. Här föreslår man i reservationen att den summan skall knytas till utbetald försäkringsersättning. Det tycker vi socialdemokrater och det tycker den övervägande majoriteten i utskottet är väl frikostigt. Men framför allt tycker vi nog att det är litet ansvarslost. Det skulle helt säkert bli fresande för svaga själar att ägna sig åt försäkringsbedrägeri. Sådant före-

kommer ju. Det går inte att tänka bort. Det förekommer försäkringsbedrägeri.

Skulle man dessutom ge möjligheter till avdrag för hela försäkringssumman skulle det ge dubbel utdelning och bli ett dubbelt incitament för att begå dessa bedrägerier. Det skulle ge högre ersättning och ett större skatteavdrag.

Nu finns det anledning att understryka att 99 %, och kanske mer än det, av svenska företagare är utomordentligt hedervärda människor som aldrig skulle komma på tanken att genomföra ett försäkringsbedrägeri. Aldrig någonsin. Men det finns t.o.m. bibliska ord som säger att man inte skall inleda människor i frestelse, och man skall framför allt inte göra det genom svensk lagstiftning.

Reservation nr 2 kommer från Folkpartiet och Kristdemokraterna. Där vill man, i likhet med i reservation 1, ha en särskild bevisregel för att visa att det föreligger förutsättningar för avdrag. Jag tycker uppriktigt sagt att det inte är särskilt konstigt att den som har rånats eller bestulits visar att förutsättningarna finns för att man skall få lov att göra avdrag. Annars är det fullkomligt självklart att det blir risk för missbruk. Detta är svårkontrollerade saker, för att uttrycka det milt.

Reservation nr 3 är från Vänsterpartiet. Om man i de borgerliga reservationerna 1 och 2 har varit frikostiga är Vänsterpartiet mindre frikostigt. Man föreslår att avdragsrätten schablonmässigt skall begränsas till självrisken i försäkringen. Skall det vara någon mening med avdraget måste det vara något större, dvs. att det som vi föreslår skall knytas till kontantkassan. Annars är det inte särskilt mycket mening med det. Då kanske det hade varit enklare att inte ha något avdrag alls. Men så långt vågar inte Vänsterpartiet gå.

Reservation nr 4 har diskuterats här tidigare, så den behöver jag kanske inte orda särskilt mycket om. Där vill Folkpartiet gå ett steg längre. Företagen skall slippa betala moms på de stulna inkomsterna. Det jag skulle vilja tillägga utöver vad Per Rosengren har sagt här tidigare, som jag tyckte var en utomordentlig argumentation, är att det är rätt så klart att en sådan åtgärd skulle stå i strid med EU:s regler på den här punkten. Det skulle också strida mot en grundläggande princip för momsen.

Herr talman! Jag avstår från att kommentera de övriga reservationerna än så länge. Jag yrkar bifall till hemställan i betänkandet i dess helhet och avslag på reservationerna.

Anf. 14 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! När man här hör Lars Hedfors lyriska beskrivning av företagarklimatet i Sverige visar det att han i varje fall inte var med på Småföretagardelegationens hearing i fredags och inte har lyssnat på de krav på förenklingar som finns.

Om vi nu har ett så fantastiskt företagsklimat i Sverige och behöver massor med nya jobb inom det privata näringslivet, varför har vi då en så hög arbetslöshet? Varför är sysselsättningen i Sverige så låg att den inte har varit så låg sedan mitten på 70-talet?

Vi har otroligt många regler och lagar som binder företagen och som har byggts upp under decennierna i en socialistisk omdaning av samhället. Det tar tid att reda upp det. Men vi är tvungna att göra det.

Prot. 1997/98:21
29 oktober

Kapitalförluster och organisationskostnader vid beskattningen, m.m.

Jag har en fråga. När ni nu likställer förenklad självdeklaration för löntagare med deklARATIONERNA för företag och företagande, är ni då beredda att förenkla företagardeklarationen, så att också den blir en kryssblankett?

Anf. 15 LARS HEDFORS (s) replik:

Herr talman! Självklart är vi beredda att så långt som det över huvudet är möjligt förenkla för företagen när det gäller deras möjligheter att deklarerera. Det pågår också ett utredningsarbete när det gäller enskilda företag och deras möjligheter att använda ett enklare system. Förhoppningsvis skall man också kunna komma ett steg på den vägen. Men det hade varit på sin plats om Isa Halvarsson hade sagt något om alla de åtgärder vi har vidtagit för att förenkla för småföretagare. Skattekonton är ett sådant system som gör att det blir betydligt enklare.

Sedan ställer Isa Halvarsson en fråga som kanske skulle uppfattas som retorisk. Det är litet ironiskt. Hon säger till mig: Varför är arbetslösheten så hög? Svaret är väldigt enkelt: Det är därför att den steg så kraftigt under åren 1991–1994. Det är lätt att driva upp arbetslösheten. Men det är sannerligen inte enkelt att ta ned den igen. Det är Socialdemokraternas svåra uppgift. Huvuduppgiften är att få ned arbetslösheten.

Isa Halvarsson säger att vi inte lyssnar på småföretagen. Visst gör vi det, även om vi kanske inte var med på konferensen. Jag var inte med på konferensen. Näringslivsklimatet och företagandeklimatet i Sverige är inte någonting som vi hittar på. Det har gjorts mätningar och undersökningar av det. Internationella undersökningar visar klart och entydigt att Sverige inte bara har ett gott företagsklimat, utan det blir t.o.m. bättre och bättre.

Anf. 16 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Verkligheten är att Sverige har ovanligt få småföretag som växer. Det är ett jätteproblem för oss. Det är inte så många som startar nytt. Den vecka när den borgerliga regeringen lämnade makten kom det till många jobb. Sedan bröts den trenden när ni tillträdde.

Deklarationsblanketter för deklARATIONERNA för småföretagare är mycket svåra. Man frågar efter periodiseringsfonder och skatteutjämningsreserver vid årets ingång, 72 % av expansionsmedel vid fjolårets taxering, värdeminskningsskatt m.m. för taxering de år som avdrag överstiger 10 % och fördelningsunderlag som skall föras in på blanketten N 1 och N 2. Dessa blanketter är ofta svårbegripliga och irrelevanta.

Jag tycker att det hade varit schyst om man helt enkelt bestämde att den kostnad som man har för att göra den här typen av deklARATIONERNA är avdragsgill. Man har ju infört att banken lämnar uppgifter om vad man fått i ränta, och arbetsgivaren talar om vad man fått i lön. Det är bara att kryssa. Dessa uppgifter är mycket svåra att ta fram, och man förstår t.o.m. inte vad som står i blanketterna. Då kunde man åtminstone få dra av kostnaden.

Det rör sig här om småföretag. De stora företagen har redan människor anställda, och får dra av lön för de människor som de har anställda. Det är, som vi upplever det, mycket orättvist.

Anf. 17 LARS HEDFORS (s) replik:

Herr talman! Jag läste i Dagens Nyheter, tror jag det var, innan jag gick hit att antalet egenföretagare växer mycket snabbt just nu i Sverige. Det är väl någonting att betänka.

Sedan kan man konstatera, om man vill fortsätta att vara positiv, och det tycker jag att man skall vara, att vi har väldigt få konkurser i Sverige. Det var andra bullar på den tiden vi hade en borgerlig regering. Det var 40 000–50 000 företag som gick i konkurs.

Det är naturligtvis alldeles riktigt att deklARATIONEN är besvärlig för de enskilda företagen. Men på den punkten är vi väl lika god kålsupare allihop. Det var ett borgerligt förslag om hur vi skall beskatta de enskilda företagen. Vi ställde upp på det, men vi krävde att det skulle följas upp.

Det är det vi nu håller på att göra. Vi får hoppas att det blir ett bra resultat av det.

Anf. 18 JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik:

Herr talman! Lars Hedfors inledde med att tala om att allt är bra, och att det går jättebra för Sverige. Trots att skatterna har höjts med 80 miljarder kronor tycker han att det går bra. Men jag vill nog påstå att detta är kännbart för våra företag och företagare i det här landet.

Varför infördes inte förslaget när vi i de borgerliga partierna hade makten? Ja – det var inte så lätt att införa någonting i den ekonomiska situation som vi fick överta. Det rådde dessutom lågkonjunktur inte bara i detta land, utan i hela Europa. Men nu har det svängt. Det går bra för Sverige och det går lätt att sälja, och därför tycker vi att man nu har möjligheten att göra dessa förändringar.

Det har talats om försäkringsbedrägerier. Jag för min del tror och vet att försäkringsbolagen gör enorma utredningar innan de betalar ut någon försäkring. Därom torde det inte råda någon tvekan. I mitt anförande sade jag att det i en tidigare utredning om kapitalförlusters organisationskostnader i beskattningen föreslogs en presumptionsregel. Det är den regeln som vi anser att man nu skall följa. Den innebär att kravet på att förlustens storlek och karaktär skall avses vara uppfyllt om försäkringsersättningen utbetalas på grund av brott. Lars Hedfors vet lika bra som jag att ett försäkringsbolag inte betalar ut pengar utan att vara förvissad om att läget är sådant som det har framkommit.

Anf. 19 LARS HEDFORS (s) replik:

Herr talman! Det är säkert så som Jan-Olof Franzén säger. Försäkringsbolagen betalar inte ut något i onödan. Men det faktum att det hela knyts till försäkringsbeloppet kan bli ett incitament för svaga själar – sådana finns nämligen även i företagsvärlden precis som bland andra människor – att utnyttja detta. Det var just det här jag försökte förklara i mitt inledningsanförande. Detta ger ju en ersättning från försäkringsbolaget samtidigt som man får göra ett skatteavdrag för det. Det är alltså inte särskilt konstigt att det kan bli så här. Jag tycker inte att vi skall skriva lagar i Sverige som ger sådana här incitament. Det vore alldeles tokigt att göra på det viset. Därför tycker vi socialdemokrater att ett knytande till kontantkassan är rättvist. Det kan bli litet krångligare att kontrollera, men det hela blir rättvisare och rimligare.

Det var inte lätt att införa förslaget under den borgerliga tiden, säger Jan-Olof Franzén om avdragsmöjligheterna för förluster i samband med stöld och rån. Han säger att ekonomin var så dålig. Men ekonomin var inte sämre än att de borgerliga kunde genomföra kraftiga skattesänkningar för kapitalägare och höginkomsttagare. Det var inga problem! Men detta kunde de inte genomföra, trots att de hade tjuvat om det i årtal och krävt att vi socialdemokrater skulle göra det. De hade inte kraften, inte orken och inte viljan. Det var en socialdemokratisk regering som hade den kraften, den orken och den viljan. Det kan Jan-Olof Franzén aldrig komma ifrån.

Anf. 20 JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik:

Herr talman! Det är möjligt att vi under den borgerliga regeringsperioden genomförde kraftiga skattesänkningar för företagen. Så var det. Men så lämnade vi också efter oss ett land där arbetstillfällena ständigt ökade.

Lars Hedfors och jag var för en tid sedan över till Irland. Där kunde man se att företagen blomstrar just på grund av de skatter man har där. Även fackföreningarna på Irland är intresserade av ett lågt skattetryck. Det är väl inte att undra på, Lars Hedfors, att vi i dag står här med denna enorma arbetslöshet i det här landet. Våra företagare har ju valt att investera i andra länder i stället. Det är därför vi har så enorma kostnader för att klara av den arbetslöshet vi har.

Anf. 21 LARS HEDFORS (s) replik:

Herr talman! Det den borgerliga regeringen lämnade efter sig, Jan-Olof Franzén, var en arbetslöshet som hade tredubblats på tre år. Det var en statsskuld som hade fördubblats på tre år. Det var ett budgetunderskott som hade fyrdubblats på tre år. Detta var sannerligen inget arv att skryta med.

Jan-Olof Franzén kommer in på den mycket intressanta frågan om Irland. Han håller upp detta som ett exempel. Jag tycker att Irland är ett dåligt exempel. Landet är nämligen utsatt för väldiga påtryckningar från sina kolleger inom EU därför att det dumpar skatterna. Inget land inom EU vill att man skall göra det. Vi fick lära oss på Irland att det var just det som man gjorde där. Landet är farligt nära de gränserna för de regler och den uppförandekod som den s.k. Montigruppen i Bryssel har lanserat. Alla är överens om att Irland inte kan fortsätta på det här viset. Annars hamnar vi i Europa och i västvärlden i en ond spiral av ständigt nedåtgående skattetryck som innebär att vi inte kan upprätthålla välfärden i dessa länder. Det vore en stor olycka.

Anf. 22 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag har några frågor. Den första gäller förlust av kontanta medel genom rån och stöld och avdragsrätten för detta. Visar inte debatten om bevisproblemen att den enklaste, minst byråkratiska och billigaste åtgärden skulle vara att göra försäkringsersättningen skattefri och att införa avdragsrätt för självriskan? Det är en enkel och suverän lösning. Dessutom skulle den ge klara incitament till företagarna att verkligen ta en försäkring, så att de inte hamnar i en situation där de förlorar

pengar. Även om avdragsrätten införs förlorar de ju pengar genom rån och stöld. Vänsterpartiets förslag innebär att företagarna går bättre ur situationen än de gör med det förslag som majoriteten föreslår. Vänsterpartiet hävdar att de pengar som blivit stulna skall komma tillbaka skattefritt. Dessutom skall man få avdragsrätt för självriskan. Majoriteten vill bara ge avdragsrätt för förlusten av kontanta medel. Detta ger alltså mindre än det förslag som Vänsterpartiet har lagt fram.

När det gäller organisationskostnaderna undrar jag en sak, Lars Hedfors. Är det rätt att sänka skatten för nyemitterande och fusionerande bolag när alla låginkomsttagare har fått betala ganska mycket för att sanera statens ekonomi? Här delas det frikostigt ut pengar. Det stod 40 miljoner kronor i budgeten, men nu har man accepterat att det kostar åtminstone 850 miljoner kronor, om jag förstått det hela rätt. Jag menar att det hela kostar 1,5 miljarder kronor. Detta är vad som delas ut till storföretag som genomför nyemissioner och som fusionerar. Är det en riktig fördelningspolitik av en socialdemokratisk regering?

Anf. 23 LARS HEDFORS (s) replik:

Herr talman! Jag tycker att Per Rosengren är något motsägelsefull. Å ena sidan säger han att hans regel är den för staten billigaste regeln, å andra sidan säger han att Vänsterpartiets förslag är förmånligare än majoritetens förslag. Det stämmer inte riktigt, Per Rosengren. Det gäller att försöka få debet och kredit att gå ihop i resonemanget.

Per Rosengren talade sedan om förslaget om kostnader för förändring av aktiekapital. I dag är kostnader för främmande kapital avdragsgilla. Vi i majoriteten tycker därför att det är ganska logiskt och rimligt att kostnaderna för det egna kapitalet också blir avdragsgilla. Det skulle dessutom innebära mindre bekymmer. Vi vet nämligen att det finns en massa olika mellanformer mellan främmande och eget kapital. Det är svårt att avgöra var gränsen skall gå någonstans.

Vi tycker inte heller att man skall missgynna finansiering med eget kapital. Det borde man i stället uppmuntra. Det här förslaget är alltså ett försök att uppnå dessa syften.

Anf. 24 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Vårt förslag när det gäller kapitalförlusterna är det enklaste. Det är förmånligare för företagen, och jag är också övertygad om att det är billigare för staten. Man slipper använda hela utredningsresursen, man slipper hela bevisbördan och man slipper en mängd fall i domstolar. När det gäller direkta inkomster från företagen är det ju så att om man beskattar försäkringsersättningen ger den ju avdragsrätt för den andra kontantförlusten, och då är detta möjligt. Men i det hela stora perspektivet är jag övertygad om att vårt förslag i alla fall inte blir dyrare.

Sedan har vi det intressanta resonemanget att det finns mellanformer mellan främmande kapital och eget kapital. Det har jag aldrig sett, Lars Hedfors. Eget kapital är eget kapital i samband med nyemission osv. Man kan också fondemittera, men då kommer det inte in några pengar. Det är väl inte aktuellt i just det här fallet.

Sedan frågar jag mig vid vilken tidpunkt det blev logiskt att behandla främmande kapital och eget kapital på samma sätt. Ni har ju tidigare

argumenterat precis tvärtom. Om det har varit logiskt, måste det ha varit logiskt hela tiden. Varför har ni då inte infört det från början? Det gäller samtliga partier. Jag skulle väldigt gärna vilja ha reda på vad det är för mellanformer mellan eget kapital och främmande kapital som det skulle kunna vara frågan om när det gäller nyemission och när det gäller höjning av det egna kapitalet.

Anf. 25 LARS HEDFORS (s) replik:

Herr talman! Om man använder sig av självriskan, som Per Rosengren föreslår, är det ingen tvekan om att det blir enklare. Det är alldeles klart. Men det blir sämre för företagen. Då hade det väl varit bättre, Per Rosengren, att inte föreslå någonting alls? Det hade varit det allra enklaste. Men dithän vågar ni inte gå. Ni måste vara med litet grand på vagnen också.

Sedan ställer Per Rosengren frågan vid vilken tidpunkt detta blev logiskt och riktigt. Det är ju så med det här förslaget, som med många andra förslag i Sverige, att vi utreder dem grundligt. Vi låter intresseorganisationer uttala sig om förslagen, och sedan lagstiftar vi. Det tar sin lilla tid, men det är ju ingenting nytt. Så fungerar den svenska demokratin och den svenska statsförvaltningen.

Anf. 26 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Jag begärde ordet för anförande med anledning av Isa Halvarssons diskussion om förenklingar, men nu inser jag att det var ganska bra eftersom jag nu kan bemöta Lars Hedfors sista replik. Jag tycker att den var litet märklig.

I min första debatt här 1994 tog jag direkt avstånd ifrån allt vad expansionsmedel och fördelningsbelopp hette när det gäller små företag. Då hade jag en hel kammare emot mig. Jag välkomnar det här tillnyktrandet hos samtliga företrädare. Jag hävdar att likheten mellan olika företagsformer inte är det viktigaste. Det viktigaste är att det finns enkla klara regler för de minsta företagen. Jag ställer mig i stora delar bakom Företagarnas Riksorganisations förenklingsförslag, och jag ställer mig till fullo bakom SAF:s förenklingsförslag. Jag tycker att det är mycket välkommet, och jag hoppas att vi snart skall kunna behandla den här typen av förenklingsförslag i kammaren. Jag vill återigen påpeka att det faktiskt var vi som här i kammaren tog upp den frågan först. Vi tog avstånd från dessa avarter för de mindre företagen.

I sin slutreplik säger Lars Hedfors att vårt förslag är sämre. Det är inte sämre. Det är bättre för företagen. Vi gör försäkringssättningen skattefri, och vi ger avdrag för självriskan. Ni har skatteplikt på försäkringssättningen och ger bara avdrag för kontantförlusten. Gå till kansliet och be dem räkna ut vilket som är gynnsammast för företaget! Vi återställer företaget i exakt den tidigare situationen så när som på självriskan. I övrigt har det kvar sina pengar. Ert förslag är mycket sämre för företagen.

Jag fick inget svar på det fördelningspolitiska resonemanget bakom att ge en och halv miljard till storföretagen. Hur många barnbidrag skulle det ha räckt till?

Anf. 27 ISA HALVARSSON (fp):

Herr talman! Det måste vara något i grunden fel när så gott som ingen av landets 700 000 företagare klarar av att upprätta sin självdeklaration. Expansionsreglerna var ju så komplicerade att de nästan inte används. Per Rosengren säger att han ställer sig bakom Företagarna och SAF. Jag vill bara påpeka att grunden till mycket av det Företagarna kom fram med lades i en rapport av Karin Pilsäter. Det var något av en föregångare till att sätta ned detta med förenklade regler på pränt.

Anf. 28 LARS HEDFORS (s):

Herr talman! Jag skall försöka att inte förlänga debatten alltför mycket. Per Rosengren frågar hur många barnbidrag man får för 1,5 miljarder kronor. Det är inte bara fel, utan det är också en vulgärdebatt som saknar motstycke.

För det första handlar det inte om 1,5 miljarder kronor, Per Rosengren. Det vet vi. Det finns de som påstår att det handlar om 30–50 miljarder kronor. Per Rosengren kan precis lika litet bevisa att det är 1,5 miljarder kronor som jag kan bevisa att det är 30–50 miljarder kronor. Det ligger kanske någonstans där emellan, och då är det kanske inte så väldigt många barnbidrag. Dessutom är det faktiskt på det viset att socialdemokratin kommer att föreslå höjda barnbidrag, Per Rosengren. Det är inte frågan om antingen–eller, utan det är frågan om både–och, Per Rosengren. Försök att undvika alltför många populistiska grepp i den här frågan!

Anf. 29 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Med en nyemissionsnivå på 40 miljarder beräknas kostnaderna vara 8 %. Det blir ungefär 3,2 miljarder. Sedan räknar man ut skatten på det. Hittills har det framkommit av de beräkningar som har gjorts att den ligger på 800–850 miljoner med en bolagsskatt på 28 %. Vårt förslag innebär att vi skall höja bolagsskatten till 30 % och att vi skall ha en värnbolagsskatt på vinster över 50 miljoner på 35 %. Därtill kan man lägga momsbeloppet, som i de allra flesta fallen faktureras och dras av. Huruvida detta är i överensstämmelse med gällande lagstiftning är tvistigt. Men fram till dess att allt annat är klart hävdar jag att det handlar om 1,5 miljarder kronor. Det är väldigt långt från de 30–40 miljoner som stod i budgetpropositionen. Jag kan lova Lars Hedfors att den siffran är fel, och det kan jag faktiskt visa. Den ligger på minst 850 miljoner med nuvarande skattesats.

Anf. 30 LARS HEDFORS (s) :

Herr talman! Nu tycker jag att det ändå finns en tillnyktring hos Per Rosengren. Nu har han plötsligt halkat ned till 800–850 miljoner kronor. Om vi får fortsätta debatten ett tag ansluter han kanske också sig till vad experterna på Finansdepartementet tycker. Jag sätter större tilltro till dem och deras beräkningar än till Per Rosengrens.

Anf. 31 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Just dessa experter har jag varit i kontakt med. De säger att de inte vet. De har en gång skrivit detta utifrån en utredning – gamla

siffror som inte alls tog hänsyn till nyemissionsvolymen till dags dato, dvs. 40 miljarder kronor 1996. De har haft helt andra siffror att gå på från flera år tillbaka när nyemissionerna låg på helt andra beloppsnivåer.

Jag hänvisar till de 850 miljoner som jag har pratat med finansén om. Jag lägger till de skattesatser som vi föreslår i vår budgetmotion plus den del som är moms. Då är det faktiskt belopp på över en och en halv miljard det handlar om. Jag menar att det är väldigt slarvigt att skriva 40 miljoner i en budgetproposition när man de facto vet att det åtminstone handlar om 850 miljoner. Resten, säger man på departementet, är rättslaget osäkert om – när det gäller momsen alltså. Det innebär minst 850 miljoner men troligen ännu mer. Det är den information som jag har fått från Finansdepartementet. Det är de siffror som jag har utgått från när det gäller emissionsvolym.

Jag hade varit oerhört tacksam om jag hade kunnat få fram siffror från VPC som visar hur mycket den totala faktureringen är för dem. Då hade vi kunnat stå här och diskutera reellt. Detsamma gäller om vi hade kunnat få se fakturor med moms. Men jag har sett fakturor där momsen är påsatt, och jag har sett att den har blivit avdragsgill i nästa led. Det var det som Riksskatteverket också uppmärksammade i målet nere i Göteborg där man försökte lägga locket på.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 14 §.)

7 § Reformerad skatteflyktslag

Föredrogs
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU3
Reformerad skatteflyktslag (prop. 1996/97:170)

Anf. 32 INGA BERGGREN (m):

Herr talman! Vi skall nu diskutera en s.k. återställare. Den borgerliga regeringen avskaffade lagen mot skatteflykt från den 1 januari 1993. Efter regeringsskiftet 1994 återinfördes den den 1 juli 1995. Regeringen föreslår i den nu aktuella propositionen omformuleringar i den s.k. generalklausulen som innebär att lagen på ett par punkter skärps i förhållande till den nuvarande och på en punkt lindras något. Förslagen utgår från 1995 års skatteflyktskommitté, SoU 1996:44.

Moderata samlingspartiet har hävdat, och kommer envetet att hävda, att skatteflykt i första hand skall bekämpas med klara och tydliga skattelagar. Det är också viktigt att skattesystemet utformas på ett sådant sätt att det upplevs som rättvist. Omdaning av skatteflyktslagen ter sig inte som en förändring till det bättre. Fortfarande kommer stor osäkerhet att råda om vilka beskattningseffekter olika transaktioner kan komma att medföra.

Lagen om skatteflykt har kritiserats ända sedan dess tillkomst – främst ur rättssäkerhetssynpunkt. Kritiken har bl.a. gällt att en sådan lagstiftning stärker det allmännas ställning gentemot den enskilde på ett sätt som inte

är rimligt i en rättsstat. Det rimliga är att en gång för alla upphäva skatteflyktslagen.

Regeringen har uppenbarligen inte lyssnat till de remissinstanser som har varit kritiska till Skatteflyktskommitténs förslag. Motiveringar som att förutsebarheten minskar och rättssäkerheten inskränks har lämnats därhän. Det här är enligt min uppfattning att lämna den enskilde i sticket gentemot det allmänna. Inte ens Lagrådet fann att omformuleringarna i bestämmelserna i 2 § mom. 4 var förenliga med den tydlighet och klarhet som bör krävas. Vidare hävdar Lagrådet att det nästan är en olöslig uppgift att utforma en generalklausul mot skatteflykt så att den enskilde i varje situation kan avgöra om klausulen är tillämplig på ett visst använt förfarande.

Enligt utskottets majoritet svarar regeringens förslag på ett väl övervägt sätt mot behovet att komma till rätta med vissa brister i lagen. Jag frågar mig: Vilka brister? Är det möjligen så att majoriteten när en förhoppning om att förändringarna skall kunna användas i fler situationer? För inte kan det väl gälla exempelvis tydlighetsskäl?

När det gäller tillämpningen av klausulen i den del som tar upp att det nu skulle vara tillräckligt med indirekt medverkan kan man fråga: Kommer den nya utformningen att förstås lättare och ge en bättre förutsägbarhet? Dessa omformuleringar uppfattar jag som nya oklarheter. Dessutom framstår de som en skärpning av lagen.

När det gäller omformuleringen beträffande den skattskyldiges motiv, kan man fråga sig om det övervägande skälet för förfarandet skulle vara mer klargörande än det huvudsakliga skälet för förfarandet. Denna förändring bidrar inte heller till att tydliggöra. Jag ser framför mig nya tolkningstvister och ökad rättsosäkerhet.

Moderaterna anser att regeringens ställningstagande att först återinföra lagen och nu dessutom skärpa den inte bara skapar stor osäkerhet hos skattebetalarna utan också bidrar till en allmänt sett större rättsosäkerhet. Så vill Moderaterna inte ha det i Sverige.

Med det här yrkar jag bifall till reservation 1 under mom. 1 som innebär ett upphävande av skatteflyktslagen. Jag ställer mig naturligtvis också bakom de två övriga reservationerna.

Anf. 33 ISA HALVARSSON (fp):

Herr talman! Det vi debatterar i dag är, som framgått av föregående talare, ett förslag till ändring av den s.k. generalklausulen i lagen om skatteflykt. Det är en ändring som leder till en skärpning av lagen genom att klausulen utvidgas.

Vi är från Folkpartiets sida helt inne på att en förutsättning för ett fungerande skattesystem är att det finns en tillfredsställande kontroll av skatteunderlaget. Det är, eller borde i alla fall vara, i alla medborgares intresse att skattemyndigheterna har en hög ambition att motverka skattefusk och att det finns förutsättningar att kunna beivra sådant i de fall där det förekommer. Mot denna strävan står den enskildes intresse av integritet och rättssäkerhet som ibland kan komma i kläm.

Rättssäkerhet är en av de viktigaste principerna i det liberala frihetsarvet. I rättssäkerhetens idé ligger att regler skall vara fasta och klara så att medborgarna kan förutse och förstå konsekvenserna av sina handlingar. Medborgarna skall ha förutsättningar att känna till var gränsen mellan

tillåtet och förbjudet går. Man skall också klart veta vilka sanktionerna är om man överträder lagens bestämmelser.

Den s.k. generalklausulen i lagen om skatteflykt avskaffades av den förra borgerliga regeringen 1993. Men efter regeringsskiftet tillsattes sedan den s.k. Skatteflyktskommittén med uppdrag att utforma en ny lagstiftning mot skatteflykt. Nästan samtidigt aviserade den socialdemokratiska regeringen att den upphävda lagen skulle återinföras från den 1 juli 1995.

Lagen har kritiserats mycket starkt sedan den tillkom. Den tillgodoser inte rimliga krav på rättssäkerhet och förutsebarhet, och den stärker det allmännas ställning gentemot den enskilde på ett sätt som enligt vår mening inte är godtagbart i ett rättssamhälle.

Efter skattereformen fyller lagen inte heller någon nämnvärd funktion eftersom utrymmet för handlande som ses som skatteflykt har minskat avsevärt. Enligt vår mening bör skatteflykt i första hand bekämpas med tillräcklig klarhet i skattelagstiftningen.

Nu finns ett ytterligare förslag på riksdagens bord – en reformerad skatteflyktslag. Ordvalet reformerad tyder förrädiskt på en förändring till det bättre. Man kan fråga sig för vem eller vad denna förändring till det bättre skulle vara. Ja, inte för rättssäkerheten i alla fall. Rättsosäkerheten för den enskilde ökar i stället för att minska. Regeringens förslag innebär att förutsägbarheten minskar ytterligare. Bestämmelsernas räckvidd är oklar. Också Lagrådet har ifrågasatt om kraven på tydlighet är uppfyllda i den föreslagna bestämmelsen i 2 § 4 punkt. Man pekar från Lagrådets sida på att det är en nästan olöslig uppgift att utforma en verksam generalklausul mot skatteflykt, så att det är möjligt för den enskilde att i varje situation avgöra om klausulen är tillämplig på ett visst använt eller planerat förfarande.

Folkpartiet delar den bedömningen och förordar att skatteflykt i första hand bekämpas genom tillräcklig klarhet i skattelagstiftningen och med ändringar i de materiella skattereglerna om det behövs för att förhindra oönskade förfaranden. I det här framlagda förslaget tycks statens intresse av att driva in skatt helt överordnas rättssäkerheten. Det är för oss oacceptabelt.

Den föreslagna utvidgningen av klausulen medför att lagstiftningen i Sverige kraftigt kommer att avvika från lagstiftningen i andra länder. Remisskritiken har också varit mycket kraftig. Att de socialistiska partierna tar lätt på rättssäkerheten vet vi sedan länge. Mer förvånande är det att Centern nu delar detta synsätt.

Herr talman! Jag står naturligtvis bakom samtliga reservationer även om jag i dag yrkar bifall endast till reservation 1 om upphävande av skatteflyktslagen.

Anf. 34 RONNY KORSBERG (mp):

Herr talman! Det här betänkandet är av ett litet annorlunda slag än de betänkanden som vi brukar hantera i skatteutskottet. Man kanske skulle kunna fundera på om det hade fått en annan behandling om det hade hanterats i justitieutskottet i stället. Men nu rör det lagen om skatteflykt, och det området hanterar vi i skatteutskottet.

Detta är en knepig materia, minst sagt. Det är en typ av lagstiftning som är omdiskuterad, vilket vi har hört tidigare. Den är oerhört svår, och

det ställer oerhört stora krav på utformningen för att rättsosäkerhet inte skall åstadkommas.

Jag vill markera att vi från Miljöpartiets sida inte har motsatt oss att man har någon form av skatteflyktslagstiftning. Vi är också medvetna om denna känsliga avvägning. Men det finns problem. I propositionen pekar man på Skatteflyktskommitténs slutsats om att detta inte är någon patentlösning för att man skall komma till rätta med skatteflykt. Det kommer alltid att finnas möjligheter till det. Men de lagar som vi har på skatteområdet skall vara utformade på ett sådant sätt att de inte ger utrymme för skatteplanering.

Vi från Miljöpartiet menar att man i dag i huvudsak har lyckats uppnå en sådan lagstiftning. Om man är missnöjd på någon punkt är det framför allt i den materiella lagstiftningen som man bör söka lösningar genom att skärpa den ytterligare och göra lagarna tydligare i stället för att gå in och ändra i en generalklausul, vilket i stället riskerar att försämra rättsläget och trassla till det. Det kan alltså vara fullt möjligt att man som företagare har två alternativ att välja mellan som i sig kan uppfattas som fullt lagliga. Men man kan vid t.ex. en revision hamna i det läget att man blir utsatt för att granskas enligt skatteflyktsklausulen. Det måste naturligtvis vara helt oacceptabelt att man har det på detta sätt i ett rättssamhälle.

Det finns en principiell förändring som jag tycker är intressant att ta upp, och den har ingen annan hittills tagit upp. Det som jag hittills har berört har tidigare talare också utgått från, och det har vi i vår reservation också vänt oss emot. Det som jag nu vill ta upp gäller att man motiverar en förändring med att ändringen dessutom syftar till att framhäva att det i första hand är skattebestämmelsernas utformning och inte lagmotiven som skall vara underlag vid prövning.

Man säger i betänkandet att man ändå skall skapa en klarhet i det här fallet. Skulle detta skapa en större klarhet? Jag tycker snarare att man går ifrån en rättsprincip i det här landet. Vi har varit vana vid att det som vi säger här i riksdagen och det som står i betänkanden, i propositioner och i förarbeten är en del av underlaget för att tolka lagstiftningen. Det är en rättstradition som vi i och för sig är ganska ensamma om i Europa och i världen men som vi har slagit vakt om. Det som man i klartext säger är att man nu är beredd att förändra detta synsätt. Nu är det det som de facto står i lagen, det sätt som man har utformat lagen på, dvs. lagens bokstav, som skall tolkas. Detta kräver faktiskt en helt annan uppbyggnad av rättsapparaten än vi har i Sverige. Detta är ett sätt att möjligen försöka EU-anpassa eller förändra lagstiftningen. Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt att man smyger in detta på ett sådant sätt, till synes utan någon större diskussion.

Vi tycker att det är olämpligt och olyckligt att man gör denna förändring av skatteflyktslagstiftningen på detta sätt. Den har inte gällt så många år sedan den återinfördes, och det är möjligt att man skulle ha låtit den verka ett tag till innan man bestämmer sig för vilken typ av förändringar som man vill göra. Jag tycker inte att detta är tillfredsställande utrett i propositionen och klarlagt att problemen verkligen är så stora, och man använder sig inte av denna lagstiftning i så många fall där man kan påstå att det är fråga om uppenbara och medvetna försök till skatteflykt. Man får se antalet fall i relation till den totala omfattningen av verksamhet som pågår i landet. Om det skall göras förändringar vore det betydligt säkrare

Prot. 1997/98:21
29 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

av många skäl att ge sig på den direkta lagstiftningen och försöka skärpa reglerna, så att den som har att hantera lagstiftningen också med större precision kan utnyttja reglerna på det sätt som de är tänkta och slippa hamna i tvivelsmål om var man rättsligt står.

Herr talman! Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till vår reservation 2.

Anf. 35 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd):

Herr talman! Kristdemokraterna har under en lång tid arbetat för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Varje år förlorar vi flera tiotals miljarder på att konkurrensförhållanden snedvrids och olagliga förmögenhetsöverföringar sker genom ekonomisk brottslighet. Som medborgare drabbas vi indirekt i form av uteblivna skatteintäkter, men som företagare drabbas man mer direkt. Hederliga företagare får det allt svårare i konkurrensen. Små och medelstora företag spelar en nyckelroll för att Sverige skall få nya arbetstillfällen och en ekonomisk utveckling som är nödvändig för att klara landets välfärd.

Kristdemokraterna har hävdats att kampen mot den ekonomiska brottsligheten måste prioriteras om vi i längden skall kunna överleva som rättssamhälle och som ett demokratiskt samhälle. Det får inte bli så att myndigheterna koncentrerar sin verksamhet mot "småtjuvarna" och låter den avancerade brottsligheten operera relativt ostört. Kristdemokraterna har fört kampen mot den ekonomiska brottsligheten främst utefter tre linjer, nämligen genom förslag till nya lagar och förbättring av de nuvarande lagarna, genom förslag till en ny organisation samt genom en förändrad syn på ekobrotten – straffen måste bli strängare och mer verksamma.

Under innevarande mandatperiod har socialdemokrater och centerpartister gemensamt medverkat till neddragningar i rättsväsendet. Dessa neddragningar har vi kristdemokrater motsatt oss. Vi har inte velat medverka till en nedrustning av rättsväsendet utan tvärtom velat få till stånd en förstärkning med 730 miljoner kronor till bl.a. polis-, åklagar- och domstolsväsende samt kriminalvård, skattekontroll och tull. Av dessa medel har Kristdemokraterna i sitt budgetalternativ anslagit 200 miljoner kronor för en förstärkning av skattekontrollen. Det handlar dels om en ökning av beskattningseffektiviteten, dvs. förhållandet mellan debiterad skatt och rätt skatt, dels om uppbördseffektiviteten, dvs. förhållandet mellan debiterad skatt och faktisk inbetald skatt.

Herr talman! Samtidigt som man bör arbeta på att få fram bättre metoder och system inom beskattningen för att motverka skatteundandragande och för att effektivisera kampen mot ekonomisk brottslighet är det mycket viktigt att rättssäkerheten vid beskattningen inte får stå tillbaka när nya åtgärder övervägs. En helt felaktig och för ekobrottsbekämpningen missriktad åtgärd var detta med att återinföra den tidigare s.k. skatteflyktslagen, som avskaffades för flera år sedan efter långvarig och kraftig kritik, bl.a. därför att den medförde svårigheter för den enskilde att förutse konsekvenserna av olika rättshandlingar och därför att den knappast fyllde någon vettig funktion efter skattereformen.

Utskottsmajoriteten skriver i detta betänkande att det främsta skälet till ett återinförande nu och till en skärpning skulle vara att det är ett avhållande medel.

Regeringens förslag till en reformerad skatteflyktslag grundas på Skatteflyktskommitténs betänkande. Lagrådet och flera remissinstanser är kritiska. Lagrådet skriver bl.a. att "en effektivisering inte får drivas så långt att rättssäkerhetens krav åsidosätts. Lagreglerna måste utformas så att innebörden blir så tydlig som möjligt." Flertalet remissinstanser avstyrker förslagen med motiveringen att förutsebarheten minskar. Bl.a. åberopas att den föreslagna lagtextens räckvidd är oklar. Flera remissinstanser är kritiska till att tillämpningen av skatteflyktsklausulen utvidgas. Kristdemokraterna instämmer i denna kritik.

Regeringens agerande efter valet 1994 – det gäller då att inte bara återinföra skatteflyktslagen utan att t.o.m. också skärpa den – skapar en osäkerhet hos skattebetalarna. Det är mycket tveksamt om det finns en acceptans för en sådan lagstiftning.

Utskottsmajoriteten tar inte hänsyn till Lagrådets synpunkter. Utskottsmajoriteten skriver visserligen att förslaget inte får leda till att den enskildes berättigade krav på rättssäkerhet och förutsebarhet åsidosätts. Men det är precis vad som kommer att ske.

Kristdemokraterna anser att lagen om skatteflykt bör upphävas, med verkan från den 1 januari 1998, och att regeringens proposition måste avslås.

Jag står bakom samtliga reservationer i betänkandet som Kristdemokraterna skrivit under, men jag yrkar bifall endast till reservation nr 1.

Anf. 36 KARL HAGSTRÖM (s):

Herr talman! I det här betänkandet behandlas, som har framgått av debatten, regeringens proposition 1996/97:170 om en reformerad skatteflyktslag samt fyra motioner som har väckts med anledning av propositionen.

Jag vill börja med att yrka bifall till hemställan i skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU3 och avslag på reservationerna.

I propositionen föreslås att den s.k. generalklausulen i lagen om skatteflykt skall få en ny utformning. Det innebär att lagen skärps i ett par avseenden och lindras på en punkt.

För att man skall kunna bortse från rättshandlingen vid tillämpningen av skatteflyktsklausulen är det tillräckligt att den skattskyldige indirekt har medverkat i rättshandlingen. Därmed ställs inte längre några krav på att den skattskyldige företagit den rättshandling som det bortses från.

När det gäller den skattskyldiges motiv för det valda förfarandet föreslås att, för att få till stånd en rimlig avvägning mellan kraven på effektivitet och rättssäkerhet, rekvisitet "det huvudsakliga skälet för förfarandet" ersätts med "det övervägande skälet för förfarandet". Av bl.a. processekonomiska skäl föreslås att förutsättningen att förfarandet medför en inte oväsentlig skatteförmån inskränks så att endast förfaranden som medför en väsentlig skatteförmån kommer att omfattas av lagen.

Det rekvisit som nu uttrycks med orden "strida mot lagstiftningens grunder" ändras på så sätt att det föreskrivs att förfarandet "skall strida mot lagstiftningens syfte, som det framgår av skattebestämmelsernas allmänna utformning, och de bestämmelser som är direkt tillämpliga eller har kringgåts genom förfarandet".

*Fel! Okänt
växelargument.*

Det föreslås ingen utvidgning av tillämpningsområdet för generalklausulen. Tillämpningen av generalklausulen i första instans föreslås ske hos länsrätten även i fortsättningen.

Herr talman! Utskottet delar den i propositionen framförda bedömningen att skattereformen förde med sig att möjligheterna till förfaranden och handlanden som betraktas som skatteflykt har minskat på viktiga områden. Men fortfarande finns det utrymme för ett sådant förfarande som betraktas som skatteflykt genom skillnader i beskattningen av arbetsinkomster och kapitalinkomster samt genom andra asymmetrier i beskattningssystemet. De lagtolkningsmetoder som finns har visat sig otillräckliga när det gäller att förhindra och motverka med annan lagstiftning. Lagens främsta betydelse ligger i att den är ett avhållande medel mot skatteflyktstransaktioner.

Mot denna bakgrund anser utskottet att skatteflyktslagen med den s.k. generalklausulen inte bör upphävas. Utskottet understryker att behovet av effektivitet i lagstiftningen självfallet inte får leda till att den enskildes berättigade krav på rättssäkerhet och förutsägbarhet åsidosätts.

Det finns enligt utskottets mening inte anledning att anta att de nu föreslagna förändringarna skulle minska rättssäkerheten eller förutsägbarheten för den enskilde i något anmärkningsvärt hänseende, även om de syftar till att göra skatteflyktslagen effektivare.

Den i propositionen redovisade genomgången av tillämpningen i skatteflyktslagen har visat att det finns tydliga behov av att komma till rätta med vissa brister i lagen. Enligt utskottets mening svarar förslaget på ett väl avvägt sätt mot de behov som visat sig finnas.

Samtidigt innebär förslaget att reglerna i vissa avseenden ger mera vägledning åt de enskilda än de nuvarande reglerna gör.

Herr talman! I motion Sk5 av Bo Lundgren m.fl. begärs att den särskilda skatteflyktsbestämmelsen i omstruktureringslagen skall upphävas.

Mot bakgrund av att Företagsskatteutredningen för närvarande arbetar med en generell översyn av beskattningsreglerna vid omstruktureringar inom näringslivet saknas det enligt utskottets mening anledning att nu upphäva den särskilda skatteflyktsbestämmelsen i omstruktureringslagen.

Nu, när snart sagt alla medborgare förespråkar åtgärder mot skatteflykt och avancerad skatteplanering, kommer Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna med förslag om avslag vad gäller reformeringen av skatteflyktslagen. Det handlar om att upphäva skatteflyktslagen och dess s.k. generalklausul. Dessutom vill Moderaterna och Folkpartiet upphäva omstruktureringslagens särskilda skatteflyktsbestämmelser.

Herr talman! Jag hoppas att detta framgår i kommande valbudskap från dessa partier till de svenska väljarna.

Anf. 37 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Med anledning av det sista i Karl Hagströms anförande vill jag säga att folkpartister kommer i valrörelsen att med stolthet hävda rättssäkerheten i vårt land. Det här förslaget innebär en betydande osäkerhet. Det anser en skattedomstol och även en skattemyndighet. I efterhand skall man bedöma vilket skäl för en transaktion som skall anses väga över: Är transaktionen till för att uppnå en skatteförmån eller är den t.ex. till för att förbättra organisationen av företaget? Om en transaktion är skattedriven till 49 % skall generalklausulen inte kunna tillämpas,

däremot om procentsatsen är 51 %. Då kan man undra: Vem kan göra en sådan bedömning, en rättvis sådan? Och framför allt: Vem kan göra en sådan bedömning i förväg? Hur är det över huvud taget möjligt att på det sättet kvantifiera mycket komplicerade affärstransaktioner? Det är alltså detta som Karl Hagström betecknar som ett rimligt system.

Prot. 1997/98:21
29 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 38 KARL HAGSTRÖM (s) replik:

Herr talman! När man refererar till Lagrådets text, Isa Halvarsson, tycker jag att man skall läsa hela texten. Då läser jag ur propositionen: Det framhålls också av Lagrådet som i sitt yttrande drar slutsatsen att den nya lagtexten får "anses ge mer vägledning åt de enskilda och åt de tillämpande domstolarna än den nuvarande. Ändringen bör således underlätta tillämpningen av skatteflyktsklausulen."

Anf. 39 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Det är möjligt att man från socialdemokraternas sida bara läser det som kan tolkas som någorlunda positivt. Men när man ser på helheten måste man ändå ta in att Lagrådet har ifrågasatt om kraven på tydlighet är uppfyllda. Man pekar också på att det är en olöslig uppgift att utforma en verksam generalklausul mot skatteflykt. Det blir inte möjligt för den enskilde att i varje situation avgöra om klausulen är tillämplig på ett visst sätt.

Det handlar om grundläggande syn på rättssäkerheten, på hur ett samhälle ställer sig till den enskilde. Ett socialistiskt parti gör sin bedömning, ett liberalt parti en annan.

Anf. 40 KARL HAGSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Nej, Isa Halvarsson, jag väljer inte vissa delar. Jag läste upp resten av Lagrådets yttrande i den här frågan, den del som Isa Halvarsson utelämnade.

Anf. 41 INGA BERGGREN (m) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att i den här debatten skilja på värderingsfrågorna och de sakliga utgångspunkterna. Jag har studerat en del inlägg i den tidigare skatteflyktsdebatten, där man säger att samtliga definitioner av skatteflykt som uppträtt under årens gång utesluter sådana förfaranden som är brottsliga. Det tycker jag att man skall komma ihåg. Skattebrott och skattefusk av olika slag skall bekämpas med en tydlig och klar skattelagstiftning som är lätt att förstå och tillämpa. Förklara, Karl Hagström, därför för mig hur de här omformuleringarna i vissa avseenden, som det står i betänkandet, ger mer vägledning åt den enskilde än nuvarande lagstiftning, för någon reformering är det sannerligen inte fråga om.

Anf. 42 KARL HAGSTRÖM (s) replik:

Herr talman! I den text som var tidigare var det bara lagen som sådan. Det gjordes sådana begränsningar att man vid handhavandet av fall stod sig slätt, man fick lämna dem. Det vill man justera här. Men det verkar inte som att Lagrådet, som är sammansatt av höga jurister, har förstått det

*Fel! Okänt
växelargument.*

på annat sätt än att det kommer att vara lättare med tillämpningen och dessutom lättare att förstå.

Anf. 43 INGA BERGGREN (m) replik:

Herr talman! Skatteflyktslagstiftningen är enligt både svenska och utländska forskare och experter en otjänlig lagstiftningsprodukt och borde därför aldrig ha införts. Den strider mot grundlagen och då med hänvisning till legalitetsprincipen. Ingen skall behöva betala skatt annat än under de förutsättningar som riksdagen beslutat om i form av en lagstiftning, en tydlig och klar skattelagstiftning som gör att man vet vad som är vad.

Generalklausulen är ett alltför subtill instrument och ger utrymme för framtida tolkningstvister och dålig förutsebarhet. Enligt min mening är det allra värsta att den ökar rättsosäkerheten. Det är därför som vi moderater vill upphäva skatteflyktslagstiftningen.

Anf. 44 KARL HAGSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Det är mycket enkelt att hänföra den här diskussionen till att all annan lagstiftning som vi har på skatteområdet borde vara effektivare så att inte tvetydigheter uppstår. Men nu har det tyvärr visat sig att man trots skattereformen och trots olika förändringar måste ha en stödlagstiftning när det gäller skatteplanering och skatteflykt.

Anf. 45 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt anförande har vi inte gått så långt att vi säger att man skall ta bort den här lagstiftningen. Den är i och för sig tveksam på många punkter, men vi har ändå stannat för att den kanske skall finnas i sin nuvarande omfattning åtminstone ett tag till. Men jag har en fråga till Karl Hagström, som säger i sitt anförande att det inte finns några andra sätt att skärpa den här lagstiftningen och se till att skattelagstiftningen efterlevs: På vilka sätt har man prövat andra vägar? Har man övervägt över huvud taget att försöka komma åt problemen med skärping i den materiella lagstiftningen?

Det finns väldigt svaga motiveringar i betänkandet. På s. 5 står t.ex. att denna ”ändring föreslås för att komma till rätta med vissa tillämpningsproblem, som i vissa fall sägs ha gett upphov till effekter som lagstiftaren knappast avsett”. Det finns en sorts luddighet i själva grunden för förslaget att göra den här förändringen av klausulen. Då frågar jag: Har man verkligen prövat eller övervägt andra sätt att skärpa det hela?

En annan fråga jag har till Karl Hagström är om han tycker att det är rimligt att man på det här sättet smyger in en annan typ av lagstiftningstillämpning och tolkning i svensk rättstradition. Som jag berörde i mitt anförande säger man att ändringen av rekvisitet att det skall strida mot lagstiftningens grund syftar till att i första hand peka på utformningen av lagmotiven och att det skall utgöra underlag vid prövning. Den formen av rättstillämpning har vi inte i vår rättstradition. Tycker Karl Hagström att det är rimligt att vi på en enskild punkt för in den sortens lagtolkning?

Anf. 46 KARL HAGSTRÖM (s):

Herr talman! Det sker alltid beaktande av reglerna i skattelagstiftningen när det gäller att få de bästa möjliga lagtexterna för att undvika oklarhet men också för att undvika att det sker skatteflykt. Men all lagstiftning är en svår materia. Här har man ansett att man måste ha den här typen av ovanpålagstiftning för att komma till rätta med problemen.

Huruvida man tidigare övervägt att ha en annan lagstiftning i fråga om skatteflykt känner jag inte till, och det framgår inte heller av texten. Där emot har man synat de rättsfall som har förekommit i detta avseende. Man har funnit att det finns en ineffektivitet. Visst kan man ha en lagstiftning som utgår från lagens och skattereglernas mening.

Anf. 47 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Jag antar att det sista var svar på min andra fråga, nämligen om synsättet att man inte längre skall utgå från lagens syfte när man tolkar och tillämpar reglerna utan mer från lagens bokstav, dvs. det sätt som paragrafen är utformad på.

Såvitt jag kan förstå är detta ett litet annat sätt än vad vi är vana vid. Vi är vana vid att alla förarbeten – propositionens text, det som sägs i betänkandet och även det som sägs i kammaren från majoritetens sida – blir underlag när domstolarna skall ta ställning till hur lagarna skall tolkas.

Vad som faktiskt sägs här är att det inte längre är detta som skall vara vägledande. Syftet med förändringen är att framhäva att det i första hand är skattebestämmelsernas utformning och inte lagmotiven som skall utgöra underlag för prövning. Det är just lagmotivet som vi försöker att utveckla i betänkandet och i debatten här. Det är därför som jag undrar om det rör sig om en slamkrypare. Jag undrar också om man från majoriteten är medveten om att detta innebär en förändring i synen på rättstillämpningen.

Anf. 48 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! I skattelagstiftningen gäller det att hitta balanspunkten mellan skattemyndigheterna och den enskilde medborgaren. Jag anser att regeringen och utskottsmajoriteten har tappat den balansen.

Regeringen har systematiskt trängt tillbaka de enskilda skattebetalarna och även de rättsvårdande myndigheterna under mandatperioden till förmån för de fiskala intressena. Det handlar om den lag som vi diskuterar i dag, skatteflyktslagen, om ändrade revisionsregler och nu senast om förslaget till skattekriminal. Man blandar ihop skattemyndighetens skattedelar med den brottsutredande verksamheten.

Det har också skett kraftiga neddragningar av rättsvårdande myndigheter som gör att ärenden i domstolar läggs på hög.

Ser inte Karl Hagström ett mönster i detta med försämrad rättssäkerhet på en rad punkter och minskade möjligheter för de rättsvårdande myndigheterna att agera? Är detta acceptabelt?

Anf. 49 KARL HAGSTRÖM (s) replik:

Herr talman! Nej, jag ser inte de faror som Michael Stjernström tar upp. Den här lagen har fungerat ganska bra, bortsett från att den inte

omfattar ett antal fall, vilka egentligen borde ha omfattats. Men vi hoppas att den nya texten kommer att innefatta dessa fall.

Jag vill inte instämma i att vi i Sverige har skattemyndigheter och skattelagar som fungerar in absurdum för medborgarna. Det är helt fel.

Anf. 50 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! När det gäller att hitta denna balans kan man självfallet hamna i andra diket, att man vill att näringslivet skall få så väldigt goda möjligheter att man är rädd för att ha någon som helst lagstiftning och kontroll. Men det är inte heller lämpligt att hamna i det diket. Det gäller att hålla sig i mitten av vägen i dessa frågor.

Det är mycket negativt för rättstillämpningen att man har dragit ned så mycket på de rättsvårdande myndigheterna och enbart fokuserat sig på de fiskala intressena. Det tror jag kommer att leda till skada i framtiden.

Anf. 51 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! I den allmänna retoriken vill alla bekämpa ekonomisk brottslighet och skatteundandragande. Vi har här hört Inga Berggren tala om att vi egentligen inte skall ha någon skatteflyktslag. Några skärpta revisionsregler, några större möjligheter för att revidera företag i syfte att komma åt ekonomisk brottslighet är man inte heller intresserad av.

Michael Stjernström talade om risken att hamna i ett av två olika diken. Tyvärr verkar det som att ni i praktiken har hamnat i det moderata diket. Ni har en gemensam reservation i det här ärendet. När det gäller revisionsregler ligger ni förödande nära moderaterna. Det verkar också som att er syn på skattekriminal ligger när moderaternas.

Jag har tyckt att kristdemokraterna har fört en ganska bra politik. Retoriken har legat på samma linje som vår när det gäller att bekämpa ekonomisk brottslighet och skatteundandragande. Men när jag tar del av ert konkreta ställningstagande i reservationen måste jag säga att ni ligger fast förankrade i det moderata diket. Ni kommer att få oerhört svårt att kravla upp från det diket för att komma upp ens till mittbanan.

Detta med skatteflykt är väldigt intressant. Inga Berggren sade: Vi skall ha klara skatteregler och allting skall vara klart för alla. Jo, det vill nog alla ha. Men ni hade regeringsmakten 1991–1994. Inte blev skatte-reglerna klarare av detta och enklare att följa!

När skattereformen infördes trodde alla att mycket av den manipulerande verksamheten hos vissa som vill ha mer pengar än vad de egentligen skall ha skulle försvinna, men den sköt ju ytterligare fart.

Varenda gång som det stiftas en lag på skatteområdet tror man att det ser bra ut och att det är en lag som i det närmaste är perfekt. Men om ni visste hur mycket tid som läggs ned på att granska dessa lagar för att utröna hur man kan bilda skalbolag och dotterbolag och hur man kan kringgå den nya lagen! Det var inte så länge sedan som vi fick gå in för att förhindra storföretagen att kvitta bort reavinster. Där kan vi faktiskt vara eniga om att vi kunde åstadkomma någonting. Men när vi införde lagen trodde vi att den var heltäckande, men det visade sig ju att den inte var det.

Inte ens moderaterna lyckas införa en heltäckande lagstiftning som de manipulerande människorna inte kan hitta kryphål i. I ett samhälle där

alla är ärliga och där man sluter någon form av pakt om att alla skall verka i lagens anda skulle man kunna klara sig utan skatteflyktslag. Men vi är inte där. Det förekommer alltför många skalbolagsaffärer, och alltför mycket manipulerande med skattelagstiftning för att vi skall klara oss utan en skatteflyktslag.

Antingen är moderaterna oerhört naiva eller också kör de med raka rör: Tillåt skatteplanering och tillåt skatteflykt! Jag måste säga att jag upplever detta som att det är den senaste vägen som moderaterna följer. Detta är en form av vendetta mot samhället, som jag ser det. Då biträder ni vilka grupper som helst i samhället. Här handlar det alltså om avancerad skatteplanering som den rådande lagstiftningen ännu inte har lyckats att täppa till alla kryphål för.

Man skall nu införa en skatteflyktslag och skärpa den för att göra reglerna klarare. Då vet man att man inte kan fortsätta att göra så, och då kanske man avstår när man ser att risken är betydligt större för att åka fast. Man ger sig inte ut på något gungfly på samma sätt som man tidigare har gjort. Detta är ju fråga om en klar skärpning, det är alldeles riktigt. Men samtidigt blir det betydligt klarare regler när det står "övervägande" skäl i stället för "huvudsakliga" skäl.

Vad som är huvudsakliga skäl är betydligt svårare att definiera, och det kan bli svårigheter med gränfall nedåt. Skriver man i stället övervägande skäl blir det enklare, för det inbegriper en litet större grupp. Som skatteplanerare ger man sig inte ute på ett sådant gungfly, om man vet att risken för att det kan lagföras är större.

Däremot kan ju aldrig en skatteflyktslag vara helt tydlig och glasklar. I så fall hade vi aldrig behövt en skatteflyktslag. Den skall ju täcka in en mängd olika beteenden från de skattskyldiga, som jag i min vildaste fantasi aldrig skulle kunna tänka mig att någon skulle kunna uppfinna. Men ändå har dessa beteenden faktiskt uppfunnits av skatteplanerare, jurister och revisorer. Inte någon i denna kammare har säkert heller haft den fantasi som dessa människor har. Men denna fantasi skall enligt moderaterna få flöda, och vi skall hela tiden vara stegen efter.

Med en effektiv skatteflyktslag kan vi komma åt den här typen av verksamhet, och det vinner samhället oerhört mycket på. Det finns nämligen inte något som är så degenererande för ett samhälle som att människor som gör rätt för sig får se spekulanterna, dessa manipulativa människor, komma undan med skatt bara för att de har en kapacitet som är betydligt större än skattemyndigheternas. Dessutom har myndigheterna inte någon möjlighet att lagföra det.

Det finns några partier här i kammaren som borde skämmas över hur de ställer upp när det gäller revisionsregler, detta med skattekriminalen och framför allt skatteflyktslagen. Har ni inte sett tillräckligt många avarter ute i samhället? Har ni inte sett alla de stackars människor som drabbas av spekulanterna och dem som hela tiden håller på att lura andra men också staten? Ni accepterar ett sådant beteende genom att gå emot den här typen av rösträkning.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan i det liggande betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 14 §.)

8 § Beskattning av bostadsförmån, m.m.

Föredrogs
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU4
Beskattning av bostadsförmån, m.m. (prop. 1996/97:173)

Anf. 52 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Detta betänkande behandlar förmånsbeskattning och skiktgränsen. Jag skall begränsa mig till att ta upp framför allt synen på förmån i form av lånedator för privat bruk och huruvida det skall undantas från beskattning eller inte.

Jag tycker att det är lämpligt, herr talman, att ha ett system som är enkelt och inte leder till tolkningssvårigheter. I så fall skall man följa det moderata förslaget, som innebär att erbjudanden om lånedatorer inte skall riktas till väsentligen hela arbetsplatsen, vilket lagförslaget innebär.

Det är också viktigt, herr talman, att utforma en lagstiftning som ligger i tiden, vilket i det här fallet innebär att man skall kunna stimulera en datoranvändning. Det påstås i utskottsbetänkandet att det finns risk för att en sådan här lagstiftning skulle innebära en löneförmån som används i största allmänhet. Jag tror inte att den risken är särskilt stor, eftersom det ju trots allt innebär en kostnad också för företagen – en kostnad som många gånger kan vara så stor att man inte har möjlighet att rikta den här typen av förmån till hela personalen samtidigt. Då är det rimligt att man i förslaget till ändring av kommunalskattelag gör den ändring som vi har föreslagit, vilket innebär att meningen om att förmånen väsentligen skall riktas till hela arbetsstyrkan inte skall vara med.

Flera remissinstanser påpekar också, vilket framgår av propositionen, att det förslag som ursprungligen togs fram i promemorian var krångligt. Regeringen justerade därför förslaget något. Men det är fortfarande definitivt inte invändningsfritt. I den här frågan tycker jag att det är lämpligt att vi i riksdagen tar ställning till ett lagförslag som för en gångs skull tar sikte på den enskilde och inte strikt på fiskala intressen, eftersom det finns andra underliggande intressen med datoranvändningen som det är viktigt att stimulera.

När det sedan gäller skiktgränsen kan man naturligtvis fråga sig varför det svenska skattetrycket skall höjas ytterligare. Vi har nyligen sett statistik på att Sverige återigen har de högsta skatterna inom OECD-området. Likväl vill Socialdemokraterna ha automatik i skattehöjningarna.

Detta, herr talman, tycker jag är en orimlighet. Självfallet bör skattebetalarna få hundraprocentig kompensation för inflationen. Någon annan ståndpunkt tycker jag är orimlig med hänsyn till att vi faktiskt lever i ett högskattesamhälle. Den debatten får vi naturligtvis anledning att återkomma till i samband med behandlingen av budgetpropositionen, för det är rätteligen där som denna del av detta betänkande borde höra hemma.

Jag ber att få yrka bifall till reservation 2 under mom. 4. För att det inte skall råda några missförstånd om vad jag tycker om skiktgränsen vill jag också tala om för kammarens ärade ledamöter och för protokollet att jag självfallet står bakom den reservation som moderaterna har fogat till betänkandet, även om mitt namn inte står med i betänkandet av någon anledning.

Anf. 53 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Vi i Folkpartiet brukar säga att Sverige inte behöver fler skatter utan fler skattebetalare. Då måste man i varje enskilt fall se på hur man når det målet. Jag tror att det som propositionen under rubriken "m.m." tar upp, dvs. kompetensutveckling och datoranvändning, är just en liten sådan del som kan leda till fler skattebetalare i stället för fler skatter.

Jag tror att det är väldigt viktigt att uppmuntra företagen att ta till vara sin personal, satsa på kompetensutveckling och att ta till vara alla möjligheter till enkelheter i regelverket. Här skulle man kunna slå två flugor i en smäll genom att ha en enklare regel som innebär att man inte måste erbjuda datorer för utbildningsändamål till samtlig personal samtidigt, utan man skall ha möjlighet att organisera det på ett annat sätt.

Om man vill att personalen skall stå rustad för nya och vidare uppgifter och en utveckling inom företaget måste det vara möjligt för företaget att förbereda detta. Vi kan inte ha det synsättet att företag skall byta ut sin personal i takt med att nya behov uppstår. I stället skall man se över vilka möjligheter det finns att inte bara kräva detta av företagen utan också erbjuda möjligheter. Här finns en sådan.

När vi förra året tog upp frågorna om just förmånsbeskattningsav datorer som inte strikt kan bedömas som nödvändiga i tjänsten sade man från socialdemokratiskt håll i majoritetstexten att det över huvud taget inte fanns något problem. Därför är det väldigt bra att det nu erkänns att det finns ett problem och att det finns en lösning på det. Men lösningen är inte tillräckligt bra. Den är dålig.

Det är väldigt viktigt att företag har möjlighet att erbjuda datoranvändning till mindre grupper av personal, därför att för många företag kan alternativet vara att inte erbjuda datoranvändning alls. Det är någon sorts missriktad rättviser att säga att om inte alla får, skall ingen få. Jag tror att det kan vara förödande för äldre anställda, för kvinnor osv.

T.ex. kan jag tänka mig att ett företag som inte har råd att erbjuda datoranvändning till samtlig personal kan tänkas vilja välja ut en grupp av äldre anställda, vilka kanske inte är så flitiga användare av datorerna dagligdags, som kan ha datorerna hemma för att öva mer. Det gäller också för t.ex. kvinnor som har arbetsuppgifter, vilka man långsiktigt vet kommer att försvinna. De skall kunna träna hemma på ett sätt som gör att de har möjlighet att på sikt anta nya utmaningar inom företaget.

Då kanske någon säger att det kan bli som "fringisar", att vissa erbjuds detta som löneförmån. Men det tror jag är en oro som är fullständigt obefogad, för när det gäller den typ av personal som man kan tänkas vilja erbjuda fringisar är det oerhört lätt att hävda behovet av datorer i tjänsten. Det är säkert så som det i vissa fall redan har gått till. Framför allt tycker jag inte att användning av datorer är något som skall ransoneraras.

Om man ser tillbaka på hur det har varit här i riksdagen, herr talman, så är det inte särskilt många år sedan som vi riksdagsledamöter inte ansågs behöva datorerna i vårt arbete utan fick vara med och betala för dem. Senare infördes de som självklara arbetsredskap. Detta är någonting som på fler och fler ställen blir alltmer självklart.

Till sist skulle det vara mycket intressant att få en jämförelseanalys av den lilla förändringen att man enbart behöver rikta sig till fast an-

*Fel! Okänt
växelargument.*

ställda. Vi vet nämligen att det är många fler kvinnor än män som råkar ut för att springa runt på vikariat. De skulle därmed lättare kunna uteslutas från den här möjligheten med den lagstiftning som ni vill införa. Jag yrkar alltså bifall till reservation nr 2 från Folkpartiet m.fl.

När det gäller skiktgränsen måste jag som vanligt säga att det är mycket tråkigt att socialdemokraterna har lämnat den skatteöverenskommelse som vi gjorde tillsammans för ett antal år sedan. Det är desto bättre att moderaterna numera tydligen har anslutit sig till skattereformen, inte enbart just på punkten skiktgränser utan mer generellt. Men det vore ännu bättre om socialdemokraterna också kunde återansluta sig.

Vi tycker att det är viktigt att man återgår till de regler som gällde i skattereformen. Hälften kvar är en mycket viktig princip. Det är viktigt att människor vet att de kan lita på reglerna. Det är viktigt i sak, och det är viktigt som symbol. Det måste givetvis även gälla skiktgränserna. Jag står bakom även den reservationen, men yrkar som sagt var endast bifall till nr 2.

Anf. 54 RONNY KORSBERG (mp):

Herr talman! Jag skall uppehålla mig vid två punkter. Den ena är det som också har berörts av tidigare talare, lånedatorerna.

Man skulle litet högtidligt kunna säga att vi är inne i ett historiskt skede när det gäller datoriseringen av samhället. Man kan i och för sig hävda att principen inom beskattningsområdet skall vara att man skall behandla alla förmåner och inkomster lika i beskattningshänseende. Av det skälet skulle man naturligtvis inte tillåta några avsteg. Om en medarbetare får en dator som kan användas för privat bruk i hemmet, skulle den naturligtvis enligt den här principen omfattas av beskattning.

Nu har vi redan här i riksdagen fattat beslut om att vi skall göra avsteg från detta. Om man kan hävda att det är av väsentlig betydelse för den anställde får denne inte någon förmånsbeskattning, trots att datorn kan användas fullt ut för privat bruk. Nu är värdena inte så hisnande stora. Det kanske rör sig om 10 000–12 000 kr för en hyfsad dator som kan användas på det här sättet.

Man kan då fråga sig varför vi från Miljöpartiets sida har lagt fram ett förslag om att man faktiskt skall kunna ge samtliga anställda eller vissa grupper en dator. Det beror på hur man själv har sitt företag organiserat. Skälet är helt enkelt det jag sade inledningsvis, att vi är i ett skede där datoriseringen i princip är en nödvändighet för de flesta företagen. Det är svårt att klara av konkurrenssituationen om man inte tar till de administrativa hjälpmedel som datorerna är.

Då kan man fråga sig hur man löser detta. Det ena sättet är att man säger att företagen får klara detta utbildningsvägen. Man får hyra utbildningslokaler, anställa folk, köpa datorer och ställa på kontoret och släpa dit folk och sätta dem på skolbänken. Det andra sättet är att man ger människor möjlighet att ha en dator hemma att sitta och leka med. Det är på det sättet som de flesta är överens om att man lär sig hur man hanterar en dator. Det är grundutbildning i datorisering. Det handlar om att man får möjlighet att pröva och göra fel och pröva igen. Jag tycker att man skulle kunna gå vidare med det undantag från förmånsbeskattning av fri dator som man har gjort tidigare, nämligen att låta alla medarbetare som får detta erbjudande omfattas av denna skattefrihet.

Det här behöver naturligtvis inte gälla för all evighet. Om fem tio år har vi väl inte den situationen att folk är ovana vid datorer. Det kanske är tvärtom. Då är de vardagsvara. Men i det här skedet, som jag högtidligen kallade historiskt, kanske det är lämpligt att göra ett avsteg från den här principen. Och varför inte göra det? Några hisnande belopp skulle det knappast kunna vara fråga om. Som tidigare talare också var inne på har väl de som skulle omfattas av detta som en fri förmån redan hittat motiven för att ha en dator redan i dag. Så det torde inte vara något större problem. Därför har vi sagt att detta borde vara möjligt.

Det är bra att regeringen i och för sig ger möjligheten, men att föreslå en begränsning som innebär att hela företaget, all personal på företaget, skall ha denna möjlighet blir ju litet snurrigt. Det skapar konstiga gränsdragningsproblem. Ett företag som väljer att ha en nyckelkategori personer anställda inom företaget kan förmodligen inte ge dem dessa datorer. Men om man köper detta som en konsulttjänst av ett företag med några få anställda omfattas de av detta. Det finns en mängd sådana gränsdragningsproblem som man kunde ha undvikit med ett något generösare synsätt.

Jag medger att detta är en bedömning. Jag har försökt att ärligt redovisa hur vi ser på det här, att det är en utvidgning av det avsteg som man har gjort tidigare.

Över till den andra reservationen vi har till det här betänkandet. Det gäller förmånen av biobränslen. Vi tycker att detta är litet märkligt, men naturligtvis är förmånsbeskattningen en intressant fråga.

Vi var emot den ändring av förmånsbeskattningen som regeringen tillsammans med Centerpartiet införde, därför att vi ansåg att den var skadlig ur miljösynpunkt. Den leder till ökade utsläpp. Men vi skall inte ta den diskussionen här.

Det man nu försöker diskutera är användning av alternativa bränslen. Reglerna säger att om arbetsgivaren tillhandahåller fritt bränsle skall förmånen av detta värderas till en faktor 1,2 av marknadsvärdet. I dag är det så eländigt att t.ex. etanolbränsle, som är ett biobränsle och bättre ur miljösynpunkt, är dyrare än bensin. Med den här uppräkningsfaktorn förstärks prisskillnaden mellan fossilbränslen och biobränslen. Det kan rimligen inte vara så att vi lagstiftningsvägen vill försvåra övergången från fossilbränsle. Rimligen borde vi vilja underlätta övergången och stimulera användningen av biobränslen på bekostnad av fossilbränslen.

Vi menar från Miljöpartiets sida att det hade varit klokt att ta tillfället i akt och säga att om man har förmånsbil och väljer att ta ut förmånen av fritt bränsle i ett alternativ som är bättre ur miljösynpunkt, dvs. ett etanolbränsle, skall man inte missgynnas utan gynnas. Det borde vara den rimliga vägen. Därför menar vi att man kanske skulle ha låtit det vara kvar på nivån för marknadsvärdet. Det är tillräckligt. Nu blir det som sagt tvärtom, man missgynnar etanolbränslena.

Man säger i sin motivering för avslaget av vårt förslag att det måste vara samma regler hela vägen och att detta skall gynnas på annat sätt. Nu har ju de här biobränslena ingen beskattning i form av energiskatt. Det finns alltså inte några större möjligheter att sänka skatten på dem. Alternativet är att man inför någon form av investeringsstöd eller liknande för produktionen av detta. Men vi vet att det inte slår igenom på det sättet. Det hade varit ett mycket effektivt och direkt sätt att stimulera använd-

ningen av etanolbränsle genom att göra detta undantag. Man skulle t.o.m. ha kunnat gå ännu längre och sagt att man skulle minska uppräkningsfaktorn. Den kunde t.ex. vara 0,8, om man var på det humöret. Då hade man ytterligare stimulerat detta, men nu är det som det är. Jag beklagar det.

Mot bakgrund av detta vill jag yrka bifall till vår reservation nr 1 och även till reservation nr 2.

Anf. 55 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd):

Herr talman! Utskottsmajoriteten föreslår att förmånen att för privat bruk använda datorutrustning som arbetsgivaren tillhandahåller undantas från beskattning, om förmånen väsentligen riktar sig till hela den stadigvarande personalen på arbetsplatsen.

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker att skattefrihet för förmån av lånedatorer införs. Flera remissinstanser anser dock att kravet på att förmånen skall rikta sig till hela personalen är olämpligt mot bakgrund av dagens krav på kompetensutveckling av arbetstagare och önskvärdheten att skapa flexibla arbetsformer.

Kristdemokraterna anser inte att skattelättnaden enbart skall gälla om förmånen riktar sig mot väsentligen hela personalen. Med regeringens förslag skulle lånet av datorutrustning kunna bli skattepliktigt om arbetsgivaren av olika skäl endast riktar sig mot delar av personalen. Vidare innebär förslaget att möjligheten att erbjuda personalen skattefria lånedatorer försvåras i stora företag med många anställda och som t.ex. kan ha arbetsplatser på skilda håll i landet.

Kristdemokraterna föreslår att förmånen av att använda datorutrustning som arbetsgivaren tillhandahåller för privat bruk alltid skall undantas från beskattning.

Utskottsmajoritetens främsta skäl mot denna möjlighet verkar vara risken för att någon skall byta ut skattepliktig lön mot en skattefri förmån av datorutrustning i hemmet. Denna oro är uttryck för en inskränkt fiskal syn som gör att utskottsmajoriteten helt missar behovet av kompetensutveckling. Det är inte rimligt att i ord tala om kunskapslyft men i handling försvåra kunskapsinhämtning.

Den andra delen jag vill beröra är reallöneskyddet. Utskottsmajoriteten föreslår att det särskilda tillägget, det s.k. reallöneskyddet, vid bestämmande av skiktgränsen för beräknad statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster vid 1999 års taxering skall höjas från 1,2 procentenheter till 1,6.

Det innebär att fler människor kommer att betala en statlig inkomstskatt på 25 % år 1998 än 1997, samtidigt som de som redan befinner sig över gränsen måste betala mer än i dag. Det drabbar arbetstagare – främst tjänstemän med måttliga inkomster – som kommer att få betala statlig skatt, samtidigt som personer som redan nu ligger över gränsen får minskad disponibel inkomst.

Både förslaget om att enbart justera skiktgränsen uppåt med 80 % av inflationen för taxeringsåret 1999 och det faktum att värnskatten uppenbarligen kommer att permanentas går stick i stäv med skattereformen. Kristdemokraterna avvisar regeringens aviserade förslag om att behålla en statsskatt på 25 % för månadsinkomster på över 30 000 kr efter 1998.

Kristdemokraternas anser att skiktgränsen skall räknas upp med 100 % av inflationen fr.o.m. taxeringsåret 1999. Ungefär lika många

människor kommer därmed att betala statsskatt 1998 som 1997. Skattesystemet måste ge incitament för arbete. Skattereformens mål om enkelhet och en maximal marginalskatt om 50 % måste fortsatt gälla. Den statliga skatten skall därför uppgå till 20 % och den s.k. värnskatten därmed slopas.

Mot bakgrund av detta yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 3.

Anf. 56 INGIBJÖRG SIGURSDÓTTIR (s):

Herr talman! Beskattning av bostadsförmån m.m. tas upp i propositionen. Förutom detta ärende tas förmånen av datorer för privat bruk och skiktgränsen för statlig inkomstskatt upp. De övriga ändringarna är av huvudsakligen teknisk karaktär.

Herr talman! Jag vill redan nu yrka bifall till utskottets hemställan och avslag på samtliga reservationer.

Bostadsförmån skall även fortsättningsvis värderas efter hyrespriset på orten. Dock kan värdet sättas ned om bostaden på grund av representationsskyldighet är större än normalt för den anställde och dennes familj. Den begränsning till en boyta på 100 kvm som i praktiken tillämpats i fråga om präster får ses som en praktisk lösning till följd av prästernas särskilda tjänsteförhållanden och prästgårdarnas allmänna beskaffenhet.

I propositionen tas det även upp vissa detaljändringar i reglerna för värdering av bilförmåner, som gäller från senaste årsskiftet. Förslaget har företrädesvis teknisk karaktär och syftar till förenklingar samt förtydliganden. Majoriteten i utskottet har inte något att erinra mot dessa ändringar.

Lånedatorer i hemmet är nästa ämne i denna proposition. Detta är egentligen den viktigaste delen av hela propositionen. Den delen är viktig för den som har stått utan möjlighet att låna hemdatorer av sin arbetsgivare utan att förmånsbeskattas. Det är viktigt att så många som möjligt får god kunskap om den nya informationstekniken. Redan i dag kan arbetstägaren använda arbetsgivarens dator i hemmet utan att bli förmånsbeskattad, men då gäller förutsättningen att datorn är av väsentlig betydelse för de normala arbetsuppgifterna. Motsvarande gäller när arbetsgivaren tillhandahåller datorn i utbildningssyfte.

Det förslag som nu föreligger innebär att nuvarande undantag från förmånsbeskattning utvidgas. För att i viss mån begränsa möjligheterna att byta ut skattepliktig lön mot en skattefri förmån av fri datorutrustning har förslaget utformats så att undantaget gäller endast om erbjudandet väsentligen riktar sig till hela den stadigvarande personalen på arbetsplatsen.

Till slut, herr talman, har vi skiktgränsen för statlig inkomstskatt, som får ses som en teknisk följdändring av de beslut som fattades i våras, då riksdagen bestämde att basbeloppet skulle uppräknas med 80 % av prisändringarna, vilket automatiskt medför motsvarande ändring i fråga om inflationsskyddet för skiktgränserna.

Herr talman! Jag vill än en gång yrka bifall till utskottets hemställan i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Prot. 1997/98:21
29 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 57 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Jag avstår gärna en del av min repliktid så att majoritetsföreträdaren får chansen att svara på två konkreta frågor.

Den första frågan gäller vilket förslag som stimulerar IT-användningen bäst. Är det ett förslag med fiskala övertoner eller ett förslag som generöst ger arbetstagaren möjlighet att använda sig av lånedatorer?

Den andra frågan gäller varför människorna i ett land som redan har världens högsta skattetryck skall behöva bli utsatta för att inflationen höjer skatten, förutom alla de socialdemokratiska initiativ till skattehöjningar som vi ständigt får ta del av.

Anf. 58 INGIBJÖRG SIGURSDÓTTIR (s):

Herr talman! Utskottsmajoriteten och jag tycker att lån av datorer är en rättvisefråga. Den får därför inte vara föremål för rent godtycke. Det är därför vi föreslår att erbjudandet väsentligen skall rikta sig till hela den ordinarie personalstyrkan.

Skulle en arbetsgivare vilja dela upp genomförandet i omgångar tror jag inte att det finns något som hindrar detta. Det man huvudsakligen riktar in sig på är att hela personalstyrkan skall få ta del av det hela. Gör arbetsgivaren upp en plan tror jag nog att det kan genomföras, men det bör inte ske efter godtycke.

Anf. 59 CARL FREDRIK GRAF (m):

Herr talman! Ingibjörg Sigurdsdóttir tror inte att det kommer att vara något problem om arbetsgivaren vill genomföra användningen av lånedatorer i olika steg, men det är just det som är problemet. Vi skall inte ha ett system som innebär att man skall tro eller tycka, utan det skall vara klart och entydigt. I det fallet hade det varit enkelt att välja det moderata förslaget, som innebär en klar och tydlig förenkling.

Ingibjörg Sigurdsdóttir avstod från att svara på frågan huruvida vi skall ha ett skattesystem där bara inflationen gör att skatten stiger, utöver alla de skattehöjningar som gör att vi i dag har världens högsta skattetryck. Nu får Ingibjörg Sigurdsdóttir återigen chansen att svara på den frågan.

Anf. 60 RONNY KORSBERG (mp):

Herr talman! Det gäller det jag berörde i mitt anförande om biobränslen. Jag skulle vilja fråga Ingibjörg Sigurdsdóttir och Socialdemokraterna varför man väljer att avhända sig ett konkret verktyg för att stimulera övergången till bättre bränslen för bilar. Socialdemokraterna talar mycket – det välkomnar vi verkligen från Miljöpartiets sida – om övergången till det ekologiskt hållbara samhället. Vi vet alla att biltrafiken i dag är en källa till farliga utsläpp. Vi vet också att det vore alldeles utmärkt om vi fick fler människor att köra på biobränslen i stället för fossila bränslen.

Nu hade man en möjlighet att konkret, i praktiken, visa att man är beredd att i handling stimulera till en sådan övergång, om än för en liten begränsad del av marknaden. Jag medger att det inte är många som har möjlighet att köra på etanol. Det är framför allt i företagsbilar som denna möjlighet finns i dag.

Då skulle man kunna tänka sig att man gjorde detta lilla undantag i beskattningshänseende, nämligen att man inte räknar upp drivmedelsvärdet med faktor 1,2 och därmed förstärker prisskillnaden. Varför avhänder man sig detta verktyg, som man har, och hänvisar till att det skall göras på annat sätt? Man kan ju göra både–och – eller hur?

Prot. 1997/98:21
29 oktober

Beskattningsav
bostadsförmån, m.m

Anf. 61 INGIBJÖRG SIGURSDÓTTIR (s):

Herr talman! Jag kan känna viss sympati för Ronny Korsbergs synpunkter. Det kan jag visst göra. I det här läget finns det dock inget utrymme för att ta upp några ändringar. Kanhända att Ronny Korsberg kan återkomma med förslag på andra sätt att göra det här än genom inkomstbeskattningen.

En annan sak är att av de remissinstanser som har tillfrågats – det här har ju gått ut på remiss – har i princip samtliga antingen tillstyrkt eller inte lämnat svar. Till den senare kategorin, de som inte har svarat, hör Stiftelsen Svensk etanolutveckling. Man kan ju fundera över varför man där inte har tyckt att den här frågan var viktigare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 14 §.)

9 § Europol

Föredrogs
Justitieutskottets betänkande 1997/98:JuU2
Europol (prop. 1996/97:164)

Europol

Anf. 62 GUN HELLSVIK (m):

Herr talman! Ett av Moderata samlingspartiets skäl till varför Sverige borde gå med i Europeiska unionen var att vi eftersträvade ett effektivt polissamarbete mellan EU-länderna – detta för att länderna, tillsammans och var för sig, skulle kunna stå bättre rustade i kampen mot den organiserade, gränsöverskridande brottsligheten, t.ex. narkotikahandeln. Sedan Sverige anslutit sig till EU har vi från moderat håll med en viss otålighet följt framväxten av Europolkonventionen. Vi ser mycket positivt på arbetet i den delen nu är slutfört och att det praktiska Europolarbetet kan komma i gång och börja fungera.

Trots vår positiva inställning har vi i anledning av Europolkonventionen lagt fram en motion, i vilken två för oss viktiga krav förs fram.

Enligt Europolkonventionen skall Europols anställda ha rätt att åtnjuta immunitet och privilegier i sin tjänsteutövning. De närmare villkoren har utformats i ett protokoll, som nu också har överlämnats till riksdagen. I vår motion har vi moderater påpekat att det är mycket angeläget att regeringen verkar för att den immunitet och de privilegier som Europols anställda åtnjuter i sin funktion enligt den nu aktuella Europolkonventionen skall upphöra den dag Europols anställda tilldelas utökade och, enligt vår förhoppning, till viss del operativa befogenheter.

Justitieutskottet har till vår stora glädje enhälligt ställt sig bakom ett tillkännagivande till regeringen på denna punkt, och regeringen har också

i den nyligen överlämnade propositionen rörande immunitet och privilegier uttalat att det kan diskuteras om den rådande ordningen med immunitet och privilegier som sådan i alla delar är ändamålsenlig och att frågan får tas upp i särskild ordning inom EU.

Det andra yrkande vi moderater tar upp i vår motion är relaterat till ett av regeringen aviserat lagförslag om polisens underrättelseregister. Inom Regeringskansliet bereds för närvarande ett förslag till lag om polisunderrättelseregister. Om Registerutredningens förslag blir regeringens innebär det att regeringen efter det att Europolkonventionen godkänts kommer att föreslå riksdagen att polisen skall få möjlighet att i dataregister lagra uppgifter om personer som det inte föreligger någon brottsmisstanke mot.

Moderata samlingspartiet har i bl.a. EU-nämnden understrukit att datalagring av personuppgifter i kriminalunderrättelseregister av integritetshänsyn inte bör ske om inte åtminstone den lägsta graden av brottsmisstanke – anledning att anta – föreligger. Av detta följer att vi kommer att motsätta oss lagstiftning som innebär att uppgifter om bl.a. kontakter, brottsoffer eller vittnen skall kunna lagras i polisens datoriserade kriminalunderrättelseregister utan att någon som helst brottsmisstanke föreligger mot personen i fråga.

Europolkonventionen uppställer inte några hinder för en nationell lagstiftning som kräver att registrering baseras på en brottsmisstanke. Däremot förutsätter den nu aktuella konventionen att vi tillhandahåller den information som vi lagrar i våra nationella register. Vår uppfattning är att riksdagen bör ge regeringen till känna att inriktningen av det fortsatta lagstiftningsarbetet avseende polisunderrättelseregister skall vara att registrering skall kräva brottsmisstanke. Tyvärr har vi inte fått stöd för detta yrkande i justitieutskottet.

Därför, herr talman, vill jag med hänvisning till vad jag har anfört yrka bifall till den moderata reservationen, reservation 6.

Anf. 63 ALICE ÅSTRÖM (v):

Herr talman! När vi nu i dag i riksdagen skall besluta om att ansluta Sverige till konventionen om Europol är det i ett mycket underligt läge. Den konvention vi i dag skall ta ställning till är faktiskt redan överspelad i det skick den har i dag. Efter förhandlingarna om ett nytt grundfördrag för EU har man i Amsterdamfördraget beslutat att ge Europol betydligt större befogenheter än vad som föreligger i den nuvarande konventionen. Detta borde leda till att vi i dag i riksdagen inte tog ställning till denna konvention, när det har skett så stora förändringar.

Men, herr talman, när vi i dag ändå kommer att ta ställning till det här yrkar Vänsterpartiet avslag på propositionen. Konventionen uppfyller nämligen inte de grundläggande kraven på garanti för medborgarnas integritet och rättssäkerhet.

En av de avgörande frågorna för Vänsterpartiets ställningstagande är den nästan totala frånvaron av parlamentarisk insyn i och kontroll av konventionens tillämpning. Europaparlamentet saknar, eftersom det rör sig om en mellanstatlig konvention, praktiskt taget alla möjligheter till insyn och kontroll. De nationella parlamentens rätt till sådan insyn och kontroll styrs helt av den nationella lagstiftningen. Men regeringen föreslår ingenting för att riksdagen skall tillförsäkras en sådan rätt.

Konventionen får i väsentliga delar sitt innehåll genom tillämpningsföreskrifter och beslut som fattas av Europols styrelse. Därför kommer riksdagen, om den beslutar att bifalla propositionen, att medverka till att Europols styrelse får en oerhörd makt i frågor av grundläggande betydelse för den enskildas integritet.

Vänsterpartiet anser att det givetvis är nödvändigt att förstärka det europeiska samarbetet mot den gränsöverskridande kriminaliteten. Men det finns också redan i Europa ett tätt nät av både bi- och multilaterala överenskommelser för samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter, t.ex. inom EU, mellan EU-land och tredje land, regionala samarbetsavtal osv. Exempel på fungerande multilateralt samarbete är den nordiska passunionen och Östersjörådet. Internationellt äger samarbete för brottsbekämpning rum bl.a. genom Interpol, inom FN, inom Europarådet och en mängd andra organ där vi alla är överens om att bekämpa den organiserade brottsligheten.

Det finns goda möjligheter att ytterligare utveckla samarbete av den här typen, i stället för att bygga upp en ny byråkrati som eventuellt kommer att få operativa befogenheter i framtiden.

Herr talman! Även tidigare polischefer och poliser som har arbetat med internationella frågor är mycket kritiska till det förslag som i dag har lagts fram. När det gäller det nya dataregistret och den registrering man har i Europols datasystem, som tidigare talare har berört, är konventionens regler om datainsamling utomordentligt lösliga. Enligt konventionen skall data insamlas och bearbetas inte bara beträffande brott och misstänkta brott, utan också beträffande personer för vilka graverande omständigheter i förhållande till nationell lagstiftning ger anledning att anta att de kommer att begå brott inom Europols behörighetsområde.

Man kommer även att kunna registrera uppgifter om enskildas politiska och religiösa åskådning. Ras, etniskt ursprung, hälsa och sexuell läggning får också registreras, men bara om uppgifterna är strikt nödvändiga och kompletterar andra uppgifter i registret, säger man.

Herr talman! När det gäller svensk tillämpning, svenska register och svensk lagstiftning om vad man får registrera, är det uppgifter vi enligt konventionen är tvungna att överlämna till Europol. Ett förslag, herr talman, bearbetas just nu på departementet. När vi i dagsläget tar ställning till konventionen och förbinder oss att överlämna alla uppgifter till Europol vet vi inte vilka uppgifter det är vi kommer att överlämna.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet känner oro. Även om man i det nya polisregistret inte kommer att registrera den här typen av uppgifter, om ras, sexuell läggning och politisk åskådning, känner vi oro och en fruktansvärt stor osäkerhet över vad som kommer att ske i framtiden. När man hela tiden utbyter information, kommer då Europol och de andra länderna i slutändan att acceptera att Sverige inte vill registrera på samma sätt som i många andra länder? Kommer man att acceptera att svensk polis får tillgång till uppgifter om medborgare i andra länder, men vägrar att lämna ut information om sina egna medborgare?

Vi ger oss in i ett samarbete där mycket av polisens analysregister bygger på just de här uppgifterna. Det visar att det här är en helt annan typ av polisorganisation. Det är en helt annan typ av polisarbete än vad vi hittills har accepterat i Sverige och vad vi i Vänsterpartiet anser att man bör acceptera i ett demokratiskt land.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Dessutom, herr talman, får den enskilde ingen möjlighet att ta del av uppgifter om sig själv. Det innebär att en mängd svenskar kan vara registrerade utan att de har möjlighet att få se eller veta det. Dessutom är det omöjligt att rätta till felaktiga uppgifter.

Samtidigt står det fullständigt klart för Vänsterpartiet att det är omöjligt att ge den enskilde obegränsad rätt till den information som finns lagrad om vederbörande. Men som reglerna nu är utformade saknas faktiskt varje avvägning mellan myndigheternas intresse och den enskildes rättstrygghet och integritet. Den enskilde betyder intet och myndigheten allt.

Herr talman! Jag vill härmed yrka bifall till reservation 1, som innebär avslag på propositionen. Jag yrkar också bifall till reservation 3, som handlar om hur ändringar skall kunna ske i konventionen. Även om konventionen antas i nuvarande skick vet vi att det kommer att ske förändringar genom Amsterdamfördraget, också förändringar som kan leda framåt. Man skall kunna utöka Europols behörighetsområde genom ett förenklat förfarande, dvs. utan att mer omständliga procedurer för konventionsändringar behöver tillgripas.

Vi i Vänsterpartiet ser det som oroande att det kommer att kunna ske förändringar utan att vi i parlamentet har möjlighet att säga vår åsikt och föra en politisk debatt i Sverige.

Jag delar de synpunkter som finns i de övriga reservationerna. Jag kommer därför att avstå från att rösta på dessa reservationer. Vänsterpartiets grundinställning är nämligen att propositionen bör avslås.

Anf. 64 KIA ANDREASSON (mp):

Herr talman! Europokonventionen innebär en anslutning till en självständig europeisk polisorganisation med rätt att upprätta ett flertal polisregister till vilka Sverige är skyldigt att sända uppgifter, trots att vi själva inte har godkänt databehandling av sådana uppgifter som det är fråga om. Denna information skall sedan behandlas av Europol och därefter sändas tillbaka i bearbetat skick till det aktuella landet för verkställande av operativa åtgärder.

Till Europol följer två extra protokoll. Det ena berör EU-domstolens rätt att ge förhandsbesked till våra domstolar, vilket innebär att de svenska domstolarna underordnas EU-domstolen i tvistemål som berör Europol. Det andra ger Europols tjänstemän skattefrihet och immunitet mot rättsliga förfaranden avseende olaglig eller felaktig behandling av uppgifter samt muntliga och skriftliga uttalanden gjorda i tjänsten. Dessa tjänstemän kan alltså inte åtalas även om de begår brott.

Sveriges riksdag får dessutom ingen insyn eller påverkansmöjlighet i denna slutna europeiska polisorganisation, som genom Amsterdamfördraget redan har fått utvidgade direktiv.

Dessa punkter borde vara anmärkningsvärda. Men debatten här i Sverige har varit nästan obefintlig. Medierna har tydligen inte tyckt att det är så vidare viktigt att granska dessa nya regler som uppkommer.

En grundläggande princip inom EU är att alla medlemsstater förväntas ratificera de konventioner som antas inom ramen för tredje pelaren. Några reservationer till konventionstexten tillåts inte. Sverige har genom sitt anslutningsfördrag förpliktigats att ansluta sig till Europokonventionen, och justitie- och inrikesministrarna har informellt kommit överens om

att konventionen skall vara ratificerad av alla medlemsländerna före 1997 års utgång. Regeringen skrev under Europolkonventionen i juli 1995, och nu skall alltså riksdagen godkänna denna konvention.

Miljöpartiet avstyrker en svensk anslutning till Europol och yrkar bifall till reservationerna 1, 2 och 5. Vi stöder dessutom reservation 6, från moderaterna.

Denna reservation behöver kommenteras. Det positiva med reservationen är att ett EU-positivt parti äntligen reagerar. Tidigare har man varit totalt okritisk i sin granskning av vad EU innebär. Ett belysande exempel är att varken Kristdemokraterna eller Folkpartiet över huvud taget deltar i denna debatt. Utan kommentarer är hela konventionstexten okej för deras del. Men det moderaterna nu säger, är det ingen konst för oss att stödja. Det är nämligen precis det som Miljöpartiet har påpekat under hela denna mandatperiod, när det gäller den omfattande registrering som kommer att ske genom Europol.

Men jag undrar hur moderaterna har tänkt. Att reagera är bra. Men i och med denna konvention har vi ju redan ändrat lagen. I och med att vi skriver under konventionen sker en lagändring. Det framhålls mycket tydligt i betänkandet: ”Regeringen föreslår i propositionen ett tillägg till 4 § polisregisterlagen som medför att uppgifter ur polisregister skall kunna lämnas ut till en utländsk myndighet — — om detta följer av en internationell överenskommelse — —. Förslaget innebär att uppgifter från såväl datoriserade som manuella polisregister omfattas av bestämmelsen. Detta gäller även om det inte finns någon konkret brottsmisstanke. Någon direkt begäran behövs inte heller.”

Alltså: Det som moderaterna säger sig vara emot gör vi genom denna konvention tillåtligt. Enligt utskottsmajoritetens mening bör den av regeringen föreslagna bestämmelsen i 4 § polisregisterlagen tas in som ett nytt andra stycke i paragrafen, alltså en lagändring som medföljer konventionen.

Jag förstår inte hur Folkpartiet, som säger sig vara liberalt och skydda friheterna, kan gå med på så stora inskränkningar. Och varför har inte de övriga borgerliga partierna uttryckt åtminstone en sådan tanke som Moderaterna för fram i sin reservation? Varför har man inte haft synpunkter på konventionen och lagförslaget? Detta är ett mycket underligt ställningstagande.

Denna utlämning av uppgifter ur polisregistret innebär alltså att vi är skyldiga att lägga upp olika register med uppgifter, dels genom frivillig inmatning, dels om Europol infordrar uppgifterna. Det gäller även våra manuella polisregister. Både konkret och icke-konkret brottsmisstanke skall utlämnas.

Genom den föreslagna lagändringen kommer svensk polis att vara skyldig att till Europol lämna ut även särskilt känsliga personuppgifter, som t.ex. etniskt ursprung, politisk åskådning och sexuell läggning, samt uppgifter om kontakter och medhjälpare till misstänkta personer liksom också om eventuella brottsoffer och vittnen, alltså personer utan någon som helst brottsmisstanke. I stället gäller parollen ”personer som kan antas komma eller som kommer att begå brott”, även helt oskyldiga. Det är alltså fråga om en väldigt låg grad av misstanke.

Enligt gällande svensk lag tillåts inte uppgifter av detta slag bli dataregistrerade, men nu föregriper vi den aviserade lagändringen. Dessutom

*Fel! Okänt
växelargument.*

***Eutbökänt
växelargument.***

får tjänstemännen inom Europol immunitet, alltså frihet från ansvar, från Europols register. Det är medlemsstaterna som har ansvaret och som de enskilda kan vända sig till.

Vi har från Miljöpartiets sida konstaterat att utskottsmajoriteten anser att detta förfarande är helt okej. Om riksdagen bifaller detta ändras svensk lag i detta avseende, utan att vi har tydligt och noggrant diskuterat det. Hur kan socialdemokraterna gå så långt i sin villighet till kartläggning och registrering av personer? Finns denna beredskap inbyggd i er ideologi?

Det finns händelser i Sverige som enligt Miljöpartiets åsikt fortfarande inte är tillräckligt belysta och som handlar om att Socialdemokraterna avlyssnat och registrerat medborgare som ansetts farliga. Bekymrar ni er inte om den omfattande registrering som kommer att ske? Jag vill få synpunkter på detta i anförandet från socialdemokraternas representant.

Europols behörighetsområde skall enligt konventionen kunna utökas genom ett förenklat förfarande. Beslutet fattas av rådet utan parlamentarisk insyn från medlemsländerna. Miljöpartiet anser att ändringen skall kunna ske endast genom en konventionsändring med övriga medlemsstater. Annars blir det ju ett totalt ministerstyre över sådana viktiga frågor som polisfrågor, och på detta sätt urholkas demokratin.

När det gäller Europols framtida arbetsuppgifter vill jag säga att Europol just nu är ett slags övergripande serviceorgan till medlemsstaternas myndigheter. Flera medlemsländer vill ge Europol operativa befogenheter att aktivt agera i medlemsländerna. För flera länder är det ett mål. Miljöpartiet motsätter sig varje steg i denna process.

I dag betyder operativa åtgärder att Europol kan delta, iakttä och ge synpunkter men inte fatta egna beslut. Men att man skall kunna delta i operativa åtgärder med total immunitet är häpnadsväckande.

Regleringen av diskretions- och tystnadsplikt är väldigt sträng och kan enligt konventionen få straffrättsliga påföljder. Den svenska meddelarfriheten, som är 200 år gammal, är verkligen i fara. Den medger personer att lämna normalt sekretessbelagda uppgifter för publicering i tryckt skrift eller i radio/TV utan att bli straffade. Det är en av offentlighetsprincipens hörnstenar.

Jag vill citera ur artikel 32 för att klargöra detta. Man säger sig ju ofta göra tolkningar att det förhåller sig så eller så. Utgår man helt från texten, tycker jag dock inte att det kan finnas något utrymme för tolkningar. Det heter i artikel 32 första punkten:

”Organen, dess medlemmar, de biträdande direktörerna, Europols tjänstemän och sambandsmännen” – observera ”och sambandsmännen” – ”är skyldiga att avhålla sig från varje handling och varje yttrande som skulle kunna få Europol att framstå i dålig dager eller vara skadlig för dess verksamhet.”

I punkten 2 stadgas:

”Organen, dess medlemmar, de biträdande direktörerna, Europols tjänstemän, sambandsmännen och varje annan person, vilka uttryckligen har ålagts diskretions- och tystnadsplikt är skyldiga att inte sprida de uppgifter som kommer till deras kännedom – – – till någon obehörig person eller till allmänheten.” Om så sker, blir det straffrättsliga påföljder.

Slutligen heter det:

”Varje medlemsstat skall behandla alla överträdelse av diskretions- eller tystnadsplikten som avses i punkterna 2 eller 3 som överträdelse av dess egna lagstiftning om respekten för tystnadsplikt eller regler om sekretesskydd.

I förekommande fall skall varje medlemsstat senast vid ikraftträdandet av denna konvention anta de nationella lagregler eller bestämmelser som krävs för att kunna beivra en överträdelse av diskretions- eller tystnadsplikten som avses i punkterna 2 eller 3.”

Alltså: I och med detta måste vi anta regler som hindrar att några personer, inklusive sambandsmännen, yttrar sig över Europol. Det är precis vad lagtexten säger.

Denna tystnadsplikt är dessutom livslång och gäller alltså även när personerna i fråga har avslutat sin tjänst, sitt anställningsavtal eller sin verksamhet. De får inte heller avlägga vittnesmål eller göra framställning om de uppgifter som har kommit till deras kännedom i deras tjänsteutövning eller verksamhet.

Regeringen medger att det är besvärligt med den svenska meddelarfriheten men skjuter frågan på framtiden. Det betyder enligt miljöpartitolkning att regeringen inte anser denna rätt vara värd att försvara eller bevara. Det är kanske ett sätt att slippa denna i förhållande till övriga Europa unika medborgarrätt, som även den svenska regeringen vill vara utan.

Om frågan ställs på sin spets och något annat EU-land anmäler Sverige till EU-domstolen, har vi enligt konventionstexten ingen rätt att behålla meddelarfriheten, vilken vi genom undertecknandet och godkännandet fränsäger oss. Men meddelarfriheten ingår i grundlagen, och i så fall förbinder vi oss att ändra grundlagen.

Avser en majoritet i riksdagen att den svenska meddelarfriheten skall inskränkas till följd av en ratificering av Europokonventionen?

När det gäller immunitet och privilegier finns det ett särskilt protokoll som inte behandlas i dag men som det hade varit mycket viktigt att behandla i samband med dessa frågor. Det protokollet förstärker de övriga konventionsbestämmelserna på ett sådant sätt att den parlamentariska insynen och kontrollen blir nästintill obefintlig. Miljöpartiet avstyrker förslaget att det skall inrättas en sådan immunitet.

Det framkom i föredragningen en mening som sade att detta säkrar Europols ställning om det skulle ske demokratiska svårigheter i omvärlden. Då skulle Europolverksamheten kunna fortsätta. Men det skulle kunna vara precis tvärtom, dvs. att Europolverksamheten kan utvecklas i en för oss icke-demokratisk väg, och då skulle man inte kunna göra något för att stoppa denna verksamhet.

Vad är det då som ligger till grund för att inrätta Europol? Jo, det är starka ord som gör att människor känner sig tvungna att inrätta en europeisk myndighet av detta slag, nämligen den organiserade internationella brottsligheten. Vad är den egentligen? En analys visar att denna brottslighet har uppkommit på grund av den fria rörligheten för varor, tjänster och kapital inom EU. Det sägs både i kommissionens rapport och i en gjord högrisknivåanalys att det är denna fria rörlighet och den tekniska utvecklingen som är grunden för detta.

Denna brottslighet kanske skall åtgärdas på annat sätt. Det är kanske inte alls effektivt att ha en Europolmyndighet som registrerar personer

och gör sådana kontroller. Det är kanske helt meningslöst. Det blir en stor byråkratisk organisation.

Vi kanske skall se över möjligheterna till fri rörlighet. Ta t.ex. smugglingen. Det har skett en dramatisk ökning. Beror det på den fria rörligheten? Hittills har tullen beslagtagit 21 miljoner cigaretter i Sverige. Endast en långtradare med smuggelcigaretter innebär förlorade skatter på 20–30 miljoner kronor. Tullens underrättelsechef säger att det allvarligaste är att kriminella organisationer bygger upp infrastrukturer för både smuggling och distribution av alkohol, tobak och narkotika. När denna struktur väl är etablerad är den mycket svår att slå sönder.

Fusket med bidrag till bönder och annat stöd är också omfattande. Där är det också kriminella organisationer som tar för sig. Enligt en tidningsuppgift i GP i lördags har även de svenska bönderna blivit stora fuskare och bedragare. Trots att det finns listor över misstänkta bedragare, dvs. bönder, har det inte blivit någon fällande dom. 83 fall där bidragsbeloppet är mer än 40 000 kr har inte åtgärdats. Hur är det då med detta stöd i övriga Europa? Det kan man ju bara tänka.

Att effektivt bekämpa betyder i EU-sammanhang överstatlighet. Den nationella organiserade brottsligheten har inte analyserats tillräckligt mycket för att få fram rätt åtgärdsmodell.

Miljöpartiet säger nej till en svensk anslutning till Europol. Genom att säga ja till Europolkonventionen inrättas en självständig europeisk polismyndighet som inte längre är en mellanstatlig angelägenhet, som genom Amsterdamfördraget ges rätt till utvidgade befogenheter, som får rätt att kräva integritetskränkande uppgifter för registrering även av ej brottsmisstänkta personer. Där kommer att saknas parlamentarisk insyn och kontroll beträffande konventionens tillämpning. Europoltjänstemän kommer att skyddas mot rättsligt förfarande. Europolanställda, även sambandsmännen, kommer att hindras från att avslöja eventuella oegentligheter. En lagändring kommer att krävas. EG-domstolen blir överordnad, polisregistren ändras, samarbetet i brottmål ökas och meddelarfriheten kommer enligt tolkningen av konventionstexten att tas bort.

Hur skall vi få veta vad som sker inom en totalt slutet polisorganisation? Med denna konstruktion finns en stor fara att den i framtiden skall kunna bli en suverän, självständig polisstat i EU.

Anf. 65 GUN HELLSVIK (m) replik:

Herr talman! Kia Andreasson och jag är överens om att vi inte skall ha en totalt slutet polisorganisation. Däremot är jag över huvud taget inte överens med Kia Andreasson när hon kraftfullt pläderar för ett slutet Sverige. Där har vi i grunden olika uppfattning. Denna olika uppfattning har tyvärr lett till att vi på vissa punkter i dag har en onödig debatt.

Under förhandlingarna, då vi i olika forum har haft möjlighet att föra en dialog med regeringen, har Miljöpartiet bara sagt nej, nej, nej. Däremot har vi moderater inte getts stöd när vi har argumenterat mot de vidgade registermöjligheterna, när vi har argumenterat mot den omfattande immuniteten och privilegierna som nu finns. Nu står vi där.

Vi moderater vill ha ett fungerande Europol. Därför säger vi också ja till konventionen. Men därför har vi också lagt fram förslag som stämmer helt överens med de synpunkter vi tidigare ensamma har lagt fram. Därför har regeringen uppfattat att det inte fanns någon majoritet mot reglerna

om immunitet och privilegium. Nu får vi se till att i efterhand ändra detta. Regeringen har inte heller uppfattat att det har funnits någon majoritet mot omfattande möjligheter till registrering. Den senare delen kan vi faktiskt enkelt rätta till med hjälp av det vi påpekar i vår motion och som nu Kia Andreasson glädjande nog ställer sig bakom.

EU har rätt till den information vi har i våra register, men det är vi själva som bestämmer vilka register vi skall ha. Jag hoppas att när vi behandlar den under hösten kommande propositionen om våra framtida register, att det inte bara är Miljöpartiet och vi moderater som är tydliga utan att det blir en majoritet. Då har vi litet sent, men dock, löst problemet.

Anf. 66 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Herr talman! Jag blir litet matt av Gun Hellsviks uttalande – som om Moderaterna hade drivit någon radikal politik i dessa frågor. Jag tycker att det är positivt med ett sent uppvaknande. Vi har ju från Miljöpartiets sida, nästan som en papegoja, upprepat dessa viktiga saker.

Det räcker inte med att vi hindrar de svenska lagförslagen. Redan genom konventionstexten har vi fått göra avsteg. Vi är tvungna, som jag har läst innantill i betänkandet, att lämna ut integritetskränkande uppgifter och även uppgifter i fall där det över huvud taget inte finns någon brottsmisstanke.

Genom att Europol behandlar dessa uppgifter med dator, kommer vi även i Sverige att föra dessa register. Polisen måste ha sådana register, som även tullen och åklagare skall kunna ta del av. Vi har alltså föregått de lagar som är aviserade utan att ha diskuterat den frågan ordentligt. Det är orsaken till EU-positivismen och att inte vilja göra en kritisk granskning. Det är så dags nu. I dag skall vi bestämma att konventionen ratificeras. Skadan är redan skedd.

Anf. 67 GUN HELLSVIK (m) replik:

Herr talman! Jag är väl medveten om att Kia Andreasson i olika sammanhang har uttryckt tvivel angående integritetskränkande registrering. Men kan då inte Kia Andreasson – som en papegoja – se till att detta upprepas inför Miljöpartiets företrädare i EU-nämnden som är det organ med vilken regeringen för sina diskussioner? Där har då vi moderater inte upplevt att vi har haft något stöd, och regeringen har haft alla skäl att uppfatta att det fanns en majoritet för att driva den linjen.

Anf. 68 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Herr talman! På detta anförande skall egentligen Peter Eriksson svara, eftersom det är bl.a. han som företräder Miljöpartiet i EU-nämnden. Jag kan inte svara här och nu.

Jag vill också kommentera Gun Hellsviks inledning. Hon säger att Miljöpartiet bara säger nej och åter nej. Vi har sagt ja till Interpol, och vi säger ja till andra organisationer som har förekommit just när det gällt internationellt polissamarbete.

Interpol är en mycket gammal organisation. Den har, vilket vi har påpekat, bildats av poliser utifrån ett intresse och behov som kommit underifrån. Det är tillräckligt, och det skulle kunna utvecklas i stället för att

göra denna nya organisation. Att slå sönder Interpol, vilket troligtvis nu kommer att ske, är fel väg. De andra internationella samarbetsformerna är också mycket bra.

Vi säger ja till det mesta. Men just Europol är så sluten att man bara inte kan tillåta den.

Anf. 69 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! Förvisso har svenska folket mycket olika förväntningar på Sveriges medlemskap i EU. Emellertid finns ett område där många av oss har gemensamma förhoppningar. Det gäller kampen mot den organiserade gränsöverskridande kriminaliteten. Undersökningar har visat det. Medborgarna runt om i EU-länderna upplever brottsligheten som ett stort problem och anser att staterna skall samverka för att effektivt motverka den dystra och besvärande utvecklingen.

Riksdagen har nu på sitt bord ett förslag att Sverige skall godkänna konventionen om Europol. När detta godkännande skett i alla medlemsstater har den europeiska polisbyrån upprättats. Därmed har vi tagit ett stort och viktigt steg i kampen mot den organiserade brottsligheten i EU:s medlemsstater. I riksdagsbeslutet ingår också att godkänna ett tilläggsprotokoll som ger EG-domstolen i Luxemburg behörighet att till nationella domstolar lämna förhandsavgöranden om konventionens tolkning.

Europolns främsta uppgift är att vara medlemsstaternas kriminalunderrättelseorgan, dvs. en knutpunkt för utbyte av underrättelser och information mellan medlemmarna. Varje medlemsstat skall lämna uppgifter till Europol, främst ur sina egna nationella polisregister. Uppgifterna sammanställs och bearbetas sedan av Europol. Analysresultatet går tillbaka till medlemsstaternas polismyndigheter för att användas i deras operativa verksamhet.

Europol kan tas i anspråk när de faktiska omständigheterna visar att det förekommer brottslig verksamhet som påverkar två eller flera medlemsstater. Man är då behörig att ägna sig åt informationsutbyte rörande vissa särskilt allvarliga brott. Dessa brott är narkotikahandel, människohandel, olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen, handel med stulna fordon och den brottslighet som är förknippad med, som det heter, illegala immigrationsnätverk. Två år efter konventionens ikraftträdande skall Europol också kunna ägna sig åt kampen mot terrorism. Man kan också använda organisationen i kampen mot den penningtvätt som ofta förekommer i samband med de tidigare uppräknade brotten.

Europol skall också för att förbättra samarbetet och öka effektiviteten hos de nationella polismyndigheterna bistå med rådgivning och fördjupade specialkunskaper vid utredningar. Vidare skall man tillhandahålla strategiska och övergripande underrättelser för att främja effektiva och rationella operationer. Allmänna lägesrapporter över utvecklingen skall också utarbetas av Europol.

I varje land skall det finnas en nationell enhet som skall vara den enda förbindelselänken med Europol. Minst en sambandsman skall från varje land sändas till Europolns huvudkontor, som skall placeras i Haag i Nederländerna. Deras uppgift är att praktiskt genomföra informations- och underrättelsearbetet och att samverka i analysarbetet med tjänstemännen inom Europol. Det kan vara värt att nämna att såväl den nationella enhet-

en som sambandsmännen arbetar under respektive medlemslands lagar och regler.

Det databaserade informationssystemet är den centrala beståndsdel i Europol. Det skall finnas ett informationsregister med begränsat ämnesmässigt innehåll som skall tillåta snabb sökning på vissa personuppgifter. Därutöver skall det för analysarbetet finnas ett antal arbetsregister av olika varaktighet och innehåll med mer detaljerade uppgifter. Därutöver skall finnas ett indexregister över analysregistren. Med hjälp av det indexregistret skall sambandsmännen snabbt kunna se om det finns något av intresse för det nationella polisarbetet i arbetsregistren.

Jag vill starkt understryka att dessa dataregister – det har av tidigare anföranden framgått att de skrämmer – skall hanteras under Europarådets konvention från den 28 januari 1981 om skydd av personuppgifter och Europarådets ministerkommittés rekommendation från 1987 om polisens användning av personuppgifter. Varje medlemsland måste minst leva upp till denna nivå på personuppgiftsskyddet som Europarådskonventionen uppställer innan det får lämna uppgifter till Europol. Både Europol och respektive land måste alltså iaktta nyss nämnda konvention och rekommendation.

Det förtjänar att ytterligare understrykas att endast uppgifter som får registreras i respektive medlemsstat får överföras till Europol.

Som jag tidigare sade föreslås riksdagen också godkänna ett tilläggsprotokoll till konventionen om att tilldela EG-domstolen en roll vid tolkning av konventionen genom förhandsuttalande på begäran av nationell domstol. Ett sådant förhandsavgörande är i så fall bindande för svensk domstol. Detta beslut innebär överlåtelse av viss beslutanderätt till Europeiska gemenskaperna. Beslutet skall fattas enligt bestämmelserna i regeringsformen 10 kap. 5 § första stycket. Det innebär såvitt jag förstår att minst tre fjärdedelar av de röstande skall förena sig om beslutet.

Herr talman! Detta betänkande innehåller också ett enigt tillkännagivande beträffande immunitet och privilegier för Europol, eller Europols tjänstemän. Det är inte onödigt med immunitet och privilegier i det internationella samarbetet. Konventionen förutsätter att regler om immunitet och privilegier beviljas. Riksdagen får senare i höst ta ställning till en särskild proposition. Propositionen är nu under behandling i justitieutskottet. Innebörden i tillkännagivandet är att regeringen bör ta initiativ till en debatt inom EU om immunitet och privilegier.

Vi anser att man beträffande EU och dess institutioner bör anlägga ett mer inrikes perspektiv. Gör man det framstår systemet med privilegier och immunitet i vissa delar som otidsenligt. Detta kan enligt utskottets mening leda till att EU-tjänstemännens privilegier och immunitet tvärtom sitt syfte riskerar att rubba förtroendet och den folkliga förankringen för EU och dess institutioner. Beträffande Europol-tjänstemännen gäller detta särskilt om de i framtiden tilldelas utökade befogenheter.

Om detta tillkännagivande är utskottet, som har framgått tidigare, enigt. Regeringen har också i sin proposition om immunitet och privilegier anslutit sig till själva grundsynen beträffande dessa frågor. Därför är det angeläget att här, även om vi inte skall ta ställning till saken, framhålla att det kan ske en viss utveckling på området.

Herr talman! Jag skall nu övergå till att något kommentera reservationerna.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser att riksdagen skall avslå förslaget om godkännande av Europolkonventionen. Det har tydligt framgått inte minst av Kia Andreassons anförande. Motiveringen är att det råder oklarheter, att Amsterdamfördraget ger Europol betydligt större befogenheter och att det blir för stora möjligheter att registrera enskilda. Dessutom, skriver man, finns redan i dag ett tätt nät av bi- och multilaterala överenskommelser mellan brottsbekämpande myndigheter.

Det är riktigt att Amsterdamfördraget berör polissamarbetet inom unionen, och att även Europol kan påverkas. Innan det nyss nämnda fördraget kan träda i kraft måste också det godkännas av alla medlemsstater. Riksdagen får då möjligheter att ta ställning till det materiella innehållet i Amsterdamfördraget. Vid det tillfället är riksdagen naturligtvis inte bunden av dagens beslut. Enligt min mening är det av stor vikt att Europolsamarbetet kommer i gång snarast möjligt. Eftersom Vänsterpartiet och Miljöpartiet inte har denna ambition – reservationen syftar enbart till att försena starten – yrkar jag avslag på reservationen. En sådan utveckling ligger inte i svenska folkets intresse.

Registreringen av olika uppgifter tilldrar sig stort intresse från bl.a. Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Det framhålls att en sådan är integritetskränkande. Givetvis måste man i de svenska polisregistren ta hänsyn till integritet och de regler som Europarådets konvention ställer upp. Samtidigt kan jag inte undgå att göra reflexionen att Kia Andreasson och Alice Åström är mer rädda för registren än för bovarna och brotten.

Det är på intet sätt styrkt att det redan nu skulle finnas tillräckliga samsarbetsorgan i det internationella polisarbetet. Tvärtom visar behovet av Europol, som har växt fram i de olika medlemsstaterna inom unionen, på den bristande effektiviteten i brottsbekämpningen. Den verksamhet för kriminalunderrättelse som Europol skall utföra finns inte någon annanstans. Jag yrkar återigen avslag på reservation 1.

I reservation 2 påstår Miljöpartiet felaktigt – och för vilken gång i ordningen har jag tappat räkningen på – att politisk åskådning, ras och etniskt ursprung skall registreras. Detta får ske enbart i de fall då det har ett direkt och avgörande samband med den brottsutredning som pågår. Sökning på person efter dessa kriterier skall inte vara möjlig. Detta har justitieministern i flera svar här i kammaren och i andra sammanhang försökt klarlägga. Men Miljöpartiet och även Vänsterpartiet upphör inte med att sprida denna vilseledande information. Jag yrkar avslag på reservation 2.

I reservation 3 berörs utökning av Europols verksamhet utan konventionsändring. En sådan ändring, exempelvis en ny typ av brott för vilken Europol skall bli behörigt, kan i enhällighet beslutas av Europeiska rådet. Observera att jag sade *i enhällighet*. Det ger Sverige starka möjligheter att påverka utvecklingen. Jag anser att detta ger Sverige tillräckliga garantier på området utan att man behöver ta till en omständlig konventionsändring, vilket man naturligtvis måste göra om man avser att gå utanför ramarna för Europolkonventionen. Konventionen kommer för övrigt att fortsätta hanteras inom ramen för den tredje pelaren, dvs. det mellanstatliga arbetet. Jag yrkar avslag också på reservation 3.

Den fråga om framtida operativa befogenheter för Europol som reservation 4 handlar om får man enligt min mening diskutera i anslutning till

riksdagens behandling av Amsterdamfördraget. Jag yrkar alltså avslag även på reservation 4.

Det problem med meddelarfriheten, diskretionen och tystnadsplikten som beskrivs i reservation 4 och som åläggs Europols tjänstemän är inget nytt problem. Regeringen har anfört – och även KU har instämt i detta – att frågan får övervägas i annat lämpligt sammanhang eftersom den har långt vidare aspekter än vad som följer av anslutningen till Europolkonventionen. Detta innebär att vi alla är överens om att det finns ett problem på den här punkten. Däremot är det naturligtvis alldeles felaktigt att som Kia Andreasson driva detta till att vara ett ställningstagande från regeringens och riksdagsmajoritetens sida för att avskaffa eller kraftigt inskränka meddelarfriheten. Den tolkningen är alldeles felaktig. Jag yrkar avslag på reservation 5.

I reservation 6 behandlar Moderata samlingspartiet frågan om vilka regler som skall gälla för registrering i den svenska polisens register. Som bekant – det har också framgått av tidigare inlägg i debatten – har frågan utretts. Regeringen arbetar med den. En proposition är aviserad till våren 1998. Enligt utskottets uppfattning finns det ingen anledning att nu ta upp en debatt och föregripa behandlingen av propositionen. Kammaren saknar dessutom det allsidiga underlag som behövs för att ta ställning i en så viktig fråga som reglerna för registrering i polisens register. Jag yrkar avslag på reservation 6.

Herr talman! Jag yrkar bifall till justitieutskottets hemställan i betänkandet.

Jag skall också ta upp en fråga av de många som radades upp i den tidigare debatten. Jag tänker närmast på Kia Andreassons infama påstående om att det i den socialdemokratiska ideologin skulle vara inbyggt ett stort registreringsintresse. Det förhåller sig naturligtvis inte på det sättet. Men vi socialdemokrater tar folks oro över brottsligheten på allvar. Vi tycker inte att det räcker med att oja sig. Man måste faktiskt också vidta de effektiva åtgärder som finns inom ramen för integritetsskydd och alla regler i kampen mot brottsligheten.

Jag tycker att vi kan avsluta debatten genom att notera den socialdemokratiska ståndpunkten. Det finns naturligtvis inget ideologiskt samband mellan socialdemokratien och t.ex. registrering. Vill jag vara riktigt elak kan jag säga att miljöpartisterna tycks lida av registerskräck. De vill ju förhindra varje åtgärd i varje fråga genom att påstå att man inte kan registrera, kartlägga och hålla reda på det som är nödvändigt för att få ett effektivt brottsbekämpande.

Jag uppfordrar Kia Andreasson att konstatera att kopplingen mellan socialdemokratisk ideologi och register är en förlöpning i debatten som hon snabbt kan kliva av genom att bara konstatera att det är just en förlöpning.

Anf. 70 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag kan inte låta bli att förundras över socialdemokraternas oerhörda frånvaro av kritik och kritiskt granskande av det som kommer från EU. När det gäller frågan om Europol sade företrädarna för Socialdemokraterna att Miljöpartiet och Vänsterpartiet tydligen föredrar brott framför register. Det är väldigt lätt att med hänvisning till terrorism och internationell brottslighet vara beredd att gå hur långt som helst i

Prot. 1997/98:21
29 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Fel! *Okänt*
växelargument.

brottsbekämpningen. Det är väldigt lätt att få människor att känna rädsla och skräck för brottsligheten. Men det måste vara vi politiker i riksdagen som skall göra avvägningarna mellan människors rätt till integritetsskydd och andra saker. Detta gäller ju också människor som inte har begått brott. Vi måste bevaka hur detta används och sprids i övriga Europa. Det finns en total frånvaro av parlamentarisk kontroll av Europol och av dataregistren. Det förvånar mig mycket att Socialdemokraterna och majoriteten är beredda att låta svenska medborgare bli så utlämnade till en polisorganisation utan någon parlamentarisk kontroll.

Det förvånar mig att man i talarstolen kan raljera om att det här ställs emot att vilja bekämpa brottslighet. Politiker bör göra den här avvägningen. Alla partier är intresserade av att bekämpa brottsligheten, men frågan är hur det görs och vilka möjligheter man har att kunna styra detta.

Det finns ju en bilaga till detta med 22 nya brottstyper. Det nya Amsterdampfördraget ger ju ännu större möjligheter till att ta med nya typer av brottslighet.

Anf. 71 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har inte sagt att vare sig Vänsterpartiet eller Miljöpartiet föredrar brott framför registrering. Men det vore intressant att någon gång få med dessa bägge partier som sagt nej till EU i en debatt om vad man faktiskt skall göra på det här området. En hänvisning till Interpol är ju klart otillräcklig.

Alice Åström slår sig för bröstet och säger att Vänsterpartiet gör en intresseavvägning här ur integritetssynpunkt bl.a. Man gör ju ingen avvägning i den här frågan. Man säger ju nej. Det är ju ett nej utan närmare motiveringar. Man sprider resonemang som är felaktiga beträffande registreringsgrunder och annat.

Konventionen innehåller ju en rad olika bestämmelser till skydd för den personliga integriteten. I artikel 19, som jag rekommenderar till läsning, står det också vilka förutsättningar som finns för den enskilde att få kunskap om vad som finns registrerat.

Dessutom vill jag till sist understryka att det inte är här vi avgör vilka uppgifter som skall lämnas ut till Europol. Det avgör vi ju i nästa ärende när vi bestämmer om lagreglerna för polisregistren i Sverige. Det är där den här frågan får ställas på sin spets. Jag tycker att det finns anledning att avvakta den debatten.

Anf. 72 ALICE ÅSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag sade i mitt anförande att debatten om det svenska polisregistret kommer att komma senare men att vi också såg med oro på den här utvecklingen. Hur länge kommer svensk polis att kunna låta bli att ha den här typen av uppgifter? Trycket kommer ju att vara att medlemsländerna behöver ha liknande register för att kunna lämna ut uppgifterna. Den debatten kommer vi att återkomma till, men vi ser redan detta som ett stort steg.

Sedan gällde det detta att göra en avvägning, och att bara för att vi säger nej skulle vi inte ha gjort någon avvägning. Det är självklart att vi har gjort det. Men även frånvaron av en parlamentarisk kontroll över den här

organisationen gör ju att man tvingas att göra det ställningstagandet att man inte kan använda den här typen av organisation.

Göran Magnusson säger att det bara är Miljöpartiet och Vänsterpartiet som för fram dessa saker i något slags vilseledande debatt. Då har Göran Magnusson inte följt debatten som har förts ute i samhället. Flera höga företrädare både inom polisen och i juristkåren pekar också på de här sakerna.

Att Vänsterpartiet inte har sagt vad man skall använda sig av för att bekämpa detta stämmer inte heller. Jag har en tidningsartikel här där Esbjörn Esbjörnsson, som var ansvarig för den svenska polisens internationella samarbete under många år ända fram till 1993, säger att Europol är en helt onödig organisation eftersom det redan finns ett fungerande polissamarbete genom Interpol. Europol medför bara ökad byråkrati och minskad rättssäkerhet.

Det finns många röster i den här debatten som visar på att det finns oerhörda risker med detta.

Anf. 73 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Det behöver kanske inte sägas att jag inte delar Esbjörn Esbjörnssons uppfattning om att det redan finns tillräckligt effektiva internationella polisorganisationer.

Låt mig sedan ta upp den utveckling som kan komma och trycket mot Sverige på ändringar av olika slag. Om man skall ha en utveckling som innebär att man har likartade grunder för registrering i de nationella polisregistren och om det skall återspeglas inom Europol, måste man ju faktiskt göra en konventionsändring enligt min uppfattning. Det är inte någon förenklad process, utan då vidgar man ju ramen eller principerna för Europol, och då blir det en konventionsändring och återigen en fråga för det svenska parlamentet, liksom för alla andra parlament inom unionen. Jag tycker att man har goda möjligheter att klara den frågan där.

Låt mig sedan återigen upprepa – och Alice Åström har ju samma uppfattning – att det är reglerna för de nationella polisregistren som avgör vilka uppgifter som kommer att lämnas till Europol.

Anf. 74 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Herr talman! Göran Magnusson säger att vi i Miljöpartiet är mer rädda för register än för bovar. Det är ju inte endast bovarna som registreras, Göran Magnusson. Det är ju vittnen, brottsoffer och alla människor runt omkring. Har inte Göran Magnusson förstått våra anmärkningar? Det är ju dessa människor som inte har gjort någonting och även människor där det inte ens finns en låg misstanke som registreras. Det är mot detta vi reagerar, och jag skulle vilja ha en kommentar till det och inte dessa klatschiga uttalanden.

Vilka är då bovarna? Det har jag också försökt att redogöra för. Genom EU-konstruktionen skapas det ju bovar som smugglar, begår bedrägerier vid ansökning av stödpengar och mutar tjänstemän därför att EU-systemets organisationer är så slutna. Den vanliga offentlighetsprincipen finns inte där och meddelarfriheten har aldrig existerat. Nu gör vi så att Sverige också tappar detta. Det är därför den organiserade brottsligheten kan breda ut sig och bovarna blir fler och fler. Även svenska bönder kan

*Fel! Okänt
växelargument.*

ju bilda en organisation och bedriva organiserad brottslighet. Det är detta kampen förs mot. Det är konstigt att man kan inrätta dessa register med sådana uppgifter.

Den här rädslan för brottsligheten leder till en utveckling där det blir övervakningskameror på alla officiella ställen, det blir hemliga övervakningskameror, det blir analysregister med dessa uppgifter osv. Vi är rädda för att det skall bildas en polisstat. Det är inte kampen mot bovar det handlar om, utan att det etableras en polisstat genom denna rädsla.

Anf. 75 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Låt mig först notera att Kia Andreasson inte använde den här repliken till att ta avstånd från sin förlöpfung beträffande Socialdemokraternas ideologi.

Vilka grunder som skall gälla för registrering i det svenska polisregistret skall vi ta ställning till när regeringen lägger fram en proposition med avvägningen mellan olika intressen, utredningens resultat och remissinstansernas svar.

När jag hör Kia Andreasson, säger mig min ganska långa politiska erfarenhet att utgångspunkten för Miljöpartiets granskning av varje handling som har med EU att göra är att man är emot EU. Nu gäller det att också i den här handlingen hitta så många argument mot EU som möjligt. Sedan hårdrar man dem så långt det över huvud taget är möjligt. Det fördunklar ju synen på innehållet i handlingarna. Man ser ju inte de fördelar som kan finnas i detta. Då blir ju avvägningen för Miljöpartiet bara ett enkelt och simpelt nej till allt som har någon anknytning till Bryssel. Det är naturligtvis en fullständigt ofruktbar ståndpunkt.

Det här tänkandet framgår ju också av att man säger att all smuggling beror på att passagen över gränserna är fri för varor och tjänster, men ännu inte för människor. Ingen smuggling kommer uppenbarligen från EU:s yttre gräns, exempelvis från en del av de öster om oss liggande länderna. Det är en mycket förenklad analys som återigen bara utgår från att rör det EU – ja då är det fel. Allt skall förklaras med att det är på det sättet.

Frågan om Kia Andreassons relation till bönderna skall jag inte närmare gå in på. Det får väl bönderna själva klara av.

Anf. 76 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Jag har aldrig sagt att det endast är den brottsligheten som ligger till grund, men det är en stor del. Enligt både kommissionens och högnivågruppens rapporter är det detta som ligger till grund. Det är alltså inte något som jag påstår. Det finns dokumenterat i dessa rapporter som vi har fått till oss i utskottet.

Kritisk granskning är ju inte socialdemokraternas modell när det gäller EU. Det finns hela tiden en flathet. Man lägger sig för vilka förslag som än läggs fram på grund av att man är så väldigt tacksam att man får vara med i denna union. Det är mitt intryck.

Jag skulle vilja att Göran Magnusson i den sista repliken talar om för mig hur det är med meddelarfriheten. Jag vill ha svar. Jag nöjer mig inte med det som står i betänkandet; att detta är en så komplicerad fråga att den måste utredas i andra sammanhang. Jag vill ha svar: Hur blir det med

meddelarfriheten? Det är väl ett baskrav att få detta när man skriver under en konvention eftersom det betyder så mycket för vår offentlighetsprincip.

Sedan vill jag ta upp det sista, det om etniskt ursprung och om att vi i Miljöpartiet skulle ha kommit med felaktiga uppgifter. Det är ju så att man genom den här konventionen nu får uppge sådana uppgifter som gäller integritetskränkande i fråga om t.ex. etniskt ursprung och sexuell läggning. Det står ju att vi får det. Det har vi inte tidigare kunnat göra. Det är alltså inget som vi har en felaktig uppgift om.

Men meddelarfriheten, Göran Magnusson: Jag vill veta här i dag hur det blir med den.

Anf. 77 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Låt mig återigen börja med att konstatera att det inte kom något avståndstagande. Det betraktar jag som en förlöpfung från Kia Andreassons sida.

När det gäller meddelarfriheten har jag sagt vad som för närvarande gäller som socialdemokratisk ståndpunkt. Denna fråga är komplicerad, och den måste övervägas i ett annat lämpligt sammanhang. Skall jag göra ett uttalande för min del – och jag tror att jag kan tala också för partiets räkning – så har ju jag och vi inga ambitioner att göra några inskränkningar i meddelarfriheten. Men jag förmodar att om jag går ännu längre och garanterar och lovar, så kommer Kia Andreasson i alla fall inte att ändra inställning i fråga om konventionens antagande. Det är alltså meningslöst att driva den debatten också. Men för min del har jag inte för avsikt att under min riksdagstid medverka till inskränkningar i meddelarfriheten.

När det sedan gäller registreringen på etnisk grund och vissa andra – mycket känsliga, det medger jag gärna – grunder, vill jag säga att vi inte åläggs någon skyldighet att registrera och till Europol meddela sådana registreringsuppgifter. Det avgör vi faktiskt när vi bestämmer hur det nationella registret skall se ut och konstrueras. Det är då som vi enligt min uppfattning får ta ställning till den frågan.

Anf. 78 GUN HELLSVIK (m) replik:

Fru talman! Göran Magnusson angav två skäl till att han och Socialdemokraterna inte kunde ställa sig bakom vårt krav på ett tillkännagivande till regeringen om inriktningen av det fortsatta registerarbetet. Det ena skälet var att frågan inte avgörs i dag. Det är korrekt. Där har vi precis samma uppfattning och tolkning. Vi bestämmer själva vilken typ av registrering vi skall ha, och denna fråga kommer upp senare.

Men det andra skälet som Göran Magnusson angav var att vi i dag saknar underlag för ett ställningstagande. Enligt min uppfattning finns det ett underlag. Det finns en registerutredning, och det finns mycket tydliga uttalanden från justitieministern som går i precis samma riktning som registerutredningen. Det innebär att vi i dag vet att vi kommer att få ett lagförslag med möjlighet till registrering utan misstanke mot enskild individ. Jag kan därför inte tolka Göran Magnussons avstående från att visa var han och Socialdemokraterna står i denna fråga som något annat än att man accepterar denna typ av registrering.

*Felbökant
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Eftersom vi redan nu vet att vi inte accepterar denna typ av registrering, är det ju rimligt att vi också informerar regeringen om detta så att arbetet i Regeringskansliet får en ny inriktning.

Anf. 79 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Jag skall i repliken bara uppehålla mig vid det som vi inte är ense om, nämligen frågan om underlag. Det jag menar är att det till kammaren eller riksdagen inte har presenterats något samlat underlag för en bedömning av den frågan. Det är möjligt att man inte skall hålla på praxis och traditioner och sådant, men det är ju ändå vanligt att vi i riksdagen avvaktar till dess att vi får en sammanställning av remisserna. Det kan vi i och för sig skaffa fram. Men framför allt gäller det att avvakta den diskussion som förs i en proposition omkring olika intresseavvängningar i en sådan här mycket komplicerad fråga.

Socialdemokraternas ställningstagande här innebär ju inget annat än att vi vill avvakta och se argumenten och inställningen till de olika frågorna innan vi anser att riksdagen som sådan skall ta ställning. Jag gissar att Gun Hellsvik, om hon var justitieminister, inte skulle vara särskilt intresserad av att få tillkännagivanden om hur hon skall hantera den ena eller andra frågan i sin roll som justitieminister inför planeringen av propositioner till riksdagen.

Anf. 80 GUN HELLSVIK (m) replik:

Fru talman! Helt klart är det så att det finns en praxis som innebär att man avvaktar regeringens ställningstaganden. Men i vissa frågor där man har en klar uppfattning och där man samtidigt ser att arbetet pågår i en annan riktning, vore det ju egendomligt om inte riksdagen uttalade sin uppfattning. Därför vidhåller jag att jag inte kan uppfatta det på annat sätt än att vi moderater – och förhoppningsvis ytterligare partier – klart tar ställning mot en integritetskränkande registrering som inte behöver grunda sig på misstanke. Men samtidigt uppfattar jag det som att Socialdemokraterna är beredda att acceptera den typen av lagstiftning.

Anf. 81 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Om man har en alldeles klar uppfattning så är det naturligtvis bra att man deklarerar det. Det har ju Moderata samlingspartiet fått tillfälle att göra i sin reservation till det här betänkandet. Däremot tycker jag kanske att det vore bra om Socialdemokraternas ståndpunkt fick vara den som står i betänkandet och inte den som är Gun Hellsviks uttolkning. Denna uttolkning går ut på att vi, eftersom vi vill avvakta ett fullödigt underlag inför ett ställningstagande i de här frågorna, skulle vara för det som Moderata samlingspartiet är emot. Det är ju inte någon särskilt lyckad debatteknik egentligen. Jag accepterar Gun Hellsviks ståndpunkt och motiveringarna för den. Då tycker jag att Gun Hellsvik skall acceptera den nuvarande socialdemokratiska ståndpunkten och motiveringarna för den.

Anf. 82 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Det var skakande att lyssna på huvudanförandena från Vänsterpartiets och Miljöpartiets företrädare. Det värsta är att jag tror att

de har rätt i det allra mesta som de säger – även om jag också är något förvånad över utfallet mot bönderna. Det tycker jag är en perifer debatt som vi inte skall ta upp här. Men vad Vänstern och Miljöpartiet har framfört här är en analys av Europol som vad jag förstår är sakligt riktig. Det är skakande och märkligt att inte fler har trängt in i det här och att inte fler faktiskt säger: Det här vill vi inte ratificera i Sveriges riksdag.

Jag har strukit mycket i mitt anförande, eftersom jag tycker att Vänsterpartiets och Miljöpartiets företrädare har tagit upp mycket av det som jag hade tänkt säga. Jag kommer i stället att i huvudsak ägna mig åt riksdagens möjligheter att påverka EU. Det sades ju att vi gick med i EU för att kunna påverka. Man kan verkligen fråga sig vem det är som skall påverka. Inte verkar det vara riksdagen i varje fall.

Konstitutionsutskottet har yttrat sig till justitieutskottet i frågan om Europol, därför att mänskliga rättigheter och liknande frågor ingår i konstitutionsutskottets arbete. Det borde vara självklart att fackutskotten blir informerade och rådfrågade när det gäller EU-konventioner medan vi fortfarande kan påverka regeringens ställningstaganden.

Konstitutionsutskottet beslöt på ett mycket tidigt stadium att följa regeringens förhandlingar med EU-länderna om just Europol, som vi tycker är en mycket viktig fråga med tanke på mänskliga rättigheter och ur integritetssynpunkt. Men konstitutionsutskottet har inte lyckats. Vi fick en första redogörelse där alla eventuella problem undveks. Därefter har vårt kansli kontaktat Justitiedepartementet för att be om information, så att vi skulle kunna påverka de tjänstemän som förhandlat för Sverige. Vi fick reda på att det ännu inte fanns något att säga till konstitutionsutskottet. Och så plötsligt är ärendet avslutat, och propositionen ligger där.

Justitiedepartementet har ju hållit sig underrättat med justitieutskottet som ju har huvudansvaret för ärendet. Men den speciella mänskliga rättighets-aspekten är i detta sammanhang enligt min mening osedvanligt viktig och borde ha diskuterats ordentligt mellan konstitutionsutskottets ledamöter och förhandlarna.

Jag tänker närmast på det analysregister som nu kommer att datoriseras i Europol. Även om vi bara har ett manuellt register i Sverige blir det datoriserat när det kommer till Europol. Det kommer att finnas tillgängligt för alla stater. Känsliga personuppgifter, såsom politisk åsikt, ras, etnisk grupp, religion, hälsotillstånd och sexuell läggning skall kunna registreras inte bara om brottslingar och misstänkta utan även om helt oskyldiga, nämligen brottsoffer och vittnen.

Riksdagen är van vid att utan större åthävor godkänna och ratificera konventioner som regeringen förhandlat fram med andra länder. De brukar inte ha någon större eller i varje fall inte någon särskild kontroversiell påverkan inne i vårt land utan mest handla om våra relationer till andra länder. I och med att vi nu är anslutna till EU blir allt annorlunda. Nu sker den största delen av lagstiftningen inte i detta hus utan i EU. EU:s beslut blir inrikespolitik, och de lagar som vi har att rätta oss efter i Sverige kan i någon mån fortfarande påverkas av regeringen, eller snarare av de tjänstemän som finns i myndigheter och departement och som förhandlar, samt av diplomaterna i vår representation i Bryssel.

Tillsammans med alla andra i konstitutionsutskottet har jag arbetat träget för att riksdagens sakutskott skall engagera sig på ett så tidigt stadium i EU-frågorna att vi fortfarande kan påverka förhandlingarna. Änd-

Fel! *Okänt*
växelargument.

ringar i riksdagsordningen har kommit till stånd, och talmanskonferensen låter just nu utreda nya former för påverkan. Men jag inser numera att det faktiskt är rätt hopplöst. Vi kommer alltid på efterkälken. Det mesta som vi kan hoppas på om vi arbetar hårt är att påverka våra egna förhandlare, som i sin tur blir överkörda i Bryssel om de skulle ha en avvikande åsikt.

Fru talman! Det finns emellertid ett oerhört effektivt sätt för riksdagen att sätta sig i respekt och påverka. Vi kan faktiskt låta bli att ratificera de avtal som regeringen har skrivit under. Det var det som Danmark gjorde med Maastrichtfördraget, vilket skakade om hela EU. Alla länders parlament måste nämligen godkänna när EU flyttar fram sina positioner till ett allt närmare samarbete, som det står i Romtraktaten, eller med andra ord till att ta över alltmer av de ingående staternas befogenheter för att göra EU till en federativ stat. Detta skulle verkligen ge Sveriges förhandlare råg i ryggen. De kunde hänvisa till att detta kommer folket i Sverige inte att gå med på och därmed kunna få andra länder att fundera på och modifiera sina positioner.

Vi har ovanligt goda skäl att avslå propositionen om Europol. Internationellt polissamarbete sker redan, som har påpekats här, bl.a. i Interpol. Vi behöver inget poliskontor med välavlönade, skattefria tjänstemän som står över lagen och som inte kan kontrolleras. Det är farligt att skapa sådana organ. Vi kommer snart att diskutera regeringens förslag att vi skall godkänna ett protokoll om immunitet och privilegier för dessa tjänstemän. Immuniteten betyder bl.a. att tjänstemännen kan bryta mot alla de restriktioner som vi i dag tänker oss skall gälla för Europol utan att ställas inför domstol. Det gäller bl.a. förbudet att använda t.ex. politisk åsikt eller religion som sökbegrepp i dataregistren. Det faktum att man säger att man inte får inrätta registren så att det skall gå att söka på ett sådant sätt vet alla som är kunniga i datateknik att det inte går att förhindra. Om uppgifter finns där kan man alltid göra ett sökregister. Då kan man inte anklaga någon tjänsteman som använder sina register på ett annat sätt än han har rätt att göra.

Fru talman! Polisen i Sverige har för små resurser. I Dalarna klagar man på att polisen inte har möjlighet att göra det som den skulle vilja göra och det som medborgarna har rätt att kräva av den att göra. Staten bör, enligt min mening, inte satsa begränsade medel på denna avlägsna organisation av tvivelaktig nytta och potentiell farlighet utan i stället förstärka vår egen polis, så att den får möjlighet att skapa förtroende och laglydnad genom närhet till människorna.

Fru talman! Tillsammans med Sven Bergström och Rigmor Ahlstedt har jag motionerat om avslag på propositionen, åtminstone tills riksdagen har tagit ställning till vilka regler som skall gälla för polisens underrättelsesregister. Jag har anmält en avvikande mening beträffande detta avslagsyrkande i konstitutionsutskottets yttrande. Men Centerpartiet har inte följt upp min mening i justitieutskottet. Därför har jag inget yrkande nu. Jag kommer att yrka bifall till reservation 1, som innebär bifall till vår motion Ju40, och i övrigt avstå från att delta i beslutet.

Anf. 83 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Jag vill klargöra det som jag sade om bönderna, så att det inte sker en missuppfattning av mitt inlägg. Vad jag menar är att tillfället ibland gör tjuven – därav exemplet. Anmärkningen var inte riktad mot bönderna i sig utan mot det omfattande bidragssystemet. Den kritiska granskningen kan vändas mot systemet att betala ut pengar. Allt detta gör att det är lätt att fuska och utföra bedrägerier. Anmärkningen var inte riktad mot bönderna i sig, vilket jag vill betona.

Anf. 84 BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik:

Fru talman! Jag vågar påstå att det förmodligen är ytterst sällsynt att en bonde medvetet fuskar. Däremot håller jag med Kia Andreasson om att reglerna är så snåriga att det är mycket lätt att missförstå och kanske räkna fel på någon kvadratmeter. Men med det sätt som Kia Andreasson har lagt fram detta verkar det som om bönderna skulle organisera sig i någon medveten fuskarorganisation. Jag tar skarpt avstånd från alla sådana insinuationer.

Anf. 85 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Jag menar just att de bovar som ger ett sken av den organiserade brottsligheten ibland kan vara överdrivna, därför att systemet i sig gör att människor kan framstå som bovar.

Anf. 86 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Jag skall inte upprepa de argument som tidigare har anförts kring de olika frågorna. Jag vill bara beklaga att Birgitta Hambraeus anser att de som inte delar hennes uppfattning om Europokonventionen inte har trängt in i konventionen. Jag tycker att det är att underkänna de politiska kollegernas arbete i dessa sammanhang.

Hur konstitutionsutskottet har förhållit sig till detta arbete har jag ingen möjlighet att närmare gå in på och inte heller någon kunskap om. Jag vill bara konstatera att konventionen som sådan skrevs på redan 1995, och den har alltså funnits tillgänglig för debatt och granskning på olika sätt. Vidare presenterade regeringen en departementspromemoria, eller departementsstencil, tidigare i år som var föremål för remissbehandling och diskussion. Det fanns då också tillfälle att delta i den debatten. Det har också varit information här i kammaren om dessa frågor, och även EU-nämnden har vid olika tillfällen haft möjlighet att hantera en del av dessa frågor. Jag vill bara notera detta. Det är kanske inget riktigt argument mot det som Birgitta Hambraeus har sagt utifrån konstitutionsutskottets utgångspunkt, eftersom jag inte riktigt kan bedöma det.

Beträffande registreringen vill jag framhålla att vi inte åläggs att registrera på annat sätt än vi själva bestämmer genom ett beslut i Sveriges riksdag. De uppgifterna kan sedan överföras till Europol. Jag anser att Sveriges riksdag har god kontroll över utvecklingen.

Anf. 87 BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik:

Fru talman! Jag hoppas att Göran Magnusson har läst KU:s yttrande ordentligt. En sak som vårt kansli har tagit fram och som för mig var en nyhet är att det inte alls är fråga om huruvida vi har datoriserade register

*Fel! Okänt
växelargument.*

eller inte. Om vår polis har ett analysregister som förs manuellt – vilket man har, och det gäller då ytterst känsliga uppgifter – kan man bli skyldig att lämna ut det till Europol. Det här har vi alltså redan. I och med att vi i dag skulle godkänna Europolkonventionen blir vi direkt skyldiga att lämna ut uppgifterna. Jag känner sympati för Moderaternas försök att klara oss ur denna situation.

Det allra enklaste sättet för oss att verkligen ta de här sakerna i rätt ordning är att nu avslå propositionen. Därmed visar vi att riksdagen inte säger ja till en sådan här oklar och farlig organisation.

Anf. 88 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Det är riktigt att det inte handlar om huruvida uppgifterna finns i datoriserad form eller om de kan skötas manuellt. Detta är av underordnad betydelse. Men om polisen har så integritetskränkande register som Birgitta Hambraeus här talar om, måste vi på nationell nivå fundera över om polisen skall ha sådana register eller ej. Det är ju det som är det stora diskussionsämnet. Det stora diskussionsämnet är alltså inte Europol eller ej. Om det är fråga om integritetskränkning så gäller det redan i Sverige, åtminstone enligt mitt sätt att se detta.

Anf. 89 BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik:

Fru talman! Det tål verkligen att tänka på detta. Som Moderaterna har framfört bör vi nu hindra polisen från att över huvud taget föra sådana här register. Jag vill nog instämma med dem som har sagt – det gäller också Göran Magnusson – att vi inte riktigt har underlag nog för att i dag kunna avgöra om vi omedelbart skall förbjuda polisen att ha sådana här anteckningar. Kanske skulle polisens utredningsarbete då försvåras, men poängen är att vi i riksdagen hittills har sagt att vi inte önskar få en datorisering i detta sammanhang. Om vi går med i Europol kommer registren att föras över till Europol och bli datoriserade, vare sig vi gillar det eller inte. Det är just i datoriserad form när man har möjlighet att göra sökningar, även om det är förbjudet, som det kan bli verkligt farligt och integritetskränkande.

Ett analysregister kring ett speciellt fall där man tar upp namn på vittnen etc. tycker jag som lekman på området inte är lika störande som att all sådan här information förs ut till ett allmänt europeiskt register i datoriserad form.

Anf. 90 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Flera viktiga frågor har diskuterats här. Jag tänker ta upp framför allt frågan om meddelarfriheten, som jag inte tycker har behandlats på ett riktigt bra sätt.

Gun Hellsvik tycker att det är roligt att Moderaterna har drivit integritetsfrågan i detta sammanhang. Såvitt jag förstår har hon saknat Miljöpartiet där. Vi i Miljöpartiet har ju drivit sådana frågor ganska länge. Det har vi gjort bl.a. när departementsfolk har funnits med vid förhandlingar i konstitutionsutskottet. Vi har också tagit upp dessa frågor i EU-nämnden, men kanske framför allt i konstitutionsutskottet när vi haft särskilda möten och diskuterat dessa saker.

Innan Sverige blev medlem i EU sade svenska regeringsföreträdare – detta gäller också i förhandlingarna med EU – att meddelarfriheten är en *omistlig* hörnsten i den svenska offentlighetsprincipen.

Nu har vi fått en konvention. Sverige har varit med vid framförhandlandet av innehållet. Det här innebär att vi får en tystnadsplikt som går på tvärs med den svenska meddelarfriheten, alltså med vad som är en hörnsten i den svenska grundlagen. När detta skall behandlas i Sveriges riksdag säger regeringen: I och för sig går det här på tvärs och det blir ett problem, men vi skall försöka lösa det i något annat sammanhang, någon annan gång. Om man ringer till departementet för att kontrollera när ”någon annan gång” är, ges det inget svar. Det här finns nämligen inte inlagt i någon tidsplan. Det finns egentligen inga planer på att försöka lösa problemet. Först vill regeringen föra i land Europolkonventionen. Sedan, när det är för sent, skall man eventuellt ta upp frågan om meddelarfriheten. Möjligen kan man tänka sig att vänta till dess att EG-domstolen faller Sverige i det sammanhanget. Det är ett alternativ till att verkligen göra något här.

Jag tycker att det är ett märkligt sätt att hantera en viktig fråga. Göran Magnusson sade här i talarstolen att frågan har en mycket vidare effekt. Den har alltså mycket stor betydelse för svensk grundlag. Eventuellt skall detta, som sagt, senare på något sätt lösas.

Faktum är att Sverige i förhandlingarna inte har drivit kravet om att värna den svenska meddelarfriheten. Faktum är att man så att säga har valt att mörka. Svenska regeringen har liksom ställt sig i ett hörn i hopp om att ingen skall se den. Detta kommer dock inte att fungera. Detta är ingen bra strategi om man verkligen vill värna en, som man säger, omistlig del av den svenska grundlagen.

I konventionen står det i sista stycket i artikel 32:

”I förekommande fall skall varje medlemsstat senast vid ikraftträdandet av denna konvention anta de nationella lagregler eller bestämmelser som krävs för att kunna beivra en överträdelse av diskretions- eller tystnadsplikten som avses i punkterna 2 eller 3. Den skall tillse att dess regler och bestämmelser är tillämpliga på dess egna tjänstemän som i samband med sin tjänsteutövning har kontakt med Europol.”

Det räcker, som Kia Andreasson bl.a. nämnde, med att Europol framställs i dålig dager för att tystnadsplikten skall kunna slå till. Det räcker alltså med att man säger att Europol inte är tillräckligt effektivt eller att en enskild svensk tjänsteman avslöjar att oegentligheter förekommer eller att det kanske begås brott inom Europol. Då skall man fällas enligt svensk lagstiftning. Sveriges riksdag och den svenska regeringen hukar dock. På något sätt låtsas man att man inte syns. Jag tycker att detta är illa och väldigt tragiskt för alla dem som kanske känner att det här är viktigt, att den svenska offentlighetsprincipen var en avgörande fråga då vi gick in i EU och att meddelarfriheten var en omistlig hörnsten i den svenska offentlighetsprincipen.

Ytterligare ett problem har uppkommit i samband med hanteringen under processen här i riksdagen. När regeringen lägger fram sin proposition om Europol finns inte den formulering med som jag nyss har läst upp. När regeringen lägger fram ett förslag i Sveriges riksdag, utifrån vilket vi i riksdagen sedan skall skriva motioner och reagera, finns inte formule-

**Fel! Okänt
växelargument.**

ringen med om att det här måste kunna beivras, att svensk lag måste ändras.

Naturligtvis är effekten av detta att svenska riksdagsledamöter inte haft fullt grepp om vad konventionen innebär. Konstitutionsutskottet har därefter behandlat ett yttrande till justitieutskottet som gäller just meddelarfriheten. Inte heller när konstitutionsutskottet, Sveriges högsta organ för behandling av just grundlagsfrågor, för några veckor sedan hade sin behandling fanns texten med om att svensk lag måste ändras för att vi skall kunna följa 32 § i Europokonventionen som handlar om tystnadsplikten.

Konstitutionsutskottets yttrande var skrivet innan man kände till att den formuleringen var med. Regeringens proposition saknade en viktig del av konventionen.

Sedan har justitieutskottet tagit reda på detta. Det var fel, det fattades viktiga saker. Men vårt grundlagsutskotts, konstitutionsutskottets, yttrande har justitieutskottet följt. Det borde göras ett nytt yttrande där alla fakta finns med. Jag tycker att det är en självklar anständighetsfråga, om man tar på allvar den demokratiska frågan om tystnadsplikten och meddelarfriheten.

Jag yrkar mycket bestämt på en återremiss. Konstitutionsutskottet får göra om sitt yttrande då alla fakta finns på bordet och hela konventions-texten finns med. Därefter kan rimligen riksdagen återigen ta ställning till frågan.

Anf. 91 GUN HELLSVIK (m) replik:

Fru talman! Peter Eriksson påpekade i inledningen till sitt anförande att han och andra i Miljöpartiet vid olika tillfällen har uttalat sig för skydd för den personliga integriteten. Som jag sagt i mitt tidigare inlägg är jag också väl medveten om detta. Men vi har i EU-nämnden, som har varit regeringens bollplank under förhandlingarna, känt oss väldigt ensamma. Vi kan också se att vi moderater är de enda som har motionerat i denna framåtriktade fråga i anledning av Europokonventionen.

Det känns väldigt positivt, eftersom vi faktiskt har möjlighet kvar att agera, att nu höra dessa positiva uttalanden. Det gör att vi moderater förväntar oss att man från övriga partier som här har uttalat sig i samma riktning som vi moderater också kommer att visa det genom tydliga motioner den dag vi får regeringens proposition rörande nya register.

Anf. 92 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt positivt att Gun Hellsvik och moderaterna börjar visa någon som helst liten kritik mot någon av alla dumheter i EU. Det här är en sådan konvention som inrymmer många problem. Jag tycker att det hade varit ännu bättre om moderaterna hade kunnat visa en kritik i några av de andra frågorna, t.ex. meddelarfriheten som jag tagit upp. Det tycker jag är en stor och viktig fråga, men här säger moderaterna ingenting, de bara följer med och låtsas som om ingenting har hänt.

Visst är det bra att vi nu är överens i någon fråga. Jag har själv drivit den här frågan i konstitutionsutskottet, men det är jättebra att vi blir fler. Tyvärr tycks vi ännu inte vara i majoritet.

Anf. 93 GUN HELLSVIK (m) replik:

Fru talman! Att som Peter Eriksson kritiserar EU är alldeles fel. EU blir vad medlemsländerna gör det till. Den kritik som vi framför riktar sig mot Sveriges regering, som inte utövar den påverkan som regeringen kunde.

Anf. 94 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag förstår det, men det blir också en kritik av EU eftersom vi i dag är en del av EU. Om EU utvecklas på ett sätt som vi inte tycker om blir det naturligtvis en kritik av EU. EU borde då ur den ståndpunkten förhoppningsvis bli bättre. Det är så jag tolkar det, och jag förstår Gun Hellsvik.

Anf. 95 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Eftersom det tycks bli en uppdelning av debattörerna i dem som är för skyddet av den personliga integriteten och andra, vill jag bara konstatera att socialdemokraterna står kvar vid att vi skall arbeta under Europakonventionen till skydd för de mänskliga fri- och rättigheterna. Den är utgångspunkten även för vårt agerande. Dessvärre tycker jag att det finns anledning att säga detta efter en del inlägg i den här debatten.

När det sedan gäller Peter Erikssons resonemang om meddelarfriheten framgår det av regeringens proposition att frågan bör övervägas i annat lämpligt sammanhang. Det är det som konstitutionsutskottet sedan behandlade och konstaterade att man inte har någon annan mening än den regeringen har, att det inte är påkallat med ett initiativ från riksdagens sida.

Jag förstår att Peter Eriksson vill att konstitutionsutskottet skall göra om sitt yttrande så att det ligger mer i linje med vad han som, förmodar jag, var i minoritet ansåg i konstitutionsutskottet. Jag yrkar givetvis avslag på återremissförslaget.

Rent allmänt vill jag säga om skyddet för meddelarfriheten och offentlighetsprincipen att det står i utskottets betänkande på s. 12 en redogörelse, där konstitutionsutskottet säger att offentlighetsprincipen inte var någon fråga för förhandlingar om medlemskap i EU och att Sverige efteråt gjorde en förklaring till slutakten där det framhölls att offentlighetsprincipen, särskilt rätten att ta del av allmänna handlingar, och grundlagsskyddet för meddelarfriheten, är och förblir grundläggande bestämmelser som utgör en del av Sveriges konstitutionella, politiska och kulturella arv. Det är vad åtminstone riksdagsmajoriteten står för.

Jag kan inte förstå annat än att det bara blir svårigheter för Sverige om vi nu säger att vi inte kan tillträda Europokonventionen för att vi måste ändra på detta. Det leder bara till att vi äventyrar hela saken om vi skall föra de förhandlingarna med EU. Denna fråga bestämmer vi själva enligt min uppfattning.

Anf. 96 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag har litet svårt att förstå Göran Magnussons resonemang. I den proposition som regeringen har sänt ut saknas en helt avgörande fråga, nämligen detta att i förekommande fall skall varje medlemsstat senast vid ikraftträdandet av denna konvention anta de nationella

lagregler och bestämmelser som krävs för att kunna beivra en överträdelse av diskretion och tystnadsplikt. Den helt avgörande frågan för den svenska meddelarfriheten finns över huvud taget inte med. Man har glömt att föra in den i propositionen. Jag vill inte misstänka att det är med flit man inte har tagit in den i propositionen. När KU behandlade frågan fanns inte detta med. Det ändrar ju hela sakfrågan om det står i konventionen att vi senast vid ikraftträdandet måste ändra svensk lag.

Vad jag kräver är att KU återigen tittar på frågan, har hela konventionen med och gör en ny bedömning. Fastän frågan har stor betydelse säger Göran Magnusson: Nej, det spelar ingen roll. Det här med konventionen är inte så noga, utan det skall vi kanske se senare i ett annat sammanhang.

Jag tycker inte att det finns någon logik i det här, Göran Magnusson.

Anf. 97 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Det är inte bara Göran Magnusson som säger på det sättet, utan det är regeringen som redan i propositionen noterar detta. Med anledning av det har KU uttalat att man inte har någon annan mening och att det inte erfordras något initiativ från riksdagen. Det är vad som framgår av justitieutskottets betänkande.

Frågeställningen är heller inte ny. Som framgår av justitieutskottets betänkande finns det liknande bestämmelser i artikel 194 i Euroatomfördraget. I anledning av det här har regeringen konstaterat att konflikten får övervägas i annat lämpligt sammanhang. Till detta skall man foga den deklaration som Sverige har gjort i anslutning till medlemskapsförhandlingarna, där man slår fast att meddelarfriheten, offentlighetsprincipen, är en fråga för Sveriges riksdag.

Anf. 98 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Fru talman! KU:s yttrande är begripligt med utgångspunkten att den här formuleringen inte fanns med i konventionen. Det är begripligt med utgångspunkten att vi faktiskt inte nu behöver göra en lagändring när det gäller meddelarfriheten innan konventionen träder i kraft. Men den texten fanns inte med när KU skulle lämna sitt yttrande till justitieutskottet. Den text som gällde den här helt avgörande frågan fanns inte med när riksdagens ledamöter skulle skriva motioner på propositionen. Den fanns inte med i regeringens proposition. Är det inte rimligt att man, när man gör en bedömning av grundlagsfrågan om meddelarfriheten, har hela konventionen med? Är det inte rimligt att propositioner till Sveriges riksdag är fullständiga när de behandlas i riksdagen? Är inte då ett återremisskrav rimligt?

Anf. 99 BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik:

Fru talman! Jag måste be Peter Eriksson att förklara ännu en gång, även om han på ett pedagogiskt sätt har försökt att berätta för oss. Menar Peter Eriksson att vi när vi skrev vårt yttrande inte hade tillgång till en paragraf som riksdagen nu skall ratificera? Har inte justitieutskottet tagit annan ställning till den än att ha sagt att detta får tas upp i ett annat sammanhang? Och är det inte så – det borde jag kanske fråga fru talmannen

egentligen – att vi i så fall genom votering måste ta ställning till ett sådant förslag?

För mig är detta något av en nyhet. Jag var kanske dåligt förberedd, men försök att hjälpa mig till klarhet, Peter Eriksson!

Anf. 100 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Fru talman! Problemet som jag pekar på är att det sista stycket i artikel 32 i Europolkonventionen fattas. Det fanns inte med i propositionen, inte under motionstiden och inte när KU avgav sitt yttrande. Men justitieutskottet har lagt till detta sista stycke, så det finns med i det betänkande som vi behandlar här i kammaren. Jag tycker att det är ett märkligt agerande att bara lägga till saker under processen. Svenska riksdagsmän måste ju ändå fortfarande ha rätt att skriva motioner på grundval av hela propositionstexten. Men den har man inte haft tillgång till i det här fallet, om förslagen klubbas igenom i dag.

Jag tycker att detta är väldigt märkligt, eftersom det faktiskt handlar om en helt avgörande fråga, om det måste göras en lagändring. Sista stycket i artikel 32 i Europolkonventionen fanns inte med.

Jag har inte den erfarenheten som Birgitta Hambraeus har av riksdagsarbete. Jag har bara varit här en mandatperiod. Birgitta Hambraeus och Birgitta Dahl har större erfarenhet och kan kanske förklara vad man borde göra. Men såvitt jag förstår borde det innebära att frågan bör återremitteras till konstitutionsutskottet.

Anf. 101 BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik:

Fru talman! Jag tackar Peter Eriksson. Jag ser nu vad här står, och det är alldeles uppenbart att det är en oerhört viktig del av paragrafen som har fallit bort. Jag vill fråga Peter Eriksson: Bemöter inte justitieutskottet detta någonstans? Tas det inte upp annat än med de allmänna tankarna att frågan får tas upp i annat sammanhang? Skulle vi anta detta som det nu står, är vi då inte skyldiga att lämna vår grundlagsfästa offentlighetsprincip för att uppfylla den konvention som riksdagen nu skall anta? Är det på det viset, är också jag beredd att tillstyrka yrkandet om återremiss.

Anf. 102 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Fru talman! De fulla konsekvenserna är väldigt svåra att överblicka, och det är ju det som också socialdemokraterna och majoriteten i justitieutskottet faktiskt säger. Göran Magnusson sade nyss i talarstolen att detta har en mycket vidare effekt. Det är ingen som har något totalt grepp över vilken den fulla effekten för meddelarfriheten detta har. Men det är uppenbart att när det finns en särskild punkt i konventionen som säger att man måste kunna beivra den som bryter mot bestämmelserna och att denna lagändring skall genomföras innan konventionen träder i kraft, då är detta en avgörande fråga som vi borde ha haft möjligheter att skriva motioner till och som KU borde ha haft tillgång till när vi skrev vårt yttrande till justitieutskottet om meddelarfriheten.

***Fel! Okänt
växelargument.***

Jag är mycket förvånad över att justitieutskottet inte har reagerat utan bara utan några vidare kommentarer lagt in texten när man har förstått att den fattades.

Anf. 103 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Det jag stöder mig på när jag diskuterar den här frågan om skyddet för meddelarfriheten är det som refereras på s. 12 i justitieutskottets betänkande, där man först redogör för själva saken. Det andra stycket avslutas med att frågan redan finns med som ett problem i Euroatomfördraget, där man har liknande bestämmelser om att den som bryter mot sekretessbestämmelserna inom ramen för Europolfördraget skall straffas.

Längre ned på samma sida skriver justitieutskottet att regeringen har i propositionen föreslagit att denna fråga bör övervägas i annat lämpligt sammanhang. Det visar att regeringen också har behandlat frågan. På s. 52 i propositionen står det: "Medlemsstaterna är enligt artikel 32 p. 4 skyldiga att lagföra alla överträdelse av tystnadsplikt som avses i artikel 32 p. 2 och 3 som om de vore brott mot deras egna regler om tystnadsplikt och sekretess."

Frågan är alltså berörd i regeringens proposition. Jag tycker därmed att grunden för Peter Erikssons återremissyrkande faller.

Anf. 104 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Fru talman! Det är riktigt att frågan delvis är berörd i kommentarerna till propositionen. Men den finns inte med i konventionstexten i propositionen. Om man skall läsa konventionens artikel 32 eller andra artiklar går det inte att hitta denna formulering. Jag tycker att det borde vara en självklarhet att man skall kunna läsa hela konventionstexten och inte bara kommentarer till den. Dessutom är konventionstexten strängare och tydligare än den allmänna kommentaren som är insvept i ett helt annat sammanhang.

Anf. 105 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Fru talman! Men då blir det en diskussion om hur konventionstexten såg ut vid det tillfället då konstitutionsutskottet behandlade detta. För mig är det alldeles uppenbart att det var mycket enkelt att i propositionen upptäcka detta problem. Har man dessutom det utomordentligt stora intresset för grundlagsfrågorna och meddelarskyddet som Peter Eriksson har, borde frågan ha kunnat upptäckas och hanteras på ett korrekt sätt.

Detta är alltså inte alls insvept i någonting annat i propositionen utan det framgår mycket tydligt vad det egentligen handlar om. Återigen: Den som med KU-expertens ögon ser detta måste ju omedelbart inse vad det faktiskt handlar om.

Anf. 106 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag kan naturligtvis hålla med om att det är mitt fel att jag inte upptäckte regeringens blunder att inte ha med hela konventionstexten och att ha missat en helt avgörande fråga när propositionen lades fram. Det borde jag ha upptäckt med en gång, jag borde ha sett det när vi skrev vår motion och jag borde ha sett det i konstitutionsutskottet. Men faktum

är att jag gjorde inte det, och ingen i konstitutionsutskottet såg det. Ingen av riksdagens 349 ledamöter har kommenterat saken eller förstått att det faktiskt fattades en avgörande fråga. Inte heller någon av KU:s tjänstemän eller någon av justitieutskottets ledamöter såg det. Det kommenterades inte och gjordes ingenting åt det förrän alldeles i slutet av justitieutskottets behandling.

Detta är faktum. Jag tar på mig att det var mitt fel. Kanske någon annan också borde ha reagerat. Jag tycker nog att det borde ha funnits med från början. I någon mån är det Justitiedepartementets fel. Men detta går att åtgärda. Jag yrkar på återremiss, och sedan får vi göra en ordentlig behandling. Då behöver inte Göran Magnusson känna att han kör över i sakfrågan, att han struntar i demokratiskt grundläggande krav och att han sover dåligt om nätterna.

Anf. 107 SIW PERSSON (fp):

Fru talman! Folkpartiet vill ha ett väl fungerande Europol, ett Europol som främst skall vara ett kriminalunderrättelseorgan. Det vill vi ha för att man gemensamt skall kunna bekämpa den ökande internationella brottsligheten – den brottslighet som ofta är organiserad – komma åt narkotikahandeln, människohandeln, den olovliga handeln med nukleära och radioaktiva ämnen, handeln med stulna fordon och all brottslighet i form av terrorism, penningtvätt och allt vad det nu kan vara fråga om.

Det är också meningen att man genom Europol skall kunna förbättra samarbetet och öka effektiviteten hos de olika nationella polismyndigheterna, också hos oss i Sverige. Europol behöver vi för att bekämpa den internationella, gränslösa, brottsligheten.

Vilka är det som skall sätta upp spelreglerna för nästa århundrade, de kriminella organisationerna eller de politiska? Vi vet ju att gemene man i Sverige kräver att EU skall ta itu med detta. Det skall vi göra, inte bara genom att prata utan genom att visa på konkret handling. Här kan EU verkligen visa att man med internationellt samarbete kan åstadkomma saker, att 15 länder gemensamt kan vara mycket mer effektiva i sina brottsbekämpning än vad ett land är.

När det gäller uppgifter från olika register, som mycket av diskussionen har handlat om här, har flera sagt att dataregistren skall regleras under Europarådets kontroll och att det är varje enskilt land som skall bestämma vilka uppgifter det är som skall registreras i det egna landet och sedan därifrån gå vidare till Europol. Det är alltså vi i Sverige som bestämmer hur vi skall ha det med våra register och vad vi utifrån dessa skall skicka vidare.

När det gäller registerlagstiftningen kommer ett förslag under 1998. Folkpartiet valde därför att vänta med att föra en djupare diskussion tills propositionen kommer. Det var det som gjorde att vi valde att inte skriva några motioner till den här propositionen.

Jag hörde Miljöpartiet angripa Folkpartiet för att sakna känsla för den personliga integriteten, eftersom vi inte var med i debatten och följde upp Miljöpartiets ageranden. Det var väl trevligt för Kia Andreasson att jag bjöd på ett argument i sammanhanget. Det var så att jag inte var med vid justeringen av Europol, och jag glömde be min ersättare att skriva upp mig på listan. Men jag hoppas att Kia Andreasson är väl medveten

om att man är med i debatten även om man skriver på listan utanför justitieutskottet.

Det är faktiskt litet tragiskt att Kia Andreasson, som många gånger gör ett bra arbete, i det här fallet använder brösttoner som inte hör hemma i debatten. Att vi andra som inte säger ja till Miljöpartiets agerande, dvs. nej till i princip allting som har med EU att göra, och försöker agera internationellt skulle vara mindre vetande personer på något sätt är faktiskt kränkande.

Dessutom är det allvarligt att Kia Andreasson, och i detta fall också Miljöpartiet, visar bristande respekt för den lilla människans krav på internationell handling mot den internationella brottsligheten. De visar inte bara bristande respekt utan underkänner också förmågan hos den svenska riksdagen och de svenska myndigheterna att skydda de enskilda människorna mot brott samt onödiga och integritetskränkande registreringar.

Från Vänsterpartiet sades att det redan finns tillräckligt effektiva internationella organisationer för brottsbekämpning, bl.a. Interpol. Men resultatet talar för sig självt. Det finns Interpol, men vi har inte tillräcklig internationell kapacitet för att bekämpa den internationella brottsligheten. Om vi hade haft det, skulle den inte ha kunnat utvecklas på det sätt som den gör.

När det sedan gäller Moderaternas reservation om svensk registerlagstiftning tycker jag att Moderaterna litet grand slår in öppna dörrar. Det kommer nämligen ett förslag till våren, vilket även Moderaterna har känt till. Varför då inte vänta tills alltihop ligger klart? Men det är klart att det är upp till Moderaterna att själva välja sitt handlingsätt. Det skall inte jag recensera i och för sig. Men Folkpartiet har valt att följa konstitutionsutskottets förslag att inte föregripa regeringens förslag.

Till sist: Sverige är en viktig del i EU. Men för att vi skall få ett bra EU måste vi delta aktivt. En av hörnstenarna är faktiskt Europol. Där skall vi vara med och också kritiskt granska det som sker. Vi skall inte säga nej, utan vi skall komma med konstruktiva alternativa förslag om det behövs. Vi vet att vi många gånger lyckas med detta.

Fru talman! Folkpartiet yrkar bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 108 KIA ANDREASSON (mp):

Fru talman! Jag börjar med att vända mig till Siw Persson. Problemet, Siw Persson, med registren är att vi inte längre kan bestämma själva. Det är detta som är problemet och som vi anmärkte på.

Genom konventionen är vi tvingade att ge sådana upplysningar och uppgifter som vi inte tidigare har varit tvingade till. Det är därför vi måste göra en ändring i polisregisterlagen. Siw Persson skakar på huvudet. Men det står i betänkandet på s. 7 att förslaget innebär att uppgifter från såväl datoriserade som manuella polisregister kan lämnas ut utan att någon direkt begäran behöver ske.

Jag vill också rikta mig till Göran Magnusson. Jag accepterar inte att Göran Magnusson påstår att Miljöpartiet framför osanningar när det gäller påståendet att vi nu är tvingade att registrera etniskt ursprung, politisk åskådning osv. Det står också i betänkandet: Genom den föreslagna lagändringen kommer svensk polis att till Europol kunna lämna

uppgifter även om sådana särskilda känsliga personuppgifter som avses i vår motion. Jag tycker inte om att man påstår att vi säger något som inte är sant, för det är det.

När det gäller meddelarfriheten finns en komplikation. Detta är inte en vanlig mellanstatlig konvention, utan EG-domstolen har en överordnad institution som kan göra bedömningar. Som jag uppfattar det måste vi slopa meddelarfriheten om EG-domstolen kommer in i sammanhanget. I det avseendet är ju konventionstexten helt klar. Det är ju detta som gör det hela ännu mer komplicerat.

Det är ju precis den lilla människan vi värnar, Siw Persson, när det gäller registreringen. Oskyldiga människor skall inte behöva bokföras och behandlas. Det är ju den lilla människan som behöver skyddas.

Anf. 109 SIW PERSSON (fp) replik:

Fru talman! Kia Andreasson, det kanske inte hade varit så dumt att gå från s. 7 till s. 23 i betänkandet. Där står det att uppgift från polisregister får vidare meddelas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation om detta följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt. Jag vet att Kia Andreasson, som är en väldigt noggrann person, har läst att det står i betänkandet att det är Sverige som bestämmer vilka uppgifter som skall gå från oss till Europol.

Anf. 110 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det står i betänkandet att vi får och måste registrera även sådana uppgifter som är personkränkande, vilket vi i dag inte har någon rätt att göra. Det är vad som står på s. 8.

Anf. 111 SIW PERSSON (fp) replik:

Fru talman! Nästa år skall Sveriges riksdag fatta beslut om vad som skall stå i registerlagstiftningen. Det är då vi skall bestämma vad som skall stå i den. Bestäm inte i förväg vad Sveriges riksdag skall besluta!

Anf. 112 KIA ANDREASSON (mp) replik:

Fru talman! Det som är anmärkningsvärt i hela ärendet är just att vi inte på förhand presenteras de lagar som måste till för att tillträda konventionen. Så är brukligt, men i detta fall har detta inte skett.

Anf. 113 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Får jag först beröra frågan om registret. Det är alltså Sveriges riksdag som beslutar om vilka uppgifter som skall registreras, precis som Siw Persson har sagt. Vi är inte bundna av den här konventionen på den punkten.

När det gäller vad som har hänt eller inte hänt i konstitutionsutskottet vill jag bara tillföra debatten att konstitutionsutskottet i sitt yttrande till justitieutskottet, på s. 83 i utskottsbetänkandet, berör precis det som är problemet kring bestraffning för brott mot sekretessen kontra meddelarfriheten. Längst ned på s. 83 säger utskottet precis det jag har läst upp tidigare: ”När det gäller det svenska åtagandet att lagföra Europolanställda för brott mot Europolkonventionens regler om sekretess och tyst-

nadsplikt anser regeringen att denna fråga bör övervägas i lämpligt sammanhang. Utskottet har ingen annan mening än regeringen och anser att något initiativ från riksdagens sida i denna fråga inte är påkallat." Därefter avstyrker man motionen i denna del.

Därmed borde det vara uppenbart för Peter Eriksson, som är ledamot i konstitutionsutskottet och som förutsätts ha läst yttrandet till justitieutskottet, att utskottet har haft den här frågan på sitt bord och tagit ställning och sagt att man inte har någon annan mening än regeringen.

Peter Eriksson har en avvikande mening på den här punkten. Men det handlar mindre om vilket material utskottet har haft till sitt förfogande och mer om vilken uppfattning Peter Eriksson har i själva sakfrågan, nämligen att Sverige inte skall tillträda konventionen. Nu försöker han utnyttja ett något oklart sammanhang i själva materialet till att främja det som han egentligen vill, nämligen säga nej till hela propositionen. Det tycker jag inte är konstruktivt i den politiska debatten.

Anf. 114 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag tror ju att de flesta i Sveriges riksdag och de flesta andra i samhället också inser att konventioner som vi skriver under skall vi också genomföra. Det står ganska mycket om diskretions- och tystnadsplikten i Europokonventionen. Det är klart att vi måste genomföra det.

Men problemet med det sista stycket, som inte finns med i propositionen, är att det där står *när* vi skall göra det och att det måste göras innan konventionen har trätt i kraft. Det finns ingen kommentar till detta. Det är det som är utgångspunkten för att man kan hävda att vi kan lösa det här någon annan gång, i ett annat sammanhang om det nu blir ett problem. Men i konventionen står det när vi skall genomföra förändringen, och den uppgiften fanns inte med i propositionen när riksdagens ledamöter skulle skriva motioner eller när KU skulle utforma sitt yttrande. Det där kommer Göran Magnusson inte ifrån. Han får acceptera att det faktiskt fattades en viktig sakinformation om konventionen i propositionen när den kom från regeringen. Jag tycker att Göran Magnusson borde kunna erkänna det.

Anf. 115 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Om det är som Peter Eriksson säger, kan jag erkänna sakförhållandet på den punkten. Men poängen i det här resonemanget är faktiskt att konstitutionsutskottet har behandlat problematiken. Peter Eriksson har inte accepterat majoritetens ståndpunkt, utan skrivit en avvikande mening i den här frågan. Då måste det väl ha legat fullständigt klart att det underlag som fanns gav anledning till den här debatten i konstitutionsutskottet, att det gav anledning till diskussion även i justitieutskottet.

Jag vill passa på att rätta ett fel. Anledningen till att vi sköt på justeringen av betänkandet var inte den här utan berodde på helt andra omständigheter. Justitieutskottet anser sig hela tiden ha haft, jag höll på att säga, full bevisning i saken och har kunnat stödja sig på grundlagsexperterna i konstitutionsutskottet. Det är en bred majoritet i utskottet som säger sig inte ha någon annan uppfattning på den här punkten än den regeringen har redovisat i propositionen och i en tidigare departements-

promemoria i år kring den här problematiken. Det här är ett bekymmer. Men frågan får lösas i annat lämpligt sammanhang.

Jag tror att det är ett klokt handlande av regeringen. Det finns inte anledning att sätta offentlighetsprincipen och meddelarfriheten på sin spets i den här frågan. Man får faktiskt se att det här leder fram till att vi klarar att bevara och hålla beslutskraften kvar i Sveriges riksdag beträffande offentlighetsprincip och meddelarskydd. Det tycker jag är det väsentliga i den här frågan.

Jag yrkar alltså avslag på återremissyrkandet.

Anf. 116 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Nu äntligen, i sjunde timmen, erkänner Göran Magnusson att det faktiskt saknades ett viktigt stycke ur Europokonventionen i propositionen när den kom till riksdagen och behandlades i konstitutionsutskottet. Det kändes mycket bra att Göran Magnusson nu faktiskt erkände detta.

Hade konstitutionsutskottet uppmärksammat att detta stycke saknades, hade vi naturligtvis skrivit någonting om det. Vi hade sett till att det hände någonting. Vi hade kommenterat att det fattades viktig information. Vi hade naturligtvis gjort någonting, inte bara gått förbi det som om det inte hade hänt någonting.

Jag tycker att Göran Magnusson borde hålla sig för god för att påstå att vi hade uppmärksammat detta när vi inte hade gjort det. Det har inte förts någon som helst diskussion om detta i konstitutionsutskottet. Det har kommit till efteråt.

Anf. 117 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Fru talman! Jag måste ta tiden i anspråk ytterligare ett varv. Om Peter Eriksson blir så väldigt glad över att jag har sagt att jag håller med Peter Eriksson om Peter Eriksson har rätt i att det saknades någonting må han vara glad över det. Jag tycker att det har väldigt litet med den här debatten att göra.

Faktum är ju att konstitutionsutskottet på ett uttömmande och fullödig sätt, och med avvikande mening från Peter Eriksson, har behandlat detta sakförhållande. Då förstår inte jag varför det skall återremitteras för att konstitutionsutskottets majoritet skall upprepa sin ståndpunkt och Peter Eriksson, för jag har ingen förhoppning, upprepa sin avvikande mening. Då är det väl bättre att kammaren fattar beslut i det här ärendet i dag och sedan ägnar sig åt andra väsentliga frågor i det här sammanhanget. Jag kan inte se att Peter Erikssons ståndpunkt för återremiss har någon som helst saklig relevans för det här ärendets hantering. Det framgår också av konstitutionsutskottets yttrande.

Anf. 118 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Det är naturligtvis möjligt att Göran Magnusson har rätt, att ingen kommer att låta sig påverkas oavsett vad det står i konventionen. Det är liksom förutbestämt att konventionen skall antas i Sveriges riksdag, oavsett innehållet i den.

Men jag tycker att det är orimligt att förutsätta en sådan sak. Jag tycker att man rimligen bör förutsätta att Sveriges riksdags ledamöter skall ha

full tillgång till hela konventionen när vi antar den i riksdagen. Man bör även kunna förutsätta att någon av dessa 349 människor kan bilda sig en självständig uppfattning utifrån vad texten innehåller och inte bara utifrån vad överheten säger.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 14 §.)

10 § Omprövning av skuldsanering

Föredrogs
Lagutskottets betänkande 1997/98:LU1
Omprövning av skuldsanering (prop. 1996/97:166)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 14 §.)

11 § Rättsligt skydd för databaser, m.m.

Föredrogs
Lagutskottets betänkande 1997/98:LU2
Rättsligt skydd för databaser, m.m. (prop. 1996/97:111)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 14 §.)

12 § Viss sekretessfråga

Föredrogs
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1997/98:SfU3
Viss sekretessfråga (prop. 1996/97:155)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 14 §.)

13 § Vissa förändringar i TV-avgiftssystemet

Föredrogs
Kulturutskottets betänkande 1997/98:KrU2
Vissa förändringar i TV-avgiftssystemet (prop. 1996/97:165)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades efter 14 §.)

Föredrogs
Näringsutskottets betänkande 1997/98:NU3
Ny ellag (prop. 1996/97:136)

Ny ellag

Anf. 119 MIKAEL ODENBERG (m):

Fru talman! Det sista ärendet på dagens föredragningslista gäller förslag till ny ellag. Det är i och för sig ett mycket spännande ämnesområde, men jag tror inte att jag skall behöva uppta kammarens tid särskilt länge med detta. Jag vill kommentera de två reservationer som finns avgivna i betänkandet.

Låt mig först bara konstatera att ellagstiftningen till sitt innehåll har genomgått väldigt stora förändringar. När vi i början av denna mandatperiod beslöt att avreglera den svenska elmarknaden, att öppna för konkurrens genom att låta elproducenterna i fri konkurrens möta kundernas efterfrågan på en öppen och avreglerad elmarknad och tillskapa en nordisk elbörs skapades det möjligheter att utnyttja de samlade elproduktionsresurserna i de nordiska länderna på ett effektivt sätt. Detta är naturligtvis en reform som är ägnad att glädja alla elkonsumenterna.

Nu har elavregleringen litet grand kommit i vanrykte av det skälet att de vanliga elkonsumenterna inte riktigt känner att det har varit något lyft för deras del. Jag vill bara peka på att detta inte beror på elavregleringen, utan på de exempellösa skattehöjningar som regeringen har genomfört på energiområdet under den innevarande perioden.

Det finns tecken som tyder på att regeringen, som var litet tvehågsen när det gällde att genomföra elmarknadsreformen, vill ta kliv tillbaka. Energiuppställningen, som vi fattade beslut om den 10 juni i år, är ett tecken på att man tenderar att återfalla i gammaldags plantänkande i stället för att anpassa sig till den nya situation som uppstår på en avreglerad elmarknad. Det ärende vi nu har på riksdagens bord innehåller också sådana tendenser. Jag tänker på den ambition som finns i regeringens lagförslag att ge staten ytterligare kontroll över utrikeshandel med el, trots att ett antal statliga utredningar, bl.a. Energikommissionen, väl har dokumenterat att statens möjligheter att ta sitt ansvar för att utöva den yttersta kontrollen och garantera den svenska försörjningstryggheten när det gäller elförsörjningen är tillfyllest.

Ett tag var Socialdemokraterna inne på att man t.o.m. skulle ha något slags statligt koncessionsförfarande för varenda elaffär som ingicks över gränserna. Denna något bisarra ståndpunkt har man nu lyckligtvis retirerat ifrån. Men i det betänkande som vi nu har att ta ställning till ligger att staten i princip skall ha monopol på alla tillkommande utrikesförbindelser, alltså elkablar som går från Sverige till andra länder. Tillsammans med Folkpartiet och Kristdemokraterna har vi sagt nej till det. Vi har anvisat hur vi anser att ellagen bör vara utformad på den punkten.

Den första reservationen i betänkandet, som vi moderater har avgivit tillsammans med Kristdemokraterna, handlar om förfarandet när den som har koncession för en ledningsdragnings skall få den koncessionen förnyad. Det är koncessionsperioder på 40 år. I den utredning som har föregått propositionen och dagens betänkande har det föreslagits följande: Om någon har fått koncession på att dra en elledning och efter 40 år vill

förnya den, skall detta vara möjligt genom ett förenklat förfarande. Regeringen har här utan några närmare motiv frångått utredningsförslaget och vill att man skall göra en fullständig miljöprovning och en fullständig provning gentemot naturresurslagen, trots att naturresurslagen är ett lagverk som egentligen inte har tillkommit för att man skall pröva pågående användning, utan just för att pröva tillkommande projekt. Vi står tillsammans med Kristdemokraterna för uppfattningen att man bör utforma lagstiftningen på det sätt som den utredare som har tittat på frågan har föreslagit.

Mot denna bakgrund, fru talman, ber jag att få yrka bifall till de två reservationer som har avgivits till betänkandet.

Anf. 120 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s):

Fru talman! Vi behandlar nu näringsutskottets betänkande NU3 Ny ellag. Med anledning av propositionen och betänkandet har det avlämnats tre motioner, och tre motioner från den allmänna motionstiden har bäring på den nya ellagen.

Vi behandlar en av de äldsta lagarna, dvs. lag 1902:71 innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar – den s.k. ellagen. Denna lag har varit i kraft sedan början av 1900-talet och innehåller grundläggande bestämmelser på elområdet. Huvuddragen i lagen har varit i stort sett oförändrade intill reformeringen av den svenska elmarknaden den 1 januari 1996.

Till grund för riksdagens beslut om att reformera elmarknaden låg bl.a. det förslag som Ellagstiftningsutredningen redovisade våren 1993 i delbetänkandet *Elkonkurrens med nätmonopol*. Regeringens nu framlagda förslag till ny ellag i proposition 1996/97:136 utgår i huvudsak från Ellagstiftningsutredningens förslag. Härutöver har i propositionen inarbetats vissa förslag, bl.a. från Elbörsutredningen, i betänkandet.

Utskottet är överens om det mesta i betänkandet, utom om två områden.

Det första området gäller en motion från m och kd, där man föreslår ett enklare provningsförfarande vid förlängning av giltighetstiden för nätkoncession i enlighet med Ellagstiftningsutredningens uppfattning. Utskottets majoritet instämmer i regeringens uppfattning i den del att provning av ansökan om förlängning av giltighetstiden för nätkoncession skall ske på samma sätt som vid ansökan om ny nätkoncession.

Den andra fråga som moderaterna, folkpartiet och kristdemokraterna har en avvikande mening i är frågan om ägande av utlandsförbindelserna. I propositionen betonas att det är angeläget att svenska producenter och större elanvändare tillförsäkras reella möjligheter att sluta avtal om kraftaffärer med köpare och säljare utomlands. Regeringen ser inget behov av att införa någon ytterligare kontroll eller reglering av handeln med el vad gäller utlandsförbindelserna. Enligt regeringen bör det dock säkerställas att enskilda företag inte ges möjlighet att monopolisera utlandshandeln, utan att denna kan ske på icke-diskriminerande villkor.

För närvarande ägs huvuddelen av utlandsförbindelserna av staten och förvaltas av Svenska kraftnät. Svenska kraftnät har systemansvaret för det svenska elsystemet. Mot denna bakgrund är det enligt utskottets majoritet endast Svenska kraftnät som skall äga förbindelserna.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till hemställan i utskottets betänkande NU3 och avslag på motionerna och reservationerna i betänkandet.

Prot. 1997/98:21
29 oktober

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

KU2 Handlingsoffentlighet vid vissa stiftelser

1. utskottet

2. res. (m)

Votering:

224 för utskottet

69 för res.

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 137 s, 20 c, 20 fp, 19 v, 15 mp, 13 kd

För res.: 69 m

Frånvarande: 24 s, 11 m, 7 c, 6 fp, 3 v, 3 mp, 2 kd

Nikos Papadopoulos (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

KU3 Radio och TV under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU2 Kapitalförluster och organisationskostnader vid beskattningen, m.m.

Mom. 2 (förlust av kontanta medel i näringsverksamhet)

1. utskottet

2. res. 1 i motsvarande del (m)

3. res. 3 i motsvarande del (v)

Förberedande votering:

68 för res. 1

19 för res. 3

208 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Nikos Papadopoulos (s) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

178 för utskottet

69 för res. 1

50 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1997/98:21
29 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 140 s, 20 c, 1 fp, 16 mp, 1 kd
För res. 1: 69 m
Avstod: 1 c, 18 fp, 19 v, 12 kd
Frånvarande: 21 s, 11 m, 6 c, 7 fp, 3 v, 2 mp, 2 kd

Mom. 5 (kostnader för förändring av aktiekapitalet, m.m.)

1. utskottet
2. res. 6 i motsvarande del (v)

Votering:

278 för utskottet

19 för res. 6

1 avstod

51 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 140 s, 68 m, 21 c, 20 fp, 16 mp, 13 kd

För res. 6: 19 v

Avstod: 1 m

Frånvarande: 21 s, 11 m, 6 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kd

Inger Koch (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Mom. 7 (kostnader i skattemål)

1. utskottet
2. res. 8 (fp, mp)

Votering:

260 för utskottet

35 för res. 8

1 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 140 s, 68 m, 21 c, 19 v, 12 kd

För res. 8: 19 fp, 16 mp

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 21 s, 12 m, 6 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 3 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU3 Reformerad skatteflyktslag

Mom. 1 (upphävande av skatteflyktslagen)

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd)

Votering:

196 för utskottet

101 för res. 1

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 140 s, 21 c, 19 v, 16 mp
För res. 1: 68 m, 20 fp, 13 kd
Frånvarande: 21 s, 12 m, 6 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kd

Mom. 2 (propositionens förslag)

1. utskottet
2. res. 2 (m, fp, mp, kd)

Votering:

179 för utskottet

116 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 139 s, 21 c, 19 v

För res. 2: 67 m, 20 fp, 16 mp, 13 kd

Frånvarande: 22 s, 13 m, 6 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kd

Mom. 3

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU4 Beskattning av bostadsförmån, m.m.

Mom. 2 (förmån av biobränsle som drivmedel)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

278 för utskottet

16 för res. 1

1 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 139 s, 68 m, 20 c, 19 fp, 19 v, 13 kd

För res. 1: 16 mp

Avstod: 1 fp

Frånvarande: 22 s, 12 m, 7 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kd

Mom. 4 (lånedatorer)

1. utskottet

2. res. 2 i motsvarande del (m, fp, mp, kd)

Votering:

180 för utskottet

117 för res. 2

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 140 s, 21 c, 19 v

För res. 2: 69 m, 20 fp, 15 mp, 13 kd

Frånvarande: 21 s, 11 m, 6 c, 6 fp, 3 v, 3 mp, 2 kd

Prot. 1997/98:21

29 oktober

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1997/98:21
29 oktober

Fel! *Okänt*
växelargument.

Mom. 5 (skiktgränsen för statlig inkomstskatt)

1. utskottet
2. res. 3 i motsvarande del (m, fp, kd)

Votering:

196 för utskottet
101 för res. 3
52 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 140 s, 21 c, 19 v, 16 mp
För res. 3: 68 m, 20 fp, 13 kd
Frånvarande: 21 s, 12 m, 6 c, 6 fp, 3 v, 2 mp, 2 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JuU2 Europol

Återförvisningsyrkande (mp)

För bifall räckte att en tredjedel av de röstande anslöt sig till detta.

Votering:

255 för avslag
41 för bifall
53 frånvarande
Talmannen konstaterade att mindre än en tredjedel av de röstande hade bifallit återförvisningsyrkandet.
Kammaren hade således avslagit återförvisningsyrkandet.
Partivis fördelning av rösterna:
För avslag: 138 s, 69 m, 16 c, 19 fp, 13 kd
För bifall: 1 s, 5 c, 19 v, 16 mp
Frånvarande: 22 s, 11 m, 6 c, 7 fp, 3 v, 2 mp, 2 kd

Mom. 1 (avslag på propositionen)

1. utskottet
2. res. 1 (v, mp)

Votering:

258 för utskottet
38 för res. 1
1 avstod
52 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 138 s, 69 m, 19 c, 19 fp, 13 kd
För res. 1: 1 s, 2 c, 19 v, 16 mp
Avstod: 1 s
Frånvarande: 21 s, 11 m, 6 c, 7 fp, 3 v, 2 mp, 2 kd

Mom. 2 (utlämning av uppgifter ur polisregister)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

259 för utskottet

16 för res. 2

20 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 140 s, 68 m, 19 c, 19 fp, 13 kd

För res. 2: 1 v, 15 mp

Avstod: 2 c, 18 v

Frånvarande: 21 s, 12 m, 6 c, 7 fp, 3 v, 3 mp, 2 kd

Mom. 3 (sättet för ändring av konventionen)

1. utskottet

2. res. 3 (mp)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 6 (förklaringen)

I detta moment föreslogs överlåtande av beslutanderätt till Europeiska gemenskaperna. Av ändringsförslagen framgick att ändringarna önskades bli genomförda i *ett enda beslut*. För bifall härtill krävdes att *minst tre fjärdedelar* av de röstande förenade sig om beslutet. Beslut fattades genom omröstning med omedelbar rösträkning.

Votering:

261 för bifall

35 för avslag

53 frånvarande

Talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande hade röstat ja och kammaren hade således bifallit utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 140 s, 69 m, 19 c, 19 fp, 1 mp, 13 kd

För avslag: 2 c, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 21 s, 11 m, 6 c, 7 fp, 3 v, 3 mp, 2 kd

Mom. 9 (diskretion och tystnadsplikt)

1. utskottet

2. res. 5 (mp)

Votering:

260 för utskottet

32 för res. 5

3 avstod

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 140 s, 68 m, 19 c, 19 fp, 1 v, 13 kd
För res. 5: 17 v, 15 mp
Avstod: 2 c, 1 v
Frånvarande: 21 s, 12 m, 6 c, 7 fp, 3 v, 3 mp, 2 kd
Hanna Zetterberg (v) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Mom. 11 (den svenska registerlagstiftningens utformning)

1. utskottet

2. res. 6 (m)

Votering:

190 för utskottet

89 för res. 6

17 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 140 s, 18 c, 18 fp, 1 v, 13 kd

För res. 6: 69 m, 1 c, 4 v, 15 mp

Avstod: 2 c, 1 fp, 14 v

Frånvarande: 21 s, 11 m, 6 c, 7 fp, 3 v, 3 mp, 2 kd

Ulla Hoffmann (v) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Mom. 3–7

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU1 Omprövning av skuldsanering

Kammaren biföll utskottets hemställan.

LU2 Rättsligt skydd för databaser, m.m.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SfU3 Viss sekretessfråga

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KrU2 Vissa förändringar i TV-avgiftssystemet

Kammaren biföll utskottets hemställan.

NU3 Ny ellag

Mom. 1 (förlängning av giltighetstiden för nätkoncession)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd)

Votering:

215 för utskottet

81 för res. 1

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 140 s, 21 c, 20 fp, 19 v, 15 mp
För res. 1: 68 m, 13 kd
Frånvarande: 21 s, 12 m, 6 c, 6 fp, 3 v, 3 mp, 2 kd

Prot. 1997/98:21
29 oktober

Mom. 2 (prövning av tillkommande utlandsförbindelser)
1. utskottet
2. res. 2 (m, fp, kd)
Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation

Övriga moment
Kammaren biföll utskottets hemställan.

15 § Meddelande om information från regeringen

Talmannen meddelade att *torsdagen den 30 oktober kl. 12.00* skulle justitieminister Laila Freivalds lämna information om regeringens åtgärder mot ekonomisk brottslighet.

16 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositioner
1997/98:34 Standarder för sändning av TV-signaler, m.m.
1997/98:35 Vissa avgasfrågor

17 § Kammaren åtskildes kl. 14.50.

Förhandlingarna leddes
förste vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 7 § anf. 37 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 9 § anf. 76 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.
Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen.....	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
Meddelande om samlad votering	1
4 § Handlingsoffentlighet vid vissa stiftelser	2
Konstitutionsutskottets betänkande 1997/98:KU2	2
Anf. 1 BIRGER HAGÅRD (m)	2
Anf. 2 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)	3
Anf. 3 BIRGER HAGÅRD (m)	5
Anf. 4 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)	6
Anf. 5 BIRGER HAGÅRD (m)	6
Anf. 6 PÄR-AXEL SAHLBERG (s)	6
(Beslut fattades efter 14 §.)	7
5 § Radio och TV under höjd beredskap och vid svåra på- frestningar på samhället i fred.....	7
Konstitutionsutskottets betänkande 1997/98:KU3	7
(Beslut fattades efter 14 §.)	7
6 § Kapitalförluster och organisationskostnader vid beskatt- ningen, m.m.	7
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU2	7
Anf. 7 JAN-OLOF FRANZÉN (m)	7
Anf. 8 ISA HALVARSSON (fp)	8
Anf. 9 PER ROSENGREN (v)	9
Anf. 10 ISA HALVARSSON (fp) replik.....	11
Anf. 11 PER ROSENGREN (v) replik	12
Anf. 12 RONNY KORSBERG (mp)	12
Anf. 13 LARS HEDFORS (s)	13
Anf. 14 ISA HALVARSSON (fp) replik.....	15
Anf. 15 LARS HEDFORS (s) replik	16
Anf. 16 ISA HALVARSSON (fp) replik.....	16
Anf. 17 LARS HEDFORS (s) replik	17
Anf. 18 JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik	17
Anf. 19 LARS HEDFORS (s) replik	17
Anf. 20 JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik	18
Anf. 21 LARS HEDFORS (s) replik	18
Anf. 22 PER ROSENGREN (v) replik	18
Anf. 23 LARS HEDFORS (s) replik	19
Anf. 24 PER ROSENGREN (v) replik	19
Anf. 25 LARS HEDFORS (s) replik	20
Anf. 26 PER ROSENGREN (v)	20
Anf. 27 ISA HALVARSSON (fp)	21
Anf. 28 LARS HEDFORS (s)	21
Anf. 29 PER ROSENGREN (v)	21
Anf. 30 LARS HEDFORS (s) :	21

Anf. 31 PER ROSENGREN (v).....	21
(Beslut fattades efter 14 §.)	22
7 § Reformerad skatteflyktslag.....	22
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU3.....	22
Anf. 32 INGA BERGGREN (m).....	22
Anf. 33 ISA HALVARSSON (fp).....	23
Anf. 34 RONNY KORSBERG (mp).....	24
Anf. 35 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd)	26
Anf. 36 KARL HAGSTRÖM (s).....	27
Anf. 37 ISA HALVARSSON (fp) replik	28
Anf. 38 KARL HAGSTRÖM (s) replik	29
Anf. 39 ISA HALVARSSON (fp) replik	29
Anf. 40 KARL HAGSTRÖM (s) replik	29
Anf. 41 INGA BERGGREN (m) replik.....	29
Anf. 42 KARL HAGSTRÖM (s) replik	29
Anf. 43 INGA BERGGREN (m) replik.....	30
Anf. 44 KARL HAGSTRÖM (s) replik	30
Anf. 45 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	30
Anf. 46 KARL HAGSTRÖM (s).....	31
Anf. 47 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	31
Anf. 48 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik	31
Anf. 49 KARL HAGSTRÖM (s) replik	31
Anf. 50 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik	32
Anf. 51 PER ROSENGREN (v).....	32
(Beslut fattades efter 14 §.)	33
8 § Beskattning av bostadsförmån, m.m.	34
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU4.....	34
Anf. 52 CARL FREDRIK GRAF (m)	34
Anf. 53 KARIN PILSÄTER (fp).....	35
Anf. 54 RONNY KORSBERG (mp).....	36
Anf. 55 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd)	38
Anf. 56 INGIBJÖRG SIGURSDÓTTIR (s).....	39
Anf. 57 CARL FREDRIK GRAF (m)	40
Anf. 58 INGIBJÖRG SIGURSDÓTTIR (s).....	40
Anf. 59 CARL FREDRIK GRAF (m)	40
Anf. 60 RONNY KORSBERG (mp).....	40
Anf. 61 INGIBJÖRG SIGURSDÓTTIR (s).....	41
(Beslut fattades efter 14 §.)	41
9 § Europol.....	41
Justitieukskottets betänkande 1997/98:JuU2	41
Anf. 62 GUN HELLSVIK (m).....	41
Anf. 63 ALICE ÅSTRÖM (v).....	42
Anf. 64 KIA ANDREASSON (mp).....	44
Anf. 65 GUN HELLSVIK (m) replik	48
Anf. 66 KIA ANDREASSON (mp) replik	49
Anf. 67 GUN HELLSVIK (m) replik	49
Anf. 68 KIA ANDREASSON (mp) replik	49
Anf. 69 GÖRAN MAGNUSSON (s).....	50

Anf. 70	ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	53
Anf. 71	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	54
Anf. 72	ALICE ÅSTRÖM (v) replik.....	54
Anf. 73	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	55
Anf. 74	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	55
Anf. 75	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	56
Anf. 76	KIA ANDREASSON (mp) replik.....	56
Anf. 77	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	57
Anf. 78	GUN HELLSVIK (m) replik.....	57
Anf. 79	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	58
Anf. 80	GUN HELLSVIK (m) replik.....	58
Anf. 81	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	58
Anf. 82	BIRGITTA HAMBRAEUS (c).....	58
Anf. 83	KIA ANDREASSON (mp)	61
Anf. 84	BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik	61
Anf. 85	KIA ANDREASSON (mp) replik	61
Anf. 86	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	61
Anf. 87	BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik	61
Anf. 88	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	62
Anf. 89	BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik	62
Anf. 90	PETER ERIKSSON (mp)	62
Anf. 91	GUN HELLSVIK (m) replik.....	64
Anf. 92	PETER ERIKSSON (mp) replik.....	64
Anf. 93	GUN HELLSVIK (m) replik.....	65
Anf. 94	PETER ERIKSSON (mp) replik.....	65
Anf. 95	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	65
Anf. 96	PETER ERIKSSON (mp) replik.....	65
Anf. 97	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	66
Anf. 98	PETER ERIKSSON (mp) replik.....	66
Anf. 99	BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik	66
Anf. 100	PETER ERIKSSON (mp) replik.....	67
Anf. 101	BIRGITTA HAMBRAEUS (c) replik	67
Anf. 102	PETER ERIKSSON (mp) replik.....	67
Anf. 103	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	68
Anf. 104	PETER ERIKSSON (mp) replik.....	68
Anf. 105	GÖRAN MAGNUSSON (s) replik.....	68
Anf. 106	PETER ERIKSSON (mp) replik.....	68
Anf. 107	SIW PERSSON (fp).....	69
Anf. 108	KIA ANDREASSON (mp)	70
Anf. 109	SIW PERSSON (fp) replik.....	71
Anf. 110	KIA ANDREASSON (mp) replik	71
Anf. 111	SIW PERSSON (fp) replik.....	71
Anf. 112	KIA ANDREASSON (mp) replik:.....	71
Anf. 113	GÖRAN MAGNUSSON (s)	71
Anf. 114	PETER ERIKSSON (mp)	72
Anf. 115	GÖRAN MAGNUSSON (s)	72
Anf. 116	PETER ERIKSSON (mp)	73
Anf. 117	GÖRAN MAGNUSSON (s)	73
Anf. 118	PETER ERIKSSON (mp)	73

(Beslut fattades efter 14 §.)	74	Prot. 1997/98:21
10 § Omprövning av skuldsanering	74	29 oktober
Lagutskottets betänkande 1997/98:LU1	74	
(Beslut fattades efter 14 §.)	74	
11 § Rättsligt skydd för databaser, m.m.	74	
Lagutskottets betänkande 1997/98:LU2	74	
(Beslut fattades efter 14 §.)	74	
12 § Viss sekretessfråga	74	
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1997/98:SfU3.....	74	
(Beslut fattades efter 14 §.)	74	
13 § Vissa förändringar i TV-avgiftssystemet	74	
Kulturutskottets betänkande 1997/98:KrU2	74	
(Beslut fattades efter 14 §.)	74	
14 § Ny ellag	75	
Näringsutskottets betänkande 1997/98:NU3	75	
Anf. 119 MIKAEL ODENBERG (m)	75	
Anf. 120 NILS-GÖRAN HOLMQVIST (s)	76	
Beslut	77	
KU2 Handlingsoffentlighet vid vissa stiftelser	77	
KU3 Radio och TV under höjd beredskap och vid svåra påfrestningar på samhället i fred.....	77	
SkU2 Kapitalförluster och organisationskostnader vid be- skattningen, m.m.....	77	
SkU3 Reformerad skatteflyktslag	78	
SkU4 Beskattning av bostadsförmån, m.m.	79	
JuU2 Europol.....	80	
LU1 Omprövning av skuldsanering.....	82	
LU2 Rättsligt skydd för databaser, m.m.	82	
SfU3 Viss sekretessfråga	82	
KrU2 Vissa förändringar i TV-avgiftssystemet	82	
NU3 Ny ellag.....	82	
15 § Meddelande om information från regeringen	83	
16 § Bordläggning	83	
17 § Kammaren åtskildes kl. 14.50	83	

Prot. 1997/98:21
29 oktober

Gotab, Stockholm 1997